28106

Biblioteca Bucureștilor

12
Decembrie
2003

REVISTA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR ȘI DOCUMENTARIȘTILOR DIN BUCUREȘTI • BIBLIOTECA METROPOLITANĂ • DIRECTOR FLORIN ROTARU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ILARIE VORONCA

1903 – 1946

100 de ani de la naştere

"«Je» sont tous les autres.

Et aurais-je le droit de me nommer poète
Si je n'entendais pas vos souffrances, vos plaintes?
A quoi bon une parole qui ne lie pas deux hommes?

Une grande joie vous est destinée. Soyez-en digne.

«Eu» sînt toți ceilalți.

Și aș avea dreptul să mă numesc poet
Dacă n-aș auzi suferințele voastre, vaietele voastre?
La ce bun un cuvînt care nu leagă doi oameni?

O mare bucurie vă e hărăzită. Fiți demni de ea".

Traducere de Sașa Pană

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sumar

Bucureștii de altădată

Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA – Biblioteca de împrumut "Studio 42" 2

Pagini din "Gazeta Municipală"

Ana Maria ORĂȘANU – Cum erau odinioară Bucureștii (XII) 5

Zid în jurul Tronului pentru salvarea Patriei 6

Armata Roșie în România 7

Apelul Primarului general 8

Patrimoniu 9

Istoria cărții

G. CĂLINESCU – Istoria Literaturii Române dela origini până în prezent 10

Centenar Ilarie Voronca 12

Autografe contemporane

Toma George MAIORESCU – 75 14

Scrisoare din...

Ioan PÎNZAR – De la Biblioteca Țării din Cernăuți la Biblioteca Bucovinei "I.G. Sbiera" din Suceava 16

Meridian biblioteconomic

Conferința Anuală INTAMEL, Rotterdam, septembrie 2003 20

Sue LITHGOW – Servicii de bibliotecă și de informare pentru utilizatorii dezavantajați: linii directoare 22

Birgitta IRVALL – Anii '90: privire generală asupra serviciilor speciale oferite de bibliotecile publice din Suedia 23

Poolsook PRIWATRWORAWUTE – Bibliotecile mobile din Thailanda 24

Din istoricul literaturii didactice în București

Paul GRIGORIU – D.D. Pătrășcanu. Interferențe literare și pedagogice 26

Biblia de la București 35

Catalog 36

Agenda culturală

Alain SALLES – Calm la Frankfurt 38

Calendar 39

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Bucureștii de altădată

Biblioteca de împrumut "Studio 42"

Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA

În perioada interbelică, rolul bibliotecii şi al lecturii devine stringent în societatea românească, presa vremii reflectând pe larg importanţa lecturii publice pentru modernizarea societăţii şi necesitatea înfiinţării de noi biblioteci.

Această evidentă nevoie de studiu, de lectură duce la apariţia, în peisajul biblioteconomic – pe lângă celelalte tipuri de biblioteci – a bibliotecilor particulare de împrumut, ce funcţionau pe lângă marile librării sau case editoriale.

În Bucureşti, asemenea biblioteci au apărut după anul 1940 şi au funcţionat până în 1948, când au fost naţionalizate.

În Arhivele Municipiului Bucureşti, Fond: Oficiul Central al Registrului Comerţului, în perioada 1941 – 1946, am găsit informaţii despre: *Biblioteca S.A. Asociaţia Română Comercială a Difuzării Intelectuale şi Artistice* (*ARCADIA*), înfiinţată la 13 iunie 1941 şi lichidată la 30 aprilie 1943, în str. Al. Lahovari nr. 21 (Dos. 9/1941).

La 15 noiembrie 1946 a fost înfiinţată *Biblioteca de împrumut SINC Aderca Marcel & Comp.* în str. Lipscani nr. 3 (Dos. 4/1946).

Cotidianul "Semnalul", colecţia anilor 1944 – 1945, ne-a furnizat informaţii despre următoarele biblioteci:

Biblioteca de împrumut "Fantasio", situată în str. Batiştei nr. 14, oferea spre împrumut cărţi în limbile franceză şi engleză, filosofie, literatură, artă, ştiinţă;

Biblioteca "Libro" – str. Biserica Enei nr. 14 – oferea cărţi româneşti şi străine din toate domeniile;

Biblioteca de împrumut "Colibri" – str. Dimitrie Sturdza nr. 15 – oferea publicului reviste şi ziare în limba engleză, cărţi de literatură modernă, ştiinţă, istorie, artă în limbile: engleză, franceză, germană şi română;

Biblioteca de împrumut a şcolarilor şi copiilor (Librăria O. Bianchi) – str. G-ral Berthelot nr. 19 (lângă Catedrala Sf. Iosif) – cărţi pentru tineret: clasici români, romane educative etc.

Biblioteca de împrumut S.A. Întreprindere de Editură – str. Regală nr. 9 – ziare şi reviste, cărţi din diverse domenii;

Biblioteca de împrumut Propace SINC – str. Academiei nr. 4;

Biblioteca de împrumut "Studio 42" – de care ne vom ocupa pe larg în acest material.

S.A.R. "Studio 42" – Bibliotecă – Librărie – Anticărie de Artă – situată în Pasajul Majestic, Calea Victoriei nr. 42 – a fost înfiinţată în anul 1938 pe o perioadă nelimitată, prima înregistrare a societăţii la Oficiul Registrului Comerţului făcându-se la nr. 1964/1938.

Biblioteca de împrumut "Studio 42", fondată în aprilie 1942, urmăreşte să pună la dispoziţia publicului ultimele noutăţi literare, cele mai însemnate producţii ale literaturii universale, ca şi cărţile nece-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

sare formării şi dezvoltării culturii generale.

Biblioteca avea în august 1942 două cataloage dactilografiate. Primul catalog tipărit a apărut în ianuarie 1944 la Editura "Vatra" S.A.R. Catalogul avea 284 pagini şi costa 400 lei. Cărţile erau ordonate în patru diviziuni, în funcţie de limba în care erau tipărite.

În cadrul fiecărei limbi, cărţile erau împărţite în grupe, pe domenii, iar în fiecare grupă autorii erau ordonaţi alfabetic. Trimestrial se publicau suplimente cu ultimele achiziţii ale bibliotecii.

Catalogul cuprindea circa 4.600 de titluri şi era împărţit astfel:

1. Romane. Nuvele. Povestiri. Umor.
2. Romane poliţiste.
3. Biografii istorice şi romanţate. Cărţi de război. Istorie.
4. Memorii. Jurnale intime. Corespondenţă.
5. Călătorii. Natură. Geografie.
6. Teatru. Cinematograf.
7. Istoria literaturii. Biografii literare. Eseuri. Critică. Polemică. Retorică.
8. Artă. Muzică.
9. Filosofie. Religie. Sociale. Economice. Ştiinţă pură. Ştiinţă aplicată.
10. Poezii.
11. Clasici (de la antici până la sfârşitul secolului al XVIII-lea).
12. Diverse.

Biblioteca "Studio 42" era abonată la următoarele publicaţii periodice, care puteau fi luate şi acasă de către abonaţi, în aceleaşi condiţii ca şi cărţile, cu singura deosebire că trebuiau înapoiate după două zile:

a. Revista Fundaţiilor Regale;
b. Confluences;
c. Suisse contemporaine;
d. Pro Arte.

Pe coperta catalogului era scris: *"Anticariatul Studio 42 care expertizează biblioteci întregi, ca şi cărţi izolate, cumpără plătind preţurile cele mai ridicate şi vă procură în cel mai scurt timp posibil volumele căutate. Informaţiuni verbale, telefonice sau prin corespondenţă la cerere.*

«Studio 42» fondat în 1942, împrumută cărţi bune, vinde cărţi rare".

În aprilie 1943, la împlinirea unui an de la înfiinţare, este realizat un "referendum" în rândul cititorilor: *"Cu prilejul împlinirii unui an de la înfiinţare, în dorinţa de a ne menţine pe aceeaşi linie de permanent progres şi de colaborare cu abonaţii noştri vă supunem următoarele trei întrebări, la care vă rugăm să binevoiţi a ne răspunde amănunţit pe verso:*

1. Ce cărţi v-au plăcut mai mult în ultimul an?

Coperta catalogului de EUG. DRAGUŢESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

2. Ce defecte ați relevat în organizarea bibliotecii?

3. Ce îmbunătățiri propuneți în alcătuirea și organizarea bibliotecii?"

Biblioteca era deschisă zilnic, între orele 9.30 – 13.00; 16.30 – 19.30 vara (15 iunie – 15 septembrie) și 9.30 – 13.00; 15.30 – 18.30 iarna (16 septembrie – 14 iunie). Abonamentul se făcea pe baza unui act de identitate, purtând adresa abonatului.

Orice abonat avea dreptul să citească publicațiile din bibliotecă, nefiind impus vreun număr limitativ de cărți ce puteau fi citite în cursul unei luni. Tariful pentru împrumut era de: 300, 500 sau 900 lei lunar, în funcție de numărul de cărți care puteau fi împrumutate o dată.

Pentru cărțile în limbile română, franceză și engleză era percepută o garanție cuprinsă între 700 și 2.200 lei, iar pentru cărțile în limba germană între 1.200 și 4.200 lei.

Cotizația trebuia achitată la începutul fiecărei luni iar garanția se depunea la înscriere și se restituia la sfârșitul perioadei de abonare. Biblioteca își rezerva dreptul de a majora garanția pentru împrumutul anumitor cărți.

Abonații erau obligați să păstreze cărțile în bună stare și să le înapoieze la timp (după minimum 2 și maximum 5 săptămâni, în funcție de numărul de cărți). Pentru fiecare carte reținută peste termenele de mai sus abonatul trebuia să plătească o suprataxă de 100 lei pentru fiecare săptămână suplimentară.

Pierderea, păstrarea și degradarea unei cărți atrăgeau obligația înlocuirii ei de către abonat. În cazul în care abonatul nu-și putea procura un exemplar nou din cartea pierdută sau degradată, el trebuia să depună o nouă garanție egală valoric cu prețul cărții pierdute. Biblioteca își rezerva dreptul de a urmări prin toate mijloacele legale cărțile nerestituite.

Orice abonat avea dreptul să ceară a-i fi rezervată o carte, cărțile cerute de mai multe persoane fiind rezervate succesiv fiecăruia, în ordinea cererilor.

Un alt principiu modern era cel al achiziției în funcție de interesele de lectură ale publicului. Un registru era pus la dispoziția abonaților, care erau rugați să înscrie cărțile care i-ar interesa și pe care biblioteca nu le deținea, acestea urmând să fie procurate în cel mai scurt timp posibil.

În anul 1944 a fost înființat "Serviciul cărților la domiciliu", prin care abonatul putea cere telefonic una sau mai multe cărți, precizând ziua în care dorește să-i fie aduse acasă. Abonatul pentru serviciul la domiciliu comporta respectarea acelorași reguli ale bibliotecii ca și abonatul obișnuit, plus plata unei taxe speciale și unice de 200 lei lunar.

În anul 1946, S.A.R. "Studio 42" este reînscrisă în Registrul Comerțului la nr. 215/946, având numărul de ordine 11184/8 aprilie 1946, extinzându-și obiectul de activitate: editură, librărie, bibliotecă de împrumut, papetărie, legătorie, difuzare de cărți, ziare, reviste, note muzicale, anticărie, precum și operațiuni de import-export în legătură cu aceste ramuri de activitate. În acest scop, societatea putea dobândi și închiria orice imobile, stabilimente sau instalațiuni necesare, de asemenea putea contracta împrumuturi simple sau cu garanții ipotecare etc.

Capitalul societății în anul 1946 era de 60.000.000 lei. Proprietari asociați erau:

George Cantacuzino – președintele consiliului de administrație;

Mircea Nicolescu – editor;

Alfrado Demetro Marco – editor;

Constantin Dobrescu – cenzor.

În ședința consiliului de administrație din 12 mai 1946 se iau următoarele hotărâri:

– cumpărarea de cărți pentru biblioteca de împrumut și anticariat;

– alocarea a 20.000 franci elvețieni și 200.000 franci francezi pentru importuri și publicațiuni din Elveția și Franța. (Arhivele Municipiului București. Oficiul Registrului Comerțului, Dos. 566/1946).

Deși a avut o existență scurtă, de numai șase ani (1942-1948), Biblioteca de împrumut "Studio 42" a contribuit, împreună cu celelalte biblioteci particulare de împrumut, la dezvoltarea gustului pentru lectură al cititorilor bucureșteni.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Pagini din "Gazeta Municipală"

Cum erau odinioară Bucureștii

(XII)

Ana Maria ORĂȘANU

An de răscruce în istoria românilor, 1944 are o încărcătură de evenimente a căror importanță excede cadrul pe care ni l-am propus. Așadar, îl consemnăm doar după cum transpare din paginile "Gazetei Municipale", (nr. 602 – 649), prin articolele care informează asupra vieții administrative și edilitare, sau a faptului cotidian care, în împrejurările date, are conotații speciale.

La începutul anului, articolul *Crăciun în crinoline* (nr. 602) exprima nevoia păstrării tradițiilor în forme nealterate de modă, comentând serbarea de Crăciun în limba franceză desfășurată la o școală bucureșteană: "Școala primară este o școală a limbii materne. Astfel a fost înțeleasă de toate națiunile, în toate timpurile. Astfel este întărită prin texte de lege. Școala românească trebuie să cultive, înainte de orice, sensibilitatea românească".

Hanul lui Simeon (Zamfir) la 1930

Speranțe pentru viitorul orașului, gânduri pentru dezvoltarea urbană conformă modelului de metropolă europeană, citim în *Capitala de mâine* (nr. 603). În atenție sunt zonele periferice ce pot deveni cartiere-satelit cu o personalitate anume: "Iar casele nu vor fi blocuri, mașini de locuit, cum s-a preconizat în câteva articole, ci locuințe individuale, ca să consolideze în sufletul fiecăruia dragostea de pământ și de proprietate".

Specificul local și memoria comunitară sunt teme sensibile asupra cărora se îndreaptă interesul fiecărei generații. Gânduri din '44 citim în articolul *Ce este o Capitală – despre Bucureștii care-și pierd caracterul lor propriu* (nr. 606): "Cei mai mulți dintre bucureștenii de astăzi au venit din provincie. Le face multă onoare faptul că ei nu și-au uitat colțul de țară natal și au întemeiat aici asociații destinate să promoveze elementele provinciei lor. ... Nu există în schimb nici o asociație a bucureștenilor din București. E o rasă pe cale de dispariție... Oraș primitor, oraș care din cauza indulgenței cetățenilor lui își pierde caracterul propriu și devine o sinteză a provinciei ofensive". Nu comentăm opinia autorului dar consemnăm câteva intervenții distructive pe care domnia sa le aprecia drept "crime de les-tradiție", precum demolarea edificiului Adunării Deputaților, cazuri în care identificăm doar începutul transfigurării urbane dramatice a Bucureștilor în deceniile următoare.

Se preconizau *Măsuri pentru înfrumusețarea Capitalei* (nr. 611), prin categorii de intervenții cu rezultate imediate asupra esteticii stradale, precum curățarea statuilor lui C.A. Rosetti, Em. Pache Protopopescu și Lascăr Catargiu, zugrăvirea fațadelor și refacerea firmelor pe bd. Brâncoveanu, lucrări de horticultură în parcuri și grădini publice.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din același număr citățm *Inaugurarea sediului Primăriei de Negru din strada Parfumului* și *Distribuirea premiilor pentru literatură, muzică și plastică ale Primăriei Municipiului București*. Frânturi de viață cotidiană normală ignorând realitățile dramatice: bombardamente, speculă, lipsuri de tot felul.

Anul s-a încheiat într-un mod previzibil. *Serbarea pomului de Crăciun – Moș Crăciun 1944 va fi mai zgârcit* este articolul care, comparând prețurile cu cele din anul precedent, arată că: "Moș Crăciun va fi mai puțin darnic cu copiii, ca să lase familiilor fonduri în buget din care să aducă acasă hrana cea de toate zilele, așa amărâtă cum este".

De-a lungul anului, însăși "Gazeta Municipală" a avut de suferit. Spațiul editorial s-a restrâns substanțial începând cu numărul 614. În consecință, au dispărut numeroase rubrici, printre care "Bucureștii de altădată". În cadrul numerelor 602 – 613 rubrica a fost alcătuită mai ales cu fragmente preluate din lucrarea lui G. Potra, *Hanurile Bucureștene*.

*

Prezentăm lista articolelor de memorie comunitară publicate în rubrica "Cum erau odinioară București" de "Gazeta Municipală" în anul 1944, întocmită de Antoaneta Pfeiller și Diana Macarie:

Potra, George: *Hanuri vechi bucureștene* (nr. 602), *Manuc Bey și Hanul Manuc* (nr. 603), *Hanul Papazoglu* (nr. 604), *Hanul Roșu* (nr. 605), *Alte hanuri vechi bucureștene* (nr. 606), *Hanul Șerban Vodă* (nr. 607), *Hanul cu Tei* (nr. 608), *Hanul Zlătari* (nr. 610);

Vătămanu, N.: *Bucureștii în opera necunoscută a scriitorilor noștri* (nr. 612), *Domnitori români* de D. Bolintineanu (nr. 613);

Solacolu, Marcel: *O întâmpinare privind istoricul Hanului cu Tei* (nr. 609);

Stoenescu, Ion Aurel: *Biserica Sfț. Niculae din Tabaci* (nr. 611);

Fără autor: *Hanul lui Zamfir* (nr. 609).

Zid în jurul Tronului pentru salvarea Patriei

Cuvântul M.S. Regelui Mihai I către Români, în ziua cea mare

ROMÂNI,

În ceasul cel mai greu al datoriei noastre, am socotit în deplină înțelegere cu Poporul meu, că nu este de cât o singură cale, pentru salvarea Țării dela o catastrofă totală: ieșirea noastră din alianța cu Puterile Axei și imediata încetare a războiului cu Națiunile Unite.

Un nou Guvern de Uniune Națională a fost însărcinat să aducă la îndeplinire voința hotărâtă a Țării de a încheia pacea cu Națiunile Unite. România a acceptat armistițiul oferit de Uniunea Sovietică, Marea Britanie și Statele Unite ale Americii. Din acest moment încetează lupta și orice act de ostilitate împotriva armatei sovietice precum și starea de Război cu Marea Britanie și Statele Unite. Primiți pe soldații acestor armate cu încredere. Națiunile Unite ne-au garantat independența Țării și neamestecul în treburile noastre interne. Ele au recunoscut nedreptatea dictatului dela Viena prin care Transilvania ne-a fost răpită.

ROMÂNI,

Poporul nostru înțelege să fie singur stăpân pe soarta sa. Oricine s'ar împotrivi hotărârii noastre liber luate și care nu atinge drepturile nimănui este un dușman al Neamului nostru. Ordon Armatei și chem poporul să lupte prin orice mijloace și cu orice sacrificii împotriva lui. Toți cetățenii să se strângă în jurul Tronului și al Guvernului pentru Salvarea Patriei. Cel care nu va da ascultare Guvernului se opune voinței Poporului și este un trădător de Țară.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

ROMÂNI,

Dictatura a luat sfârşit şi cu ea încetează toate asupririle. Noul Guvern însemnează începutul unei ere noui în care drepturile şi libertăţile tuturor cetăţenilor Ţării sunt garantate şi vor fi respectate.

Alături de armatele aliate şi cu ajutorul lor, mobilizând toate forţele Naţiunii vom trece hotarele impuse prin actul nedrept dela Viena pentru a libera pământul Transilvaniei noastre de sub ocupaţia străină.

ROMÂNI,

De curajul cu care ne vom apăra cu armele în mână independenţa împotriva oricărui atentat la dreptul nostru de a ne hotărî singuri soarta depinde viitorul ţării noastre.

Cu deplină încredere în viitorul Neamului Românesc să păşim hotărâţi pe drumul înfăptuirii României de mâine, a unei Românii libere, puternice şi fericite.

Mihai I
Regele României

("Gazeta Municipală", nr. 633, anul XII, 3 septembrie 1944)

Armata Roşie în România

Apelul Comandantului militar sovietic

ROMÂNI,

Urmărind pe inamicul sdrobit, ce fuge în România, trupele armatei roşii au păşit pe pământul vostru. Armata roşie împlineşte ordinul comandamentului său suprem de-a urmări armatele nemţeşti, până la ÎNFRÂNGEREA ŞI CAPITULAREA TOTALĂ.

Vouă n'are de ce să vă fie teamă. Intrarea trupelor sovietice pe teritoriul României este provocată esclusiv de necesităţi de răsboi. Armata roşie nu-şi pune ca scop anexarea la U.R.S.S. a vreunei părţi oarecare din pământul românesc sau de-a schimba orânduirea socială, existentă a României. Acest !ucru l-a declarat la 2 Aprilie a.c. în numele guvernului sovietic şi în auzul întregii lumi, comisarul poporului pentru afacerile străine, P.N. Molotov. Armata roşie n'are decât un singur ţel: de-a înfrânge definitiv armatele germane şi de-a distruge dominaţia Germanei hitleriste în statele subjugate de ea.

NU CA ARMATĂ CUCERITOARE CI CA ELIBERATOARE A POPORULUI ROMÂN DE SUB JUGUL FASCIST GERMAN, A INTRAT ARMATA ROŞIE ÎN ROMÂNIA.

Autorităţile militare sovietice nu intenţionează să nimicească orânduirea românească şi să introducă orânduirea lor, în regiunile ocupate de ele.

Proprietatea privată a cetăţenilor NU VA FI ATINSĂ; EA SE AFLĂ SUB PAZA AUTORITĂŢILOR MILITARE SOVIETICE.

Asiguraţi funcţionarea neîntreruptă a intreprinderilor industriale, comerciale, comunale şi a altor intreprinderi şi instituţii.

Ţărani şi ţărance! Mergeţi liniştiţi la munca câmpului.

Muncitori şi meşteşugari! Mergeţi fără teamă la munca voastră din uzine şi ateliere.

Comercianţi şi întreprinzători, continuaţi-vă fără teamă ocupaţiile. Toate organele locale ale puterii şi administraţiei civile, ce au existat până la venirea armatei roşii, SUNT MENŢINUTE.

CETĂŢENI,

Comandantul armatei roşii vă chiamă să menţineţi liniştea şi ordinea şi să respectaţi cu stricteţe regimul stării de război. RĂMÂNEŢI LA LOCURILE VOASTRE ŞI CONTINUAŢI-VĂ MUNCA VOASTRĂ PAŞNICĂ.

FUNCŢIONARI! Asiguraţi funcţionarea normală a tuturor instituţiunilor şi organelor administrative.

CLERUL ŞI CREDINCIOŞII POT SĂ-ŞI OFICIEZE ÎN MOD NESTINGHERIT SLUJBELE LOR RELIGIOASE.

ROMÂNI,

Germania hitleristă a pierdut răsboiul. Situaţia armatei fasciste germane e desnădăjduită. Ea se află în ajunul sdrobirii ei complecte.

Dând concurs prin toate mijloacele armatei roşii, veţi grăbi sdrobirea definitivă a armatei fasciste germane şi prin aceasta veţi apropia ceasul încetării războiului pe pământul vostru.

COMANDAMENTUL
ARMATEI ROŞII

("Gazeta Municipală", nr. 633, anul XII, 3 septembrie 1944)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Apelul Primarului general

D. general de divizie Victor Dombrowski, Primarul General al Capitalei, a dat eri reprezentanților presei, următorul apel adresat locuitorilor Bucureștilor:

După rezultatele nefaste ale fostului regim, adresez un călduros apel cetățenilor Capitalei convins că față de vremurile grele prin care trecem și privațiunile ce nu sunt decât o consecință a războiului, nu e nimeni să nu înțeleagă că oricâtă stăruință am pune, nu se poate împlini dela o zi la alta tot ce nu s'a făcut până acum.

Greutăți și răspunderi covârșitoare ne întâmpină la tot pasul cu atât mai de neînlăturat, cu cât n'au fost rezolvate la timp și ni s'a lăsat la venirea noastră și o situație financiară grea și deficitară.

Războiul pierdut în care am fost băgați fără voia noastră, din nesocotința și lipsa totală de simț politic a unui conducător nefast, nu ne îndrituiește cu nimic să pierdem curajul în acest sfânt ceas al reculegerii și redeșteptării țării întregi.

Defecțiunea noastră trebuie să fie pentru toți un îndemn la muncă, și în ce ne privește vom veghea ca la Primăria Municipiului București toate serviciile să activeze intens pentru reușita unei bune gospodării și a realizării îndreptărilor ce, în împrejurările de acum, nu pot fi decât parțial împlinite.

Ca și în primul meu primariat gândul și fapta mi se îndreaptă înainte de toate spre populația nevoiașe a Capitalei pe care o vreau ajutată și ușurată pe cât posibil.

Voi veghea îndeaproape la ajutorarea celor lipsiți prin o cât mai largă distribuire de ajutoare în bani, lemne și alimente.

Fac în acelaș timp un cât mai călduros apel comercianților de la toate categoriile și în special celor ce aprovizionează piețele Municipiului, ca să restabilească buna ordine și măsura, denunțând și înlăturând prin exemplul lor pe profesioniștii câștigurilor ilicite.

Trebuie înfrântă cât mai sever vlăsia prețurilor abuzive, pe cari anume speculanții caută să le impue pieții noastre și împotriva cărora nu vom pregeta să luăm cele mai aspre măsuri. Specula trebue să fie sugrumată fără părtinire ori milă.

Chem în primul rând pe bunii cetățeni să mă ajute, împotrivindu-se speculanților și demascându-i organelor noastre.

Concomitent vom înlesni și lărgi căile de aprovizionare, abundența având ca prim efect stabilirea unor prețuri mai omenești.

Pe de altă parte cei ce vor și pot să muncească, vor găsi un câștig sigur pe șantierele noastre, căci vrem cât mai neîntârziat să dăm o față nouă Capitalei, curățind orașul în marginele posibilului, cu toate că munca serviciilor noastre tehnice este stânjenită de pierderea a o mulțime de vehicule, în deosebi camioane distruse de bombardamente și pe care nu avem cum să le înlocuim.

Ruinele de pe străzi vor fi totuși ridicate în cel mai scurt timp și vom stărui în primul rând să ajutăm și să înlesnim reparațiile și reconstrucțiile. Autorizațiile vor fi acordate fără întârzieri și forme inutile iar celor nevoiași li se vor acorda reduceri.

În munca aceasta grea de toată clipa nu ne va lipsi – suntem siguri – ajutorul românesc și cinstit al cetățenilor zeloși și cu grije pentru Capitala țării lor pe care e de datoria noastră să o scoatem cât mai neîntârziat din ruini și să-i îngrijim înfățișarea.

("Gazeta Municipală", nr. 635, anul XII,
17 septembrie 1944)

Pagini îngrijite de
Serviciul Colecții Patrimoniu. Memorie Comunitară
al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Patrimoniu

Din Colecţia de Memorie locală "N. Iorga" a Bibliotecii Metropolitane Bucureşti

Mémoires et consultations
M. DCC. LXXIV.

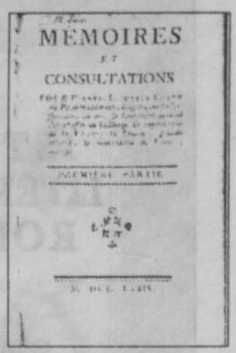

Pendant que le public s'entretient d'un procès dont le fond & les détails excitent sa curiosité; pendant que des gazetiers, vendus aux intérêts de différents partis, le défigurent de toutes les manieres; pendant que les méchants accumulent sur moi les plus absurdes calomnies, & ne disputent que sur le choix des atrocités; enfin, pendant que les honnêtes gens consternés gémissent sur la foule de maux dont un seul homme peut être à la fois assailli, laissons jaser l'oisiveté, dédaignons les libelles, plaignons les méchants, rendons graces aux gens honnêtes, & présentons ce mémoire à mes juges, comme un hommage public de mon respect pour leurs lumieres, & de ma confiance en leur intégrité...

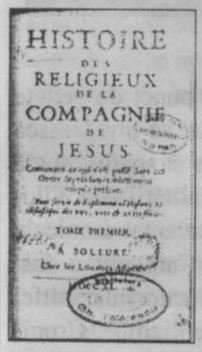

Histoire des religieux de la compagnie de Jesus
Chez les Libraires Associés, MDCCXL.

De tous les Ordres Religieux qui se sont introduits dans l'Eglise depuis sa naissance, il n'y en a point sans contredit dont l'Histoire soit plus interessante que celle que j'entreprends d'écrire. Aussi me suis-je cent fois etonné que dans un siécle tel que le dernier qui a produit tant d'excellents Auteurs dans tous les genres il ne s'en soit point trouvé qui ait entrepris un ouvrage dans lequel il auroit sans doute mieux réussi que je ne pourai faire. La Beauté du Sujet, l'Abondance de la Matiere, la Variété des évenements, la Multitude presque immense des Faits, l'Interêt qui s'y rencontre presque à chaque pas, tout offroit à leur plume de quoi les immortaliser, mais d'un autre côté le crédit énorme de ceux sur qui elle roule les a peut-être effrayéz...

Delices de la Grand' Bretagne, & de L'Irlande
Chez Pierre Vander Aa, MDCCVII.

Apres avoir parcouru les Provinces de la partie de l'Est, nous reprenons le chemin de l'intérieur du Royaume, & nous entrons dans la Province de Cumberland, *qui se présente la prémiére. A l'Ouest elle fait face à l'Océan Occidental, autrement la mer d'*Irlande*: au Nord-Ouest elle a le Royaume d'*Ecosse, *dont elle est séparée en partie par la riviére de* Kircksop*: au Nord-Est & à l'Est elle confine à la Province de* Northumberland*; & au Sud-Ouest, à celles de* Westmorland *& de* Lancastre. *Sa figure aproche de celle d'un quarré-long, étendu du Nord-Est au Sud-Ouest, & dont une pointe est au Midi: sa longueur est d'environ soixante milles, & dans sa plus grande largeur elle en a environ trente-cinq...*

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Istoria cărții

ISTORIA LITERATURII ROMÂNE DELA ORIGINI PÂNĂ ÎN PREZENT

de G. CĂLINESCU

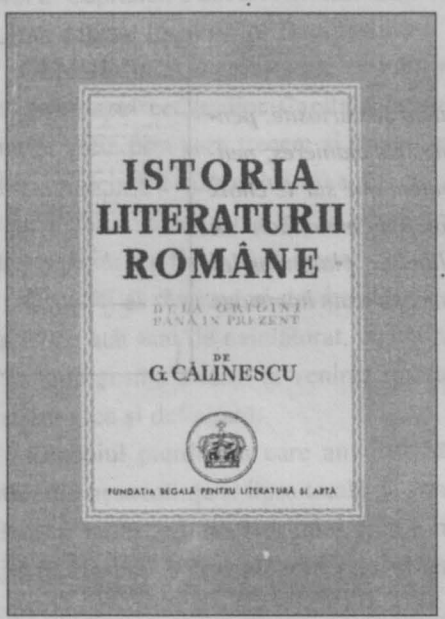

Ediția princeps, Fundația Regală pentru literatură și artă, 1941

Ediție anastatică, Editura SEMNE, 2003

Prezenta operă nu iese din goluri. Ea reprezintă o jumătate de pas mai înainte peste munca onestă mai totdeauna, câteodată excelentă, a atâtor arhivişti şi istorici literari. Nu s'a făcut tot ce era de trebuinţă, dar s'a făcut mult şi sunt cercetători foarte modeşti, dedicaţi unei singure chestiuni, cari au adus contribuţii de toată lauda. N'am făcut decât o jumătate de pas, dar acest mic spaţiu înseamnă parcursul dela istoria literară de pură erudiţie la întâia istorie a literaturii române în înţelesul propriu.

Pentru a înţelege acest lucru trebue să atragem atenţia asupra unui aspect particular istoriografiei literare române de până acum. Existau trei feluri de specialişti. Întâii se ocupau cu aşa zisa literatură veche luând-o dela Macarie letopisiţerul şi ducând-o până pe la Conachi. În deobşte aceştia erau linguişti sau istorici, cu o necunoştinţă totală de literatura nouă, refractari oricărei estetice, preocupaţi numai de «ştiinţă», adică de datarea manuscriselor, de lectura lor critică, de valoarea lor ca izvoare, etc. Este învederat că e la mijloc o mare neînţelegere. Nu intră în cadrul literaturii decât scrierile exprimând complexe intelectuale şi emotive, având ca scop (ori cel puţin ca rezultat) sentimentul artistic. Însă tipăriturile lui Coresi nu au nici cea mai mică atingere cu acest grup de fenomene. Oricât de înaltă va fi activitatea latiniştilor, niciodată Petru Maior nu va interesa pe literat. S'a făcut deci o pioasă confuzie între cultură şi literatură. Cu toate acestea, istoricul literaturii vechi a pretins a da şi judecăţi literare. Însă el nevenind cu un punct de vedere estetic, n'a studiat materia adecvat. În loc să urmărească temele, spre a le vedea legăturile în timp şi spaţiu, el s'a mărginit să le analizeze sub unghiul specialităţii sale. Filologul a scos liste de cuvinte, istoricul a cercetat cronicele ca izvoare. *Istoria ieroglifică* a lui D. Cantemir a fost răsucită pe toate feţele pentru substratul documentar, altfel declarându-se că opera, remarcabilă, este ilizibilă. Cronicarilor li s'a acordat un merit de limbaj şi de onestitate. Fiindcă cronicarii munteni nu sunt obiectivi s'a tras încheierea puritană că n'au valoare. Ca şi când arta ar fi altceva de cât expresia originală a subiectului nostru! A doua categorie de istorici literari o iau dela Cârlova (desinteresându-se cu totul de epoca anterioară) însă nu se ocupă decât cu «clasicii». Ei sunt în general profesori, admiratori de valori acceptate, cu o repulsie vie faţă de literatura mai nouă. Cercetarea lor, «ştiinţifică» şi ea într'un chip, se limitează la descoperirea de documente biografice, de înrâuriri literare, la consideraţii de fond şi formă după un tipic dat (natura în pastelurile lui Alecsandri, critica socială în opera lui Caragiale) şi cu un respect timorat de gloria scriitorului care merge până la acuzaţii de impietate faţă de criticul cu viziunea mai liberă. Trebue să mărturisim că foarte mulţi intelectuali dintre cei mai distinşi s'au arătat surprinşi auzind că ne ocupăm şi de literatura veche şi socotim că vor mai fi încă mulţi cari se vor mira când vor avea cartea sub ochi. Atât de tari sunt

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

prejudecățile! Nici vorbă specialiștii părții vechi se vor simți atinși în disciplina lor. Dar în realitate nu e nici cea mai mică atingere. Dacă e absurd să numești literatură simple fenomene intrând în istoria limbii, a tipografiei, a culturii, tot atât de falsă e tăierea istoriei într'un punct arbitrar. De ce oare literatura română să se înceapă cu Cârlova? Dar sunt înainte opere dacă nu admirabile, capabile să explice ceea ce vine după ele. Ureche, Miron Costin, Niculce, Radu Popescu, D. Cantemir lăsați afară? Se poate închipui istoria literaturii italiene fără Dino Compagni, Villani, cea franceză fără Villehardouin, Joinville, Froissart și Commines? O astfel de sciziune absurdă n'o profesează nicio literatură și ar fi o eroare dacă noi am menține-o. Singura operație ce trebuia făcută era izolarea culturalului de artistic, supunerea întregii materii la aceleași metode strict literare. De sigur, în chipul acesta, «literatura religioasă» (evangheliare, psaltiri, praxii etc.) a fost ca și înlăturată, școala ardeleană trecută în sbor. Vor mai fi unii cari dintr'o greșită susceptibilitate se vor scandaliza că n'am dat Ardealului destulă importanță pentru strălucita contribuție adusă redeșteptării conștiinței naționale. Însă noi ne ocupăm aici numai cu conștiința estetică. Sintezele de istorie culturală vor glorifica mai departe pe marii pionieri. Ardealul care a dat pe Maiorescu, pe Slavici, pe Coșbuc, pe Rebreanu, pe Iosif, pe Blaga și atâția scriitori nu are nevoie să ceară falsificarea istoriei literare prin amestecarea cu materie extranee disciplinei. A treia categorie de cercetători literari se ocupă numai cu epoca modernă, dela 1900 încoace. Trebue să recunoaștem că ei sunt singurii înțelegători ai esteticului și ar fi fost cei mai indicați să se aplice asupra întregii literaturi. Însă din feluri te motive, între care lipsa unei continuități între generații, ei ignorează literatura anterioară anului 1900, ba și mai mult, o desconsideră. [...]

Nu pentru satisfacții de critic și istoric literar am întreprins această operă. Cei cari cunosc mai de aproape activitatea noastră, știu că critica (deși pentru unii mai notorie) ne este o preocupare secundară, la care am fi renunțat, dacă ar fi îngăduit condițiile literaturii actuale. Însă formația noastră nu înțelegea eforturi literare în gol. Oricât de spontane ar fi actele de creație, ele profită de experiențele trecutului și se produc mai bine în mediu tradițional. Dacă fiecare pictor ar inventa mereu perspectiva și uleiul, o mare energie s'ar risipi inutil. O asemenea conștiință de tradiție n'am găsit-o când am început a scrie. Și atunci am hotărît să ne documentăm pentru noi. Natura studiilor universitare și lucrările istorice făcute la Roma ne-au dat familiarizarea cu epoca veche, câțiva ani de critică de jurnal ne-au dat prilejul unui contact deplin cu literatura actuală. Pentru epoca mijlocie a clasicilor am ales doi scriitori de bază pe care i-am studiat monografic (Eminescu, Creangă). Câte unul n'a înțeles scopurile noastre și asta s'a văzut cu prilejul studiului critic asupra operei lui Eminescu. A trebuit, spre a avea materialul întreg de caracterizare, să studiem mss. eminesciene, să descoperim linia tematică, să citâm din ele ca dintr'o operă tipărită. Cutare pedant n'a văzut aci decât o operație de publicare de texte (ce n'a fost în gândul nostru) și ne-a căutat noduri în papură. Altcineva s'a arătat fără interes pentru laturea documentară, cerând doar o sută de pagini de portretistică, ce nu s'ar fi putut da totuși fără pregătirea necesară.

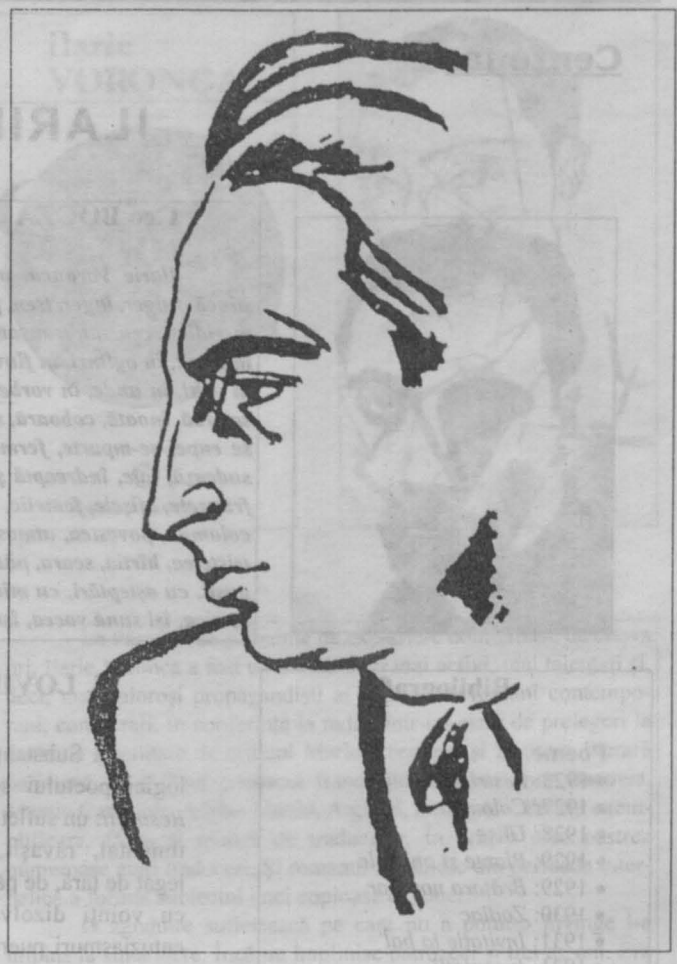

Desen de Ștefan Dimitrescu

Cine citește azi capitolul nostru despre Eminescu, așa de altfel informat decât articolele obișnuite, va înțelege ce sforțări trebuesc făcute pentru o sută de pagini de critică curentă. Astfel de sforțări nu cad în alte literaturi în sarcina criticului și a istoricului literar ci a arhiviștilor. Din nefericire, deocamdată, la noi criticul trebue să facă de toate. [...]

În aceste timpuri de suferință națională, o astfel de carte nepărtinitoare trebue să dea oricui încrederea că avem o strălucită literatură, care pe de altă parte, în ciuda tuturor efemerelor vicisitudini, se produce pe teritoriul României Mari, una și indivizibilă, slujind drept cea mai clară hartă a poporului român. Eminescu în Bucovina, Hasdeu în Basarabia, Bolintineanu în Macedonia, Slavici la granița de Vest, Coșbuc și Rebreanu în preajma Năsăudului, Maiorescu și Goga pe lângă Oltul ardelean sunt eternii noștri păzitori ai solului veșnic. Și după toate, după o prea lungă desconsiderare de noi înșine, e timpul de a striga cu mândrie împreună cu Miron Costin:

«NASC ȘI ÎN MOLDOVA OAMENI!».

24 Ianuarie 1941
G. C.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Centenar

ILARIE VORONCA

Geo BOGZA

Ilarie Voronca, poet, pescar, astronom, vînător, diamant, cometă, pădurar, novator, stîncă, fulger, înger, tren, ploaie, copac, şosea, fereastră, floare, revolver, nor, verb, şarpe, vioară, meridian, cruciat, transatlantic, flacără, stînd în veac, în sînge, în vîrstă, în cer, în cărţi, în glas, în nopţi, în oglinzi, în fluvii, în freamăt, în ţipăt, în frunze, în stele, în ţîţe, în zîmbete, în unghii, în ochi, în unde, în vorbe, în imagini, mai ales în imagini, în imagini în care aleargă, se zbate, se urcă, înoată, coboară, strigă, pipăie, descoperă, descoperă, aşază, ciopleşte, clădeşte, conjugă, se rupe, se-mparte, fermentează în sus, în jos, la dreapta, la stînga, mereu, mereu, loveşte, sudează, taie, îndreaptă şi alătură, inedit alătură vorbele, norii, peştii, zăpada, copacii, oţelul, frunzele, afişele, femeile, culoarea, parfumul, cerbii, lemnul, obrazul, cartofii, ceaiul, marinarii, colomba, povestea, atmosfera, răsăritul, luna, ghişeul, strada, vitrina, mătasa, moneda, tăişul, tristeţea, hîrtia, seara, pădurea, cerul, el intră în toate cu seceri, cu sape, cu topoare, cu dălţi, cu puşti, cu aşteptări, cu mirări, cu revelaţii, trăieşte, visează, moare, închide cerul, dezbracă gramatica, îşi sună vocea, îşi sună bucuria, îşi sună tristeţea, îşi sună prietenii, îşi sună poemul.

Bibliografie

Poeme

- 1923: *Restriști*
- 1927: *Colomba*
- 1928: *Ulise*
- 1929: *Plante și animale*
- 1929: *Brățara nopților*
- 1930: *Zodiac*
- 1931: *Invitație la bal*
- 1931: *Incantații*
- 1932: *Petre Schlemihl*
- 1933: *Patmos și alte șase poeme*
- 1961: *Poeme*

Eseuri

- 1930: *A doua lumină*
- 1932: *Act de prezență*
- 1933: *Ulysse dans la cité*
- 1934: *Poèmes parmi les hommes*
- 1934: *Patmos*
- 1935: *Permis de Séjour*
- 1936: *La Poésie commune*
- 1936: *La joie est pour l'homme*
- 1937: *Pater Noster*
- 1937: *Amitié des choses*
- 1938: *Oisiveté*
- 1938: *Le marchand de Quatre Saisons*
- 1939: *Beauté de ce monde*
- 1942: *Les Témoins*
- 1946: *Contre-solitude*
- 1947: *Les chants du Mort*
- 1952: *Dîner chez Jeanne Coppel*
- 1956: *Poèmes choisis*
- 1964: *Poèmes inédits*

Proze

- 1941: *Lord Duveen ou l'invisible à la portée de tous*
- 1942: *La confession d'un âme fausse*
- 1944: *La clé des réalités*
- 1944: *L'interview*
- 1945: *Henrika*
- 1945: *Souvenirs de la planète Terre*
- 1968: *Onze récits*

E. LOVINESCU

... Substanța adevărată a psihologiei poetului se poate descifra în *Restriști*: un suflet timid, nostalgic, sentimental, răvășit, descompus, suflet legat de țară, de pămînt, inactual, inutil, cu voințI dizolvate în veleități, cu entuziasmuri puerile, gingaș și prețios, concepînd de altfel și meschinăria, dar inapt în a o realiza sau dîndu-i, fără să vrea, o candoare ce o face inocuă; suflet moldovenesc, adică slav, risipit în vînt ca o scamă de păpădie, suflet de toamnă și de învins, incapabil de acțiune și de inițiativă, suflet de Mărculescu și nu de Marcus, rîvnind să devină funcționar român, cu ore de serviciu fixe, comod, ierarhic, tremurînd la deschiderea ușei, și cu aspirația ascunsă de a fi înscris la bătrînețe în cartea de aur a pensionarilor români... Latura paradoxală a acestei psihologii e că prin intervenția rasei, sau prin cine știe ce fatalități ale destinului, acest iepure vrea să necheze și să muște, vrea să mugă și să sfîșie ca leii, acest contemplativ visător vrea să fie revoluționar. Voronca este, anume, unul din șefii integralismului, adică al unei arte complexe, energetice, cu imagini de 75 H.P. de care nu te poți apropia fără a fi electrocutat pe loc, cu pocnet de mitraliere și cu descărcări de artilerie grea... Voronca al nostru, păpădia risipită la vînt, funigelul călător la cea mai mică adiere, iepurele de casă ascuns sub foaia de varză, prefăcut într-un războinic cu pistoale la brîu, cu chivără și cu paloșe în mîini și în dinți! Minunată putere bovarică de a te proiecta altfel decît cum ești!...

Ion POP

... Între asemenea coordonate, "minunata putere bovarică" e, de fapt, mai degrabă expresia unei autentice nevoi de comunicare/comuniune, de solidaritate compensatoare cu un grup uman animat de un ideal în care ființa solitară și anxioasă caută o posibilitate de relativă echilibrare. Așa se explică, poate, rapiditatea și ușurința cu care tînărul Voronca aderă, pentru a deveni unul dintre militanții lor cei mai pasionați, la diversele mișcări de avangardă ce se succed, aproape fără pauza unei respirații, în deceniul al treilea al secolului nostru. Dar, deși de o neobișnuită "plasticitate", sensibilitatea sa oscilînd între extrema entuziasmului deschis spre universul întreg și stările cele mai adînc depresive, păstrează – dincolo de tonalitatea mai înaltă sau mai scăzută a vocii ce o exprimă – acel substrat permanent de neliniște, de necontenită insatisfacție, de incomoditate și incertitudine a ființei vulnerabile, care-i individualizează profilul uman și creator, așezîndu-l totodată printre prezențele cele mai definitorii pentru "starea de spirit" avangardistă. Marea temă a reflecției lui Voronca asupra condiției poetului și a poeziei va fi tocmai această neliniște existențială – și ea va alimenta toate demersurile sale de "activist" al avangardei, într-un moment crucial al istoriei literaturii, cînd problematica limbajului va fi pusă, mai mult ca oricînd, în termeni *existențiali*...

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Desen de Robert Delaunay

Desen de M. H. Maxy

Saşa PANĂ

... Acest om de o hipersensibilitate poate maladivă se manifesta prin stări sufleteşti foarte labile. Tranziţiile de la maximă exuberanţă la tristeţă se produceau asemenea comutatorului electric care aprinde sau întrerupe lumina brusc. Instantaneu se înnora, brusc se înviora. Imensă era discrepanţa între înnegrirea sufletească şi mobilul care o iscase. Era de ajuns să i se pară, în timp ce îşi citea o poemă – supraveghindu-ţi discret reacţiile – că o imagine nu ţi-a plăcut, şi deodată aveai în faţă pe cel mai nenorocit dintre muritori!... Începea lupta să-l convingi de contrariul şi înseninarea promptă...

Glumele pe fond de umor negru, calambururile (în care domeniu Roll era o nesecată fîntînă arteziană) acele desnosiene exerciţii de "langage cuit" pe care le gustăm cu toţii (şi le practicam în măsura harului fanteziei fiecăruia), nu-l prea interesau. Totuşi înfuleca revistele franceze umoristice de felul săptămînalelor *Ric et Rac*, *Gai Paris*, *Frou-Frou*.

La Paris, unde şi înainte de expatriere domiciliase de cîteva ori, Ilarie Voronca a fost unul dintre cei mai activi, mai talentaţi şi, deci, mai valoroşi propagandişti ai scriitorilor români contemporani, consacraţi. În conferinţe la radio, într-un ciclu de prelegeri la Sorbona (facilitate de criticul Mario Rocques) şi în presa literară pariziană, el a făcut cunoscut francezilor operele unor Bacovia, Mateiu Caragiale, Adrian Maniu, Arghezi, Philippide. Pentru exemplificare, făcea şi muncă de traducător. În arhiva mea păstrez numeroase atari traduceri. Şi romanul românesc din perioada interbelică a format subiectul unei copioase expuneri.

O zguduire sufletească pe care nu a putut-o învinge l-a împins la sinucidere. Încă nu împlinise patruzeci şi trei de ani. Era în ziua de 5 aprilie 1946, două luni şi o zi de la plecarea din România. În acea zi, universul poetic a rămas mai sărac. Poate că în vizita fulger (27 ianuarie – 4 februarie) el ŞTIA. Venise să-şi ia adio de la prieteni, confraţi, de la patria natală. Vestea morţii, pe calea eterului sosită, a lovit ca un trăsnet – scriau a doua zi jurnalele. Şi nu exagerau.

Mihu DRAGOMIR

Dacă poezia românească are, astăzi, o atmosferă ozonificată, îi datoreşte lui Ilarie Voronca mult. Dacă au fost înlăturate cadavrele poetice şi o limbă nouă circulă, monumentul recunoştinţei trebuie ridicat lui.

Ne-am adăpat din vasta prospeţime, cu toată fiinţa. Poetul de astăzi este renăscut din Ilarie Voronca.

Niciodată, nimeni n-a îndrăznit şi n-a putut să înlocuiască bibliotecile oficiale, devenite pompe funebre, cu singura lui prezenţă revoluţionară. Nimeni, în afară de Voronca.

Jean CASSOU

Poezia sa ne rămîne întru totul prezentă, ea, concretă, reală, umană, în permanenţă mişcătoare, asemenea unui tezaur. În ea s-au incarnat în cuvinte, în suspine, în melodii, în armonii toate transparenţele şi toate dispariţiile, efuziuni exaltate, gingăşii, mistere. E o poezie de recitit şi mereu de gustat şi din a cărei frăţească nelinişte, noi, care ne continuăm drumul, trebuie să ne considerăm însoţiţi neîncetat.

Eugen IONESCU

Pentru Voronca poezia nu putea fi decît afectivitate – poetul avea dreptate – afectivitatea este domeniul artei, al tuturor artelor. Voronca scria cum trăia, trăia cum scria, pentru că un poet trăieşte ce scrie, nu din ce scrie... A fi artizan e o stare foarte vrednică de stimă, dar conduita artizanului se opune celei a poetului sau a artistului.

Jean ROUSSELOT

Voronca îşi continuă opera, care, foarte repede, îl aşază în rîndul întîi al poeţilor din generaţia sa... atîtea cărţi care spun, chiar de la titlu, adeziunea lui Voronca la o lume mitologică şi reală totodată, în care maniera esenţială de a fi este frăţietatea. Iubirea pe care poetul o poartă fraţilor săi oamenii şi care se întinde la toate lucrurile se exprimă cu o forţă şi o gingăşie în sforile lungi ale versului liber, de o respiraţie amplă şi sonoră, într-un limbaj subtil şi musclat în acelaşi timp, totdeauna concret. E sigur, nici una din achiziţiile poeziei moderne nu-i este străină lui Voronca, dar nici una nu face un articol de credinţă. Ceea ce el urmăreşte e mai puţin o aventură poetică propriu-zisă decît o întreprindere de *Contre-solitude* (1946) în care el s-a angajat cu cea mai sinceră şi cu cea mai călduroasă spontaneitate.

* Texte reproduse din volumele: Ilarie Voronca, *Poeme alese*, antologie şi traduceri de Saşa Pană, vol. 1-2, Editura Minerva, 1972; Ion Pop, *A scrie şi a fi (Ilarie Voronca şi metamorfozele poeziei)*, Editura Cartea Românească, 1993.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Autografe contemporane

Toma George MAIORESCU – 75

Bio-bibliografie

Născut la Reşiţa la 8 decembrie 1928, provine dintr-o veche familie de intelectuali: profesori şi magistraţi.

Licenţiat în litere şi filosofie.

Scriitor, publicist, profesor.

Din decembrie 1989 – preşedinte fondator al Mişcării Ecologiste din România.

Laureat al mai multor premii literare naţionale şi internaţionale.

- 1947: *Lespezi pe un veac apus*, versuri
- 1955: *Întoarcerea în patrie*, poem, Editura Tineretului
- 1956: *Călătorie prin vreme*, proză, Editura Tineretului
- 1960: *Ritmuri contemporane*, poeme, ESPLA
- 1962: *Unde se întorc cosmonauţii*, proză, Editura pentru literatură
- 1963: *Ochii Danielei*, poeme, Editura Tineretului
- 1965: *Paşi peste ape*, poeme, Editura pentru literatură
- 1966: *Zeii desculţi*, proză, Editura Tineretului
- 1967: *Dialog cu secolul şi oamenii lui*, Cartea I, interviuri, Editura pentru literatură
- 1969: *Timp răstignit*, poeme, Editura pentru literatură
- 1970: *Ucigaşul şi floarea*, antiroman, Editura Eminescu
- 1972: *Dialog cu secolul şi oamenii lui*, Cartea a II-a, interviuri, Editura Eminescu
- 1973: *Operaţiunea 0:17, escale mediteraneene*, Editura Cartea Românească
- 1973: *Insula cu orhidee mov*, poeme, Editura Cartea Românească
- 1975: *Jurnalul unei pasiuni*, proză, Editura Albatros
- 1975: *Călăreţul albastru*, poeme, Editura Eminescu
- 1976: *Hoinar pe meridiane*, jurnal de bord, Editura Sport-Turism
- 1977: *La echinox de toamnă*, poeme, Editura Cartea Românească
- 1980: *Fata din Piaţa Sfârşitului*, poeme – proză, Editura Cartea Românească
- 1982: *Singur cu îngerul*, poeme, Editura Cartea Românească
- 1983: *O invitaţie romantică*, eseu-reportaj, Editura Sport-Turism
- 1984: *Răstimp între cuvinte*, poeme, Editura Cartea Românească
- 1985: *Poeme*, Editura Eminescu
- 1989: *Noapte bună, Săgetătorule!*, roman, Editura Cartea Românească
- 1992: *Strategie şi supravieţuire*, eseistică politică, Chişinău
- 1997: *Poezii / Poèmes*, Ediţii Definitive, Editura Vinea
- 1998: *Proze*, Ediţii Definitive, Editura Vinea
- 2000: *Introducere în Ecosofie*, Fundaţia Europeană ECE
- 2001: *Sub 50 de stele*, Editura Vinea
- 2001: *Îmblânzirea fiarei din om sau ECOSOFIA*, ed. a II-a, Fundaţia Europeană; ed. a III-a, revăzută şi completată, Editura Lumina Lex, 2002
- 2002: *Convorbiri în amurg*, Editura Cartea Românească
- 2003: *Cinci jurnale de bord şi Coroana de spini*, Editura Cartea Românească

Tablou dinamic la început de mileniu

Aleargă vaci nebune
Mugind peste Europa
Piei Satană – strigă
Stareţul Cleopa
Piroane ruginite
În inimi de cârpe
Marionete îşi caută
O nobilă stirpe
Strigoii moroii
Vin în şiraguri
Ungeţi geamuri şi praguri
Cu gaz şi mujdei
E noapte de Sfântu Andrei
Speriaţi pompeianii
Se scoală din lavă
Să sară drept într-o
Oglindă concavă
Balenele nopţii
Din cupe s-adapă
Lupi în cagule
Înoată sub apă
Imobil stă centrul
Roţii de car
Luna-bolid s-a oprit
Într-un par
Jongleurii de fisc
Licitează creanţe
Bocancii cu ţintă
Se-nfundă-n speranţe
Cum se mai schimbă
Măşti şi proiecte
Omul clonat
Zâmbeşte-n prospecte
Ajută transplantul
De creier sicofant?
Măsori cronometric
Tranziţii-n neant?
Cu pocnet de bice
Şi zgomotul capselor
Auzi interferenţele
Bruşte-ale sinapselor

Când becuri de-alarmă
Pâlpâie-n Mall
Pe străzi se multiplică
Regele gol
Ruleta rusească
Rulând era coxului
Cere-autonomia
Nonparadoxului
Stanislawski dormea
Cu păduchioşii-n azile
Dar arta n-o afli
În jocul de bile
Autenticul nu-i
Real-informaţie
Ci harul turbat
Ci starea de graţie

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

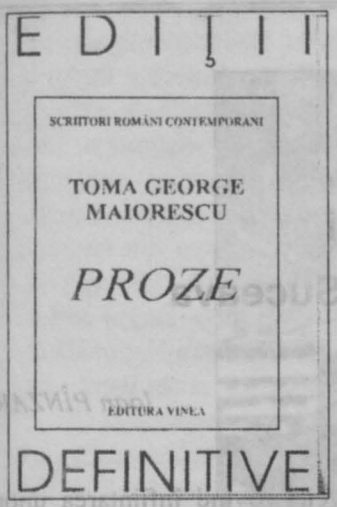

Cu Werner Heisenberg (laureat Nobel) despre: Relațiile de incertitudine și criza morală

Martie, 1971. Ochii albaștri ai profesorului Heisenberg privesc nedumeriți și, într-un fel, descumpăniți la ceea ce se petrece cu propriul său cabinet directorial de pe Föhringer Ring. După îndelungi insistențe, septuagenarul profesor (Premiul Nobel, 1932), evident, unul dintre părinții fizicii moderne și ai filosofiei legate de cuceririle ei, înveterat dușman al oricărei formule publicitare, a acceptat un interviu. Dar de ce și de unde aceste reflectoare, camere de luat vederi, magnetofoane etc., etc.? Nu era vorba de așa ceva... Timide încercări de protest. Colegii de la TV din Bavaria se scuză. Într-adevăr, n-aveau nici o vină. I-am chemat fără consimțământul profesorului. Dar, dacă-l întrebam, autorul principiului "relațiilor de incertitudine" cu certitudine nu ar fi acceptat. Așadar, mă scuz. Și recurg la "formula universală" a ziaristicii: stăruie... [...]

Progres tehnic – progres moral

– Ultima noastră întrebare se referă la un alt aspect al crizei de adaptare. Și anume la relațiile dintre progresul tehnic și progresul moral. Omul pătrunde din ce în ce mai adânc în tainele microcosmosului și ale macrocosmosului, descoperă legile interne ale nucleului atomic și legi ale Universului; pătrunde în misterele vieții și își apropie astrele. Va fi, însă, omul mai bun, deci mai fericit, prin acest uimitor progres tehnic? Nu-i încă prea multă nefericire pe pământ, trecând de la foametea cronică la războaie, de la molimele pustiitoare la genocidul organizat? Cum s-ar putea depăși decalajul dintre progresul tehnic și cel moral? Ce-i de făcut ca și ritmul progresului moral al omenirii să fie adecvat exigențelor unei umanități care vrea să trăiască fericită?

– [...] pe de o parte, avem un progres tehnic care a atins, în ultima vreme, în special în domeniul energiei atomice, ritmuri foarte înalte, iar, pe de altă parte, comportamentul etic al oamenilor care, din păcate, a înregistrat progrese lente sau, poate, deloc. La această problemă aș putea adăuga că progresul tehnic n-a facilitat evoluția comportamentului etic, ci l-a îngreunat, căci morala oamenilor este numai atunci relativ simplă, când ei sunt fixați în orânduiri stabile, care și-au dezvoltat de-a lungul secolelor normele etice proprii. Astfel, fiecare individ al acestor orânduiri crede în norme etice stabile, se ghidează după ele, iar comportamentul fiecăruia este corect din punctul de vedere al societății. În timpul nostru, însă, societatea se transformă mereu, prin însuși faptul că tehnica apropie lumea, că diferitele popoare sunt aduse prin tehnică într-o interdependență strânsă și, tocmai din această cauză, acea imagine stabilă a societății, care exista în secolele trecute, nu mai corespunde și nu mai poate corespunde lumii de azi. Totuși, putem fi optimiști, pentru că adaptarea la progresul tehnic are loc, pentru că paralel cu progresul tehnic apare și conștiința necesității ineluctabile a unei omeniri unitare și că nu este posibil să existe structuri sociale adverse care să se războiască chiar și cu armele. Acum știm cu certitudine că asemenea lupte adverse nu duc decât la nenorociri spirituale și la distrugerea valorilor materiale. Suntem, deci, siliți să ne obișnuim tot mai mult cu gândul că noi, toți oamenii de pe acest Pământ, trebuie să ne plasăm pe aceeași scară de valori, să avem aceleași reguli de comportament etic. Iar acest proces de schimbare a mentalității nu poate fi nicidecum rapid, nimeni nu speră și nici nu poate spera ca marile mase de oameni să-și înlocuiască în câțiva ani concepția valorică, obligațiile de loialitate față de o anumită societate, exigențele morale etc. Se poate înregistra, totuși, un progres. Omul contemporan a devenit astăzi conștient că orice suferință umană, din oricare parte a lumii, îl privește direct, că nu se mai poate declara indiferent, că nu poate fi dezinteresat de fenomenele care se petrec la o mare depărtare, pentru că ele nu pot să nu se reflecte și asupra propriei sale existențe. Cu alte cuvinte, am devenit conștienți de necesitatea interdependenței, a solidarității umane, de imperativul educării conștiinței spre aceste sensuri majore. Această conștiință își face loc încet și sigur. Cred că putem fi pe deplin optimiști: această conștiință se răspândește și, în următorii ani, vom putea evita marile conflicte și, în cele din urmă, vom ajunge la concepții etice comune tuturor oamenilor de pe acest pământ, oferind toate posibilitățile spirituale și materiale unui trai pașnic și neumbrit de amenințări...

Reflectoarele se sting. Mulțumesc pentru sinceritate, pentru temeinicie, pentru răbdare. Un zâmbet abia schițat. Dar zâmbet. Nu convenție. Iar ochii albaștri sclipesc complice. (Fiecare meserie...) Și o bărbătească strângere de mână.

(*Convorbiri în amurg*,
Editura Cartea Românească, 2002)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Scrisoare din... Suceava

De la Biblioteca Țării din Cernăuți la Biblioteca Bucovinei "I.G. Sbiera" din Suceava

Ioan PÎNZAR

Înaintea apariției unei biblioteci a fost *ideea* de bibliotecă, prezentă în mintea oamenilor de cultură și științță încă din antichitate, ca o necesitate imperioasă de a strânge și grupa operele scrise pe diferite materiale, de a stoca o sumă de diferite informații într-un singur loc accesibil unui număr de oameni.

Bibliotecile au propulsat gândirea umană, au constituit și constituie "stocuri" masive de informații.

Lectura înseamnă, în esență, un act de cultură și civilizație, un proces complex de instruire și autoinstruire, o componentă esențială a personalității individului. Actul lecturii este o "agoră" spirituală în care oficiază mintea și inima cititorului.

Să revenim la problematica demersului nostru publicistic privitor la întocmirea și dezvoltarea bibliotecilor publice în Bucovina, proces material și spiritual în strânsă comuniune cu mișcarea națională a fruntașilor intelectualității de aici. Este evident că și aici nu s-a pornit pe un teren gol, fără antecedente în epoca feudală din Moldova, unde aidoma țărilor din vestul Europei se poate presupune cu certitudine că au existat mici biblioteci în cadrul mănăstirilor sau la reședințele domnitorilor, cărturarilor și boierilor. Ele erau compuse din exemplare, în general religioase, copiate sau tipărite.

În Bucovina răpită Moldovei la 1775 de imperiul austriac, primele demersuri pentru formarea unor mici depozite de cărți care să întrunească condițiile minime ale unei biblioteci publice datează din secolul al XIX-lea. Gimnaziile germane din Cernăuți și Suceava și-au constituit primele mici biblioteci școlare. În Cernăuți, profesorul Aron Pumnul, unul din promotorii românismului în zonă, s-a îngrijit de adunarea unui număr de cărți pentru uzul profesorilor și elevilor într-o bibliotecă pe care o frecventa și consulta și elevul Mihai Eminovici, viitorul genial poet Mihai Eminescu, simbol al spiritualității românești de pretutindeni. La Suceava s-a înființat un Gimnaziu superior cu limba de predare germană, în 1860, care avea o bibliotecă a profesorilor, cu 5.149 volume și una a elevilor, cu 2.179 volume. Ulterior, după mai mulți ani, prin strădania profesorilor români, între care și marele folclorist Simion Florea Marian, s-au înființat primele clase cu predare în limba română.

Paralel cu preparativele privind înființarea unor biblioteci care să includă și cărți românești este și preocuparea marilor cărturari români Aron Pumnul, I.G. Sbiera, frații Hurmuzachi, care după 1848 elaborează o scriere civilă care să înlocuiască majoritatea semnelor chirilice cu litere latine. Clerul românesc a adoptat cu promptitudine această scriere în actele oficiale. Episcopul Eugeniu Hacman a încercat să interzică prin ordinul 132 din iunie 1852 această scriere, deși fără prea mare succes. Un fapt semnificativ privind similitudinile unor aspecte privitoare la limba română din cele două provincii ale României ocupate de imperiile străine, Bucovina și Basarabia, este interzicerea vorbirii românești între elevi la gimnaziul din Suceava de către unul dintre directori, Theil [1]. Se consideră că prima bibliotecă publică în Cernăuți a apărut în cadrul Reuniunii de leptură (1862), devenită ulterior Societatea pentru Cultura și Literatura Română în Bucovina (1865) [2].

După suflul revoluționar înnoitor de la 1848, autoritățile austriece aprobă înființarea unei biblioteci în Cernăuți, denumită Biblioteca Țării. Printre fondatorii instituției se numără intelectualii Mihai Zotta, Iacob și Enrich Miculi, Nicolae și Otto Petrino, muzicianul Carol Miculi, boierul Iordache Vasilco. Adalbert Hennoger, guvernatorul Bucovinei, și guvernul de la Viena aprobă la 18 mai 1851 statutele Bibliotecii Țării [3]. Din Moldova vecină unii boieri, precum frații Constantin și Scarlat Vârnav, în frunte cu domnitorul Mihail Sturdza, au donat sume de bani pentru construirea unui local adecvat. Patrioții români au stăruit pentru înființarea unei secții românești pe lângă cea germană [4]. Pentru Biblioteca Țării din Cernăuți au donat cărți Mihail Kogălniceanu, Vasile Alecsandri, Constantin Hurmuzachi ș.a. Academicianul român I.G. Sbiera va înlocui limba germană cu cea română în cadrul bibliotecii [5]. După înființarea Universității din Cernăuți (cu limbă de predare germană), Biblioteca Țării va fi administrată de aceasta, cunoscând o mare dezvoltare. După Unirea din 1918, Biblioteca Universității românești din Cernăuți avea, în 1931, 363.665 volume, din care 441 manuscrise și 78 incunabule [6].

În România reîntregită în hotarele ei naționale, cu provinciile istorice Transilvania, Basarabia și Bucovina,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

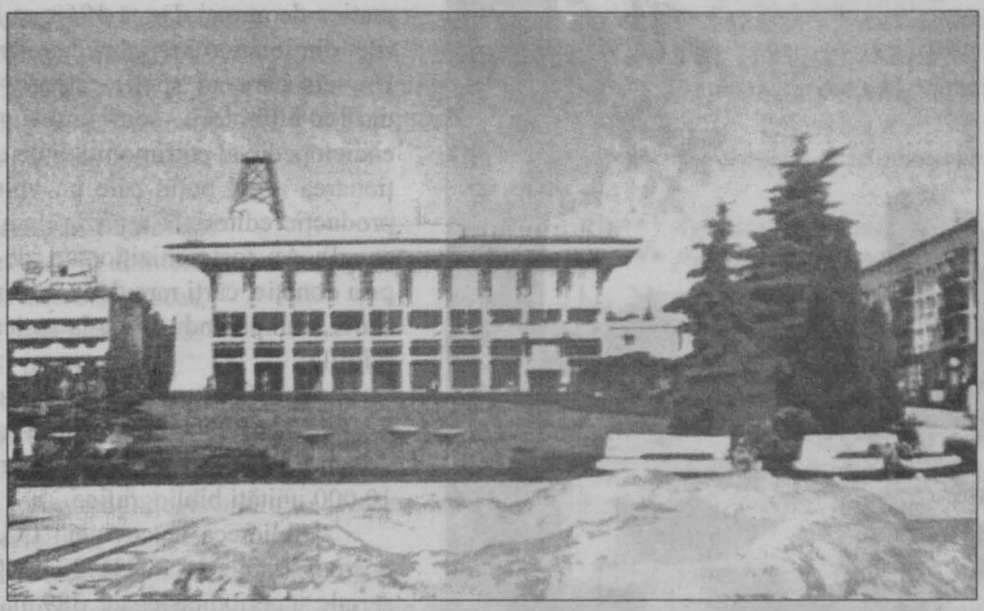

Casa de Cultură

în 1918, hotare consfințite prin Tratatul de Pace de la Paris, dezvoltarea culturii a luat o amploare deosebită. Județele Bucovinei după 1920 au cunoscut o mișcare culturală întreținută de diverse forme organizatorice, majoritatea obștești, cum ar fi societățile artistice, de lectură, căminele culturale ș.a.

Județul Suceava, deși mic ca întindere (1.309 km²), avea o mare densitate de populație, în număr total de 132.342 locuitori. În Suceava, cu circa 18.000 locuitori, funcționau între cele două războaie mondiale Muzeul județean și Biblioteca publică în Casa Națională, societățile culturale "Liga Culturală", "Ateneul Român", "Clubul Român", Societatea Corală și Muzicală "Ciprian Porumbescu", 2 cinematografe. Existau 2 tipografii [7] unde se imprimau cărți, anuare, ziarele și revistele sucevene (între care Anuarul Liceului "Ștefan cel Mare", 1918 – 1939; "Junimea literară" /Suceava – Cernăuți, 1904 – 1914, 1923 – 1937; "Făt-Frumos", 1926 – 1944; "Glasul Sucevei", 1932; "Crainicul Cetății", 1933 – 1934).

În județul Suceava mai funcționau mici biblioteci publice la Căminul cultural "Luca Arbore" din Arbore, Cabinetul de literatură din Bălăceana, Căminul cultural Comăneşti, Cabinetul de literatură din Costâna, precum și în localitățile Ipotești, Lisaura, Pătrăuți, Solca, Udești ș.a.

De asemenea, în județele Câmpulung Moldovenesc, Rădăuți, Cernăuți, Storojineț funcționau numeroase mici biblioteci publice pe lângă societățile și căminele culturale.

În Suceava existau încă de la începutul secolului XX mici biblioteci pe lângă societățile "Școala Română", "Clubul Român", "Însoțirea orășenilor români din Suceava", "Casa Națională", precum și la Liceul "Ștefan cel Mare". Cărturarii Simion Florea Marian și Vasile Bumbac aveau bogate biblioteci particulare.

Inițiativa întemeierii unei biblioteci publice "centrale", care să acționeze atât în Suceava, cât și în județ, prin înființarea de filiale, cabinete de lectură, case de citire etc. aparține societăților culturale "Școala Română" (1883 – 1944) și "Casa Națională" (1908 – 1944). Informația este menționată într-un "Raport asupra activității comitetului Societății Școala Română, din 4 octombrie 1913... 31 decembrie 1919 dat în adunarea generală din 11 ianuarie 1920, tipărit la Suceava, Școala Română, 1920, 37 p." [8]

Primele donații de bani pentru constituirea bibliotecii au fost făcute de societățile "Școala Română" cu 20.000 coroane și "Casa Națională" cu 22.000 coroane. Au fost cumpărate cărți de la profesorul A. Daşchievici și de la inspectorul școlar N. Tarasievici. Au fost donate noii biblioteci "scrierile și manuscrisele neuitatului nostru Vasile Bumbac".

Biblioteca Centrală a Sucevei, nucleul actualei Biblioteci a Bucovinei "I.G. Sbiera", a fost inaugurată în ziua de 12 decembrie 1923. Evenimentul a fost consemnat în "Junimea literară", 12, nr. 12, 1923, p. 68.

Fondul de publicații de la început, împreună cu cele donate de "Clubul Român", număra peste 2.000 de cărți. În 1924, "Junimea literară", în nr. 5-6, pp. 278 – 279, consemna: "Instituție culturală... care din plin își face menirea e Biblioteca Centrală a Sucevei, pe masa căreia se înșiruie în cea mai completă ordine bunele reviste românești". Primul bibliotecar (voluntar): prof. Cornel Sorocean. În 1930, biblioteca dispunea de 8.000 volume. Primăria a acordat o subvenție de 4.000 lei, dar contribuțiile principale le aveau donatorii. În 1932 instituția se mută în noul local al Casei Naționale, alături de Muzeul Județean și Muzeul "Ciprian Porumbescu"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

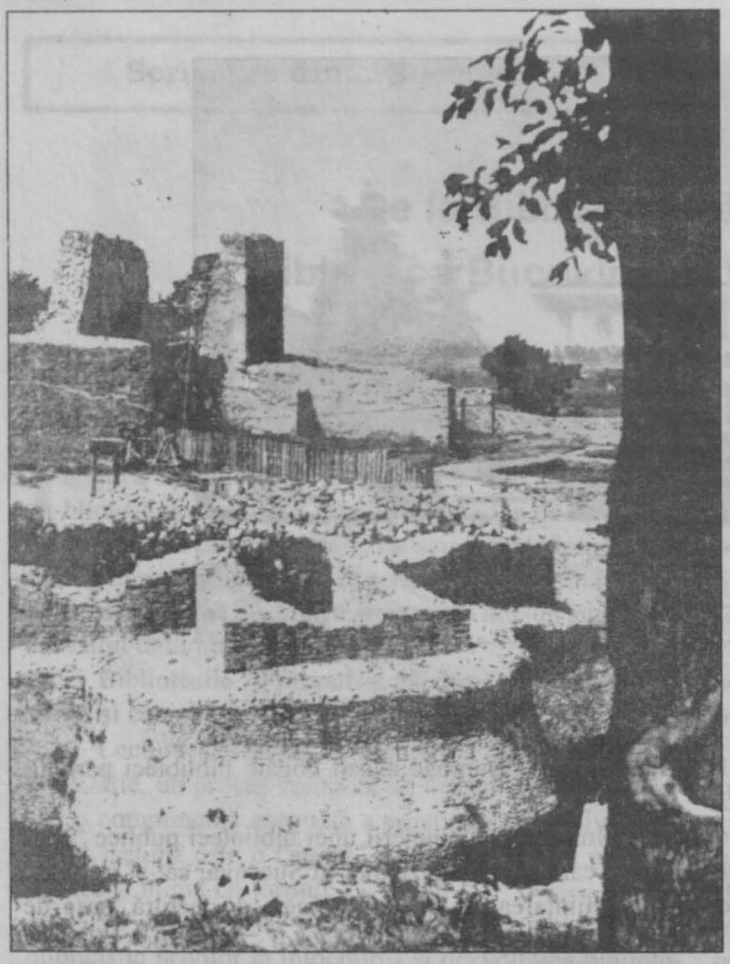

Ruinele Cetății de Scaun

("Făt-Frumos", 7, 1932, nr. 3-4, p. 201). In 1933 se tipăreşte *Catalogul cărţii sucevene*, cu prilejul organizării "Zilei Cărţii". Activitatea a continuat fructuos până la începutul războiului, fondul de carte crescând mereu; în 1944 numărul de volume depăşea cifra de 15.000. În perioada evacuării oraşului Suceava în primăvara anului 1944 la sosirea trupelor sovietice, au dispărut inventarele şi multe cărţi, restul rămânând adăpostite în subsolurile Casei Naţionale, impunătoarea clădire fiind demolată în 1971. Cărţile rămase până în 1950 au fost "purificate" ideologic, o parte fiind arse în sobele localului sau pe strada Ştefan cel Mare.

Reînfiinţarea bibliotecii publice sucevene s-a făcut în 1950, purtând, succesiv, titulaturile raională, centrală, regională, municipală (1968 – 1974) şi judeţeană. Având statut de bibliotecă judeţeană, după 1990 a primit denumirea de Biblioteca Bucovinei "I.G. Sbiera", purtând numele istoricului şi folcloristului bucovinean, membru fondator al Academiei Române.

În 1952 biblioteca avea 9.030 volume şi 1.500 utilizatori. După un deceniu se consemnau 74.855 volume cu 3.500 cititori. În 1972 s-a ajuns la 139.541 volume, cu 6.670 utilizatori, pe parcurs fiind reînregistrate cărţile vechi, multe fiind pierdute între timp.

O analiză obiectivă ne relevă faptul că înfiinţarea bibliotecilor publice de stat în 1950 a constituit un fapt pozitiv, chiar în condiţiile proletcultiste şi dogmatice de atunci. După 1960 au început traducerile din marea literatură universală la Editura Univers care au sporit calitativ conţinutul fondurilor bibliotecii, configurându-se şi caracterul enciclopedic al patrimoniului de carte prin achiziţionarea a cel puţin câte un volum din întreaga producţie editorială a ţării (circa 10.000 volume anual). Au fost achiziţionate, de-a lungul anilor, prin donaţie, cărţi rare de la Rezerva Naţională de Carte, cumpărându-se de la anticariate lucrări bibliofile.

În 1990 structura colecţiilor consemna un total de 277.000 volume, dintre care cărţi 264.500 volume, periodice 12.500 volume, audiovizuale 10.000 unităţi bibliografice.

Biblioteca Bucovinei "I.G. Sbiera" are în prezent (ianuarie 2003) 333.640 volume cărţi, seriale şi periodice legate, 389 manuscrise, 11.764 documente audiovizuale, 198 titluri ziare şi reviste. Instituţia dispune de circa 8.000 volume de carte rară şi bibliofilă (ediţii în limbile română, germană, franceză, neogreacă, rusă, engleză, latină, poloneză ş.a.). Un număr de 25 volume sunt înregistrate ca bunuri de patrimoniu cultural.

Biblioteca Bucovinei are 3 filiale în cartierele municipiului Suceava şi asigură asistenţă metodică pentru 96 biblioteci comunale, 4 municipale şi 3 orăşeneşti.

Structura colecţiilor răspunde ideii centrale de servire a publicului (circa 11.000 utilizatori înscrişi anual) cu cele 2 subdiviziuni principale: studiu în sălile de lectură şi împrumut la domiciliu. Publicul are la dispoziţie o secţie de artă (cu audiţii individuale şi colective de muzică, teatru) şi o sală de studiu la colecţia specială "Bucovina". Compartimentelor auxiliare tradiţionale li s-a adăugat în ultimii ani biroul de informatică, cu 10 calculatoare, deservit de 5 specialişti care lucrează la crearea bazei de date pe suport electronic, având în memoria serverului circa 15.000 volume, urmând ca în viitorul apropiat informaţia online să ajungă la dispoziţia utilizatorilor. În acest domeniu, este adevărat, suntem la început de drum.

O atenţie deosebită a fost acordată cercetării şi valorificării patrimoniului spiritual bucovinean, prin studii, articole, comunicări ştiinţifice. Începând din 1982, Biblioteca Bucovinei a redactat şi tipărit un număr de 9 volume de dicţionare bibliografice cuprinzând personalităţi ale culturii, artei şi ştiinţei care s-au născut pe aceste meleaguri: *Muzica în Bucovina* (autor Emil Satco), *Ştiinţa în Bucovina*, 3 vol. (autori Ioan Pînzar, Petru Froicu, Eugen Dimitriu), *Arta în Bucovina*, 2 vol. (autor Emil Satco), vol. 8 *Personalităţi bucovinene* (autori Emil Satco şi Ioan Pînzar), *Bucovina. Contribuţii cultural-ştiinţifice*. Dicţionar IX (autor Emil Satco) precum şi lucrarea *Prefectura. Repere istorice locale* (autori Emil Satco şi Ioan Pînzar).

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Sediul central
Str. Mitropoliei nr. 4, Suceava
Telefon: 0230/530877, 530798
Fax: 0230/530798
Program zilnic: Luni – Vineri 7,30 – 19,30; Sâmbătă 9,00 – 13,00 (sala de lectură)

Servicii oferite utilizatorilor
- Împrumut cărți la domiciliu;
- Împrumut interbibliotecar;
- Studiu în sălile de lectură;
- Informații bibliografice;
- Audiții individuale și colective la secția de artă;
- Multiplicarea unor texte de lege, articole din ziare etc. contra cost;
- Acces la programul legislativ Lex Expert la secția seriale și periodice;
- Consultarea tuturor tipurilor de cataloage;
- Accesarea în viitorul apropiat a bazei de date pe suport electronic.

Săli de lectură
- Sala de lectură pentru fondul de bază al bibliotecii: 40 locuri la mese;
- Sala de lectură pentru copii: 24 locuri adecvate la mese;
- Sala de lectură pentru seriale și periodice are 730 titluri de seriale și periodice curente și retrospective, pentru 2001 având 68 titluri: 12 locuri la mese;
- Sala de studiu "Bucovina – donații": 30 locuri la mese;
- Sala de lectură a secției de artă: 30 locuri.

Cărți rare și bibliofile (patrimoniul cultural-național)

1. Andronachi Donici, *Adunarea cuprinzătoare în scurt din cărțile împărăteștilor pravile*, Iași, 1814.
2. *** *Catihisis mic*, Cernăuți, 1804 (2 exemplare).
3. *** *Întîmplările războiului franțozilor și întoarcerea de la Moscova*, Buda, 1814.
4. Nicolai Kiriacopol, *Douăsprezece învățături folositoare*, Iași, 1827.
5. Atanasie Stagiritul, *Prescurtarea istoriei universale*, București, 1827.
6. Homer, *Iliada*, Viena, 1800.
7. Voltaire, *Istoria di Carlo XII Re di Svezia*, Veneția, 1786.
8. *** *Essai général de Tactique, précédé d-un discours sur l'état actuel de la Politique*, Paris, 1772.
9. Jos Car Eder, *Breviarium jvris Transsilvanici cvm proemio de fontibus jvris Transs et indice locvoletissimo*, Sibiu, 1800 (2 exemplare).
10. Francesco Coppeta, *Rime*, Veneția, 1580 (coligat).
11. Pietro Bembo, *Rime*, Vinegia, 1544 (coligat).
12. Jacopo Sanazaro, *Napolitana del suo proprio Originale*, Firenze, 1584 (coligat).
13. Iacopo Mancini, *Rime*, Veneția, 1544 (coligat).
14. *** *La theorie et la pratique du jardinage*, Paris, 1747.
15. *** *Aghiazmatariu mic*, Iași, 1814.
16. *** *Psaltirea*, București, 1775.
17. Macarie Ieromonahu, *Anastasimatoriu bisericesc*, Viena, 1832.
18. *** *Le cabinet des fées*, Geneva, 1786.
19. Montesquieu, *De l'esprit des Loix*, Geneva, 1751.
20. *** *Octoih*, București, 1746.
21. Pierre-François Regnard, *Oeuvres*, Paris, 1790.
22. Alberto Molnar, Francisci Pariz, Petri Bod, *Dictionarium Hungarico-Latinum*, Sibiu, 1767.
23. Maximilian Stoll, *Praelectiones in diversos morbos chronicos*, Viena, 1788.

Biblioteca Bucovinei "I.G. Sbiera" are strânse relații cu românii din regiunea Cernăuți (Ucraina), cu Societatea "Mihai Eminescu", care grupează intelectualii de aici, donând cărți bibliotecii acestei societăți.

Sala de artă este gazda numeroaselor activități culturale, unde se lansează noi apariții editoriale, conferențiază personalități bucovinene din țară sau din județ, sunt permanent prezenți scriitori și oameni de cultură și artă.

Îndeplinind unul din rosturile ei fundamentale, înscrise în Carta UNESCO, adică acela de a tezauriza valori spirituale după criterii științifice biblioteconomice și de a difuza informațiile cuprinse în toate categoriile de documente, Biblioteca Bucovinei se dorește a fi un autentic lăcaș de cultură.

Bibliografie

1. *Anuarul Liceului "Ștefan cel Mare" din Suceava*, anul școlar 1990 – 1991, p. 19.
2. Satco, Emil, *Din istoria bibliotecii în Bucovina*. În: "Scriptum. Biblioteca Bucovinei. 75 de ani în slujba culturii", an V, nr. 4, 1998, p. 10.
3. Mandicevschi, Constantin, *Întemeierea Bibliotecii Țării*. În: "Junimea literară", XX, nr. 1-12, p. 261, apud Satco, Emil, *op. cit.*
4. Mandicevschi, Constantin, *op. cit.*
5. Mandicevschi, Constantin, *op. cit.*
6. Satco, Emil, *op. cit.*, p. 11.
7. Satco, Emil și Pînzar, Ioan, *Prefectura. Repere istorice locale*, Ed. Junimea, 1995, p. 108.
8. *Biblioteca Municipală Suceava la 50 de ani, 1923 – 1973*, Suceava, pp. 7 – 8.

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Meridian biblioteconomic

Conferința Anuală INTAMEL

Rotterdam, septembrie 2003

În zilele de 21 – 26 septembrie 2003, la Rotterdam (Olanda) s-a desfăşurat Conferința Anuală INTAMEL (Asociația Internațională a Bibliotecilor Metropolitane), cu tema *Reinventarea bibliotecilor metropolitane*.

Programul conferinței a inclus comunicări despre activitatea bibliotecilor din Olanda şi a Asociației Olandeze a Bibliotecilor Publice, prezentări ale membrilor INTAMEL din diferite oraşe în secțiunea *Puncte de vedere strategice despre viitorul bibliotecilor*, dezbateri despre raporturile dintre INTAMEL şi IFLA (Federația Internațională a Asociațiilor Bibliotecare), precum şi vizite la biblioteci din Olanda: Bibliotecile Centrale din Rotterdam şi Haga, Centrul de Achiziții al Bibliotecilor Olandeze, Primăria din Rotterdam, Bibliotecile Publice din Utrecht şi Amsterdam, Biblioteca Institutului Olandez de Arhitectură, Biblioteca Muzeului Boijmans Van Beuningen.

INTAMEL şi IFLA

Una dintre problemele care preocupă în ultimul timp comunitatea internațională a bibliotecilor, pusă în discuție şi la Conferința de la Rotterdam, este cea a raporturilor dintre INTAMEL şi IFLA.

IFLA a trecut, în ultimii ani, printr-un proces de reorganizare: au fost aprobate noile statute (2000) şi reguli de procedură (2001). În acest context au fost luate decizii importante cu privire la departamentele profesionale ale IFLA.

În 2001, activitățile profesionale ale IFLA au fost realizate prin 35 Secțiuni şi 9 Mese Rotunde, organizate în 8 Diviziuni. Comitetul profesional a făcut recomandări în direcția eficientizării structurii profesionale. Recomandările au fost ulterior adoptate de Comitetul de conducere. Una dintre consecințele acestor măsuri a fost reducerea numărului organismelor de dezbatere de tipul Meselor Rotunde, cărora li s-a cerut să aleagă din cinci opțiuni disponibile: a deveni o secțiune IFLA; a deveni sau a păstra statutul de grup de discuții; a fi inclusă în secțiunea de bază, cu sau fără statut informal de sub-secțiune sau grup de lucru; dizolvarea şi încetarea funcționării; în unele cazuri, pentru o Masă Rotundă este mai important să fie independentă şi să devină un membru IFLA într-o categorie adecvată.

La Conferința Generală IFLA de la Boston (august 2001), 7 Mese Rotunde au hotărât să devină o secțiune IFLA: Educația Profesională Continuă; Istoria Bibliotecilor; Publicații Biblioteconomice şi de Informare; Managementul Asociațiilor Bibliotecare; Biblioteci Mobile; Ziare; Educația Utilizatorilor. Tranziția de la statutul de Masă Rotundă la Secțiune a fost pregătită şi încheiată la Conferința Generală IFLA de la Glasgow (august 2002).

Până în prezent, INTAMEL (cu statut de cea de-a 9-a Masă Rotundă) nu a ales una dintre cele cinci opțiuni disponibile, întârzierea luării unei decizii fiind explicată şi prin anularea întâlnirii de la Amman din septembrie 2001. Participanții – reprezentanți ai bibliotecilor metropolitane – la Conferința INTAMEL de la Stockholm (septembrie 2002): Ton van Vlimmeren, Hans van Velzen, Florin Rotaru, Patrick Bazin, Aline Girard-Billon, Stuart Brewer, Norbert Kamp, Claudia Lux, Tatiana Akucevici, Dan Wilson, Christian Relly, Marija Kobal, Tatjana Nebesny, Frans Meijer, Maija Berndtson, Tomas Rehak, Borge Sorensen, Sharon Thien, Inga Lundén, Peter Fodor, Tay Ai Cheng, Serghei Ivaşkin, Larisa Ulianova, Rick Ashton, Gary E. Strong, Liv Saeteren, Jan Boman, Davorka Bastic, Charles Hunsberger, au evidențiat două puncte de vedere diferite între membrii INTAMEL cu privire la relația cu IFLA: a deveni o secțiune IFLA sau a activa independent.

Ca secțiune IFLA, INTAMEL ar avea posibilitatea de a influența dezvoltarea profesională în cadrul Diviziei 3 (alături de Biblioteci publice, Biblioteci pentru persoanele dezavantajate, Biblioteci pentru copii şi tinerii adulți, Biblioteci şcolare şi Centre de resurse, Biblioteci pentru nevăzători, Servicii de bibliotecă pen-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tru populații multiculturale, Biblioteci mobile). Acest rol se aplică pentru activități (programe) din timpul conferinței anuale, ca și pentru activități (proiecte) de-a lungul anului. Ca parte a programului conferinței, membrii INTAMEL ar beneficia de schimbul de informații și de toate implicațiile domeniului biblioteconomiei. Statutul de secțiune IFLA presupune din partea membrilor INTAMEL îndeplinirea tuturor datoriilor cu privire la alegeri, raporturi financiare, elaborarea planurilor și perspectivelor conform directivelor date de organele de conducere IFLA (Consiliu, Comitete, Secretariat).

În cazul în care INTAMEL decide să fie independentă, statutul de Asociație Internațională membră IFLA este o opțiune potrivită. Acest fapt ar permite cel puțin păstrarea contactelor și a unui bun schimb de informații.

În mod concret, Mesele Rotunde nu mai există ca unități profesionale ale IFLA, din punct de vedere formal, INTAMEL a încetat să existe ca unitate IFLA. Discuțiile viitoare trebuie să contureze o soluție, în condițiile unei maxime înțelegeri și transparențe.

INTAMEL în câteva cuvinte

Înființată în 1968, INTAMEL este o rețea a schimbului de informații și a comunicării profesionale dintre bibliotecile publice ale orașelor cu peste 400.000 de locuitori. În 1976, INTAMEL a devenit un organism de dezbatere (Masă Rotundă) al IFLA. În prezent, INTAMEL cuprinde aproximativ 90 de membri proveniți din 32 de țări și 5 continente.

Membrii INTAMEL își schimbă frecvent ideile și informațiile privind o mare varietate de subiecte precum managementul sistemelor de biblioteci, clădirile bibliotecilor, informatizarea, dezvoltarea colecțiilor, servicii noi și servicii pentru nevoi speciale, toate în contextul bibliotecilor publice din orașele mari. Conferințele organizate anual oferă membrilor posibilitatea întâlnirii într-un oraș-gazdă.

INTAMEL a dezvoltat și un serviciu statistic care este unic și special. În fiecare an, prin străduințele Bibliotecii Municipale din Hanovra, datele statistice comparative ale bibliotecilor-membre privind fondul de carte și materiale, achizițiile, împrumuturile, bugetele, personalul, orele de funcționare etc. sunt colectate și publicate. Publicarea anuală a acestor date permite comparații între resursele și activitățile bibliotecilor publice.

Președintele, secretarul și trezorierul INTAMEL sunt aleși pentru o perioadă de trei ani. Statutul revizuit a fost aprobat la conferința de la St. Louis, din 2000: asociația, limitată inițial la bibliotecile municipale cu peste 400.000 de locuitori, s-a deschis și pentru bibliotecile regionale care servesc un număr similar de locuitori.

Declarația de misiune

• Un sistem viguros de biblioteci publice este necesar pentru viața și dezvoltarea orașelor metropolitane din toată lumea.

• Administrațiile municipale, regionale și naționale au obligația de a înființa și susține sisteme ale bibliotecilor publice metropolitane ca parte a serviciilor sociale și educaționale oferite tuturor cetățenilor.

• Multe orașe metropolitane din lume se confruntă cu mari probleme financiare în crearea și extinderea serviciilor bibliotecilor publice. INTAMEL face apel la toate administrațiile metropolitane în a acorda o mai mare prioritate extinderii și dezvoltării sistemelor de biblioteci publice metropolitane. Asociația este preocupată în special de faptul că resursele de carte ale metropolelor sunt disponibile, printr-o rețea de biblioteci asociate, locuitorilor din afara zonei metropolitane.

• INTAMEL își afirmă dispoziția de a lucra în orice mod posibil cu autoritățile municipale, regionale și naționale din toate țările pentru a le susține în extinderea și dezvoltarea sistemelor de biblioteci publice metropolitane.

Conducerea INTAMEL

Președinte: Frans Meijer, director, Biblioteca Municipală din Rotterdam

Secretar: Aline Girard-Billon, director, Serviciul tehnic al bibliotecilor, Paris

Trezorier: Tay Ai Cheng, director management, Biblioteca Națională din Singapore

Coordonator informații INTAMEL/ IFLA: Stuart Brewer, Marea Britanie

(Sursă: INTAMEL)

Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

BIBLIOTECI PUBLICE – SERVICII SPECIALE

Servicii de bibliotecă și de informare pentru utilizatorii dezavantajați: linii directoare

Sue LITHGOW
Președinte, Secția Biblioteci pentru persoane dezavantajate,
Universitatea din Wales, Marea Britanie

În prezent, se acceptă, în mare măsură, ideea că trăim într-o societate informațională, "o societate caracterizată de un înalt nivel al diseminării informațiilor în viața cotidiană a celor mai mulți cetățeni, în majoritatea organizațiilor și a locurilor de muncă, de utilizarea comună sau compatibilă a tehnologiei într-o gamă largă de activități individuale, sociale, educaționale și economice, de abilitatea de a transmite și de a primi rapid date digitale, indiferent de distanță". (IBM. The Net Result: *Social Inclusion in the Information Society*. London: IBM, 1997)

Totuși, deși suntem conștienți de existența și continua dezvoltare a societății informaționale, nu toți oamenii au aceleași drepturi de membru al acestei societăți. Se poate spune că unii oameni sunt în mod automat membri pe viață, unii sunt membri comuni iar alții se află pe o listă de așteptare. Există însă persoane care nu au statutul de membru și pot să rămână așa, unii prin alegere individuală, alții prin împrejurări pe care nu le pot controla.

Aceste grupuri marginale, cărora li se refuză calitatea de membru deplin al societății informaționale, sunt în atenția Secției IFLA – Biblioteci pentru Persoanele Dezavantajate (LSDP). Scopul central al activității secției este acela de a oferi servicii de bibliotecă și de informare acelor persoane din comunitate care, din indiferent ce motiv, nu pot să utilizeze pe deplin serviciile convenționale. În această categorie intră pacienții din spitale, deținuții, persoanele în vârstă instituționalizate sau imobilizate la domiciliu, persoanele cu deficiențe de auz, fizice, de dezvoltare sau de învățare.

Așadar, printre obiectivele principale ale acestei secții se află cerința de a maximiza accesul și disponibilitatea serviciilor efective de bibliotecă și de informare pentru persoanele dezavantajate. În acest mod, Secția LSDP recunoaște dezechilibrul actual în oferta de servicii pentru aceste grupuri și, implicit, privarea acestora de informații. Desigur, privarea de informații poate fi experimentată de orice persoană, dar pentru aceste grupuri nivelul este mult mai înalt. Pentru a veni în sprijinul grupurilor marginalizate, este important ca în dezvoltarea societății informaționale să se aibă în vedere și nevoile persoanelor cu deficiențe.

Activitatea Secției LSDP este centrată pe informarea prin proiecte adecvate și pe diseminarea exemplelor de practici performante la nivel internațional. Sesiunile anuale de conferințe au abordat subiecte precum rolul tehnologiei pentru serviciile de bibliotecă și de informare destinate grupurilor dezavantajate și cerințele de pregătire profesională a personalului din biblioteci și centre de informare. De asemenea, Secția LSDP urmărește să promoveze proiecte în cooperare, organizând în acest sens o serie de ateliere ca parte a programelor conferințelor anuale, cum au fost cele în parteneriat cu European Dyslexia Association și cu Secția IFLA pentru Nevăzători. Elaborarea de proiecte specifice, urmărind dezvoltarea serviciilor de bibliotecă și de informare pentru persoanele dezavantajate, constituie o parte integrantă a programului pe termen mediu al Secției LSDP. Au fost formulate o serie de linii directoare pentru serviciile de bibliotecă destinate persoanelor cu deficiențe de auz și deținuților, precum și linii directoare pentru materialele ușor de citit. (John Day, ed. *Guidelines for Library Services to the Deaf*. The Hague: IFLA, 1994. Frances Kaiser, ed. *Guidelines for Library Services to Prisoners*. The Hague: IFLA, 1995. Bror Tronbacke, ed. *Guidelines for Easy-to-Read Materials*. The Hague: IFLA, 1998) Așa cum procedează cu toate publicațiile sale, Secția LSDP s-a străduit să traducă aceste documente în cât mai multe limbi pentru a facilita aplicarea lor practică. Scopul acestor linii directoare, bazate pe exemple internaționale de practici performante, este acela de a formula cerințele minime ale nivelului acestor servicii și de a oferi sugestii practice în dezvoltarea și menținerea unor servicii eficiente în acest domeniu. Se speră că, indiferent de stadiul de dezvoltare a unui serviciu, liniile directoare de acest tip pot fi utilizate mai departe ca un instrument de negociere pentru asigurarea fondurilor și a unui sprijin suplimentar.

Proiectele actuale ale Secției LSDP includ dezvoltarea liniilor directoare pentru serviciile de bibliotecă oferite pacienților din spitale și elaborarea unui catalog, care va cuprinde istoricul secției, bibliografia publicațiilor secției, a lucrărilor conferințelor și a literaturii în domeniul serviciilor de bibliotecă și de informare pentru persoanele dezavantajate. Proiectele viitoare includ elaborarea liniilor directoare pentru servicii oferite utilizatorilor dislexici.

Cu mai puțin de 80 de membri, Secția LSDP este unul dintre cele mai mici departamente IFLA, dar, totodată, unul dintre cele mai active. Pe lângă programul

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

curent, secția a reușit să organizeze anual întâlniri ale Comitetului Permanent și vizite de studiu în diferite locuri din lume. Acestea permit Comitetului Permanent să respecte un plan al realizării proiectelor dar și să intensifice schimbul internațional de principii și practici. Activitățile acestei secții sunt raportate printr-un buletin bianual și prin paginile web pe IFLANet.

Deși Secția LSDP este foarte activă și are o contribuție importantă la promovarea și dezvoltarea serviciilor relevante în acest domeniu, ea nu poate apăra singură cauza utilizatorilor dezavantajați. Mulți utilizatori din această categorie au nevoi specifice care depășesc adesori experiența membrilor secției. Recunoscând această dificultate, secția admite faptul că nevoia de parteneriate cu organisme externe depășește cu mult nevoia cooperării interne cu secțiuni și diviziuni IFLA, ca și necesitatea unei strategii de tip agenție-multilaterală. Există deja un parteneriat cu European Dyslexia Association iar de curând a fost încheiată cu succes campania de acordare a unui statut consultativ Federației Mondiale a Persoanelor cu Deficiențe de Auz. Această implicare este esențială pentru ca serviciile de bibliotecă și de informare pentru utilizatorii dezavantajați să țină pasul cu noile tehnologii informaționale și pentru ca liniile directoare în domeniul dezvoltării bibliotecilor și informațiilor să includă nevoile specifice ale acestei categorii de utilizatori.

Multe țări se îndreaptă spre epoca teledemocrației dar există și regiuni ale lumii unde accesul la Internet rămâne o realitate depărtată iar autostrada informațiilor "este o stradă cu un singur sens, de la lumea dezvoltată către lumea a treia". (Christopher Zielinski, *The electronic age and the information poor: threats and opportunities*. On-line Information '95. Oxford: Learned Information Europe, 1996) Astfel, "în pofida convergenței unui întreg volum de noi tehnologii informaționale, accesul la informațiile care îi responsabilizează și îi eliberează pe oameni pare să fie încă apanajul unei minorități privilegiate". (Trevor Haywood, *Info-rich Info-poor: Access and Exchange in the Global Information Society*. London: Bowker, 1995)

Există astfel un real pericol ca prăpastia informațională dintre cei bogați și cei săraci în informații să se adâncească, grupurile marginale sau excluse social, cum sunt cele susținute de Secția LSDP, fiind printre cele cu risc mare. Din această perspectivă, este esențial ca activitatea secției să rămână deopotrivă națională și internațională. Deși inițiativele locale sunt inestimabile ca exemple de practici performante, rezultatele lor trebuie să fie transpuse în documente de politică a domeniului și preluate la scară internațională și la nivel guvernamental, dacă sunt destinate să producă schimbări. Membrii Secției LSDP și toți cei interesați de serviciile de bibliotecă și de informare pentru persoanele dezavantajate trebuie așadar să acționeze ca susținători ai grupurilor pe care le servesc. Astfel, deși trebuie să acceptăm faptul că va exista întotdeauna un decalaj informațional, putem cel puțin spera să-i limităm creșterea.

Anii '90: privire generală asupra serviciilor speciale oferite de bibliotecile publice din Suedia

Birgitta IRVALL

După o dezvoltare substanțială a serviciilor în anii '70 și '80, bibliotecile publice au trebuit să facă față reducerilor severe de buget din anii '90, fapt care a influențat, desigur, și serviciile pentru persoanele dezavantajate. În pofida creșterii numărului de utilizatori și a circulației fondurilor, măsurile de îmbunătățire au vizat doar serviciile bibliotecilor centrale, cu multe filiale și servicii de tipul bibliobuzelor, în timp ce serviciile speciale au fost eliminate. Aceste măsuri au afectat mai ales persoanele în vârstă, cele cu deficiențe precum și copiii, adică utilizatorii care nu pot ajunge la bibliotecile centrale. În prezent, dificultățile financiare au fost depășite iar bibliotecile publice pot să se preocupe de găsirea unor modalități inovatoare de servire a acestei categorii de utilizatori, chiar și în condițiile unor resurse diminuate.

Servicii pentru persoanele în vârstă în unități rezidențiale

Municipalitățile locale răspund de îngrijirea persoanelor în vârstă în case rezidențiale. Majoritatea bibliotecilor publice au depozite de colecții în aceste instituții. Bibliotecarii vizitează frecvent aceste instituții pentru schimbul de cărți și contactul cu rezidenții și cu personalul îngrijitor, uneori săptămânal, alteori lunar, în funcție de dimensiunea instituției. Mulți rezidenți au o vârstă înaintată și nu pot citi mult; în schimb, ei beneficiază de casete muzicale, cărți cu ilustrații sau de cărți vorbitoare. Unele biblioteci publice oferă instruire pentru personalul îngrijitor în a deveni "agenți culturali"; aceste persoane învață despre multiplele utilizări ale materialelor de bibliotecă și despre modul în care să le integreze în diferitele activități pe care le au cu rezidenții. "Agenții culturali" se întâlnesc de câteva ori pe an pentru actualizarea cunoștințelor, informând apoi personalul și pe rezidenți despre noile materiale și servicii de bibliotecă.

Servicii pentru cititorii imobilizați la domiciliu

Persoanele în vârstă și cele cu deficiențe pot primi

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

la domiciliu materiale de bibliotecă. Acesta este un serviciu consolidat şi aplicat de mulţi ani, dar nu toate bibliotecile publice îl oferă. Utilizatorul telefonează la bibliotecă, de unde i se recomandă titluri potrivit intereselor şi nevoilor sale. Când un utilizator se înscrie pentru acest serviciu, bibliotecarul se deplasează la domiciliul acestuia pentru a-l cunoaşte; după acest prim contact, unii bibliotecari fac vizite în mod frecvent. Nu toate municipalităţile informează despre acest serviciu, mai ales din cauza lipsei de resurse în servirea noilor cititori.

Serviciul cărţilor vorbitoare

Administraţia centrală sprijină Biblioteca Suedeză a Cărţilor Vorbitoare şi Braille (TPB) care funcţionează ca o bibliotecă de resurse pentru toată ţara. Utilizatorul solicită titluri prin biblioteca locală; chiar şi bibliotecile mici au un anumit fond de cărţi vorbitoare, dar un mare număr de cereri se îndreaptă spre bibliotecile districtuale iar, la nevoie, spre TPB. Cărţile vorbitoare sunt expediate prin poştă gratuit. Ele pot fi împrumutate de persoanele cu deficienţe vizuale, cu retard mental, dislexici, afazici sau de cei care nu au capacitatea fizică de a manevra o carte. Majoritatea bibliotecilor deţin ziare şi reviste vorbitoare iar multe oferă un serviciu personal de "lectură" care permite persoanelor cu deficienţe să beneficieze de texte tipărite convertite în versiune audio pe casete. Cărţile vorbitoare sunt foarte populare iar numărul utilizatorilor (nu toţi cu deficienţe) care se bucură de acest format este în continuă creştere. Campania de combatere a dislexiei, care a avut un mare succes în anii 1996 – 1997, a contribuit, desigur, la această popularitate.

Biblioteci în închisori

În Suedia, serviciile de bibliotecă pentru închisori sunt oferite de biblioteca publică în a cărei rază se află închisoarea respectivă. Închisoarea plăteşte cheltuielile de funcţionare iar biblioteca publică administrează serviciul. Închisorile mari au biblioteci care sunt deschise aproape toată ziua; în închisorile mici, bibliotecarul vine pentru câteva ore pe săptămână. În centrele de detenţie în care deţinuţii stau închişi în celule majoritatea timpului, bibliotecarul aduce documentele printr-un serviciu de transport, suplimentând astfel colecţiile de depozit. Întrucât colecţiile bibliotecilor din închisori sunt foarte mici, materialele adiţionale sunt obţinute de la bibliotecile publice şi prin împrumut interbibliotecar. Mulţi deţinuţi vorbesc şi alte limbi decât suedeza, fiind disponibile colecţii într-o varietate de limbi.

Biblioteci în spitale

Multe biblioteci pentru pacienţii din spitale s-au redus sau au fost închise în ultimii patru – cinci ani, mai ales în oraşele mari. Bibliotecile care funcţionează sunt mai mici, cu un personal redus. În unele spitale, serviciile de bibliotecă constau din "autoservirea" din colecţii în saloane şi în sălile de aşteptare; în alte locuri există un serviciu de transport al cărţilor către saloane. Bibliotecile din spitale au personal specializat, salarizat şi nu folosesc voluntari.

În pofida timpurilor grele, multe programe de servicii speciale oferite de biblioteci supravieţuiesc. Disponibilitatea cărţilor vorbitoare, a cărţilor tipărite cu litere mari şi a titlurilor uşor de citit a crescut în ultimii ani, aceste materiale devenind o parte integrantă a colecţiilor bibliotecilor publice.

Majoritatea bibliotecilor sunt astăzi accesibile persoanelor care se deplasează în cărucior iar bibliotecile publice continuă să se preocupe de persoanele imobilizate la domiciliu, deţinuţi şi de pacienţii din spitale. Bibliotecarii se confruntă, în prezent, cu noi provocări: 1) a atrage atenţia oamenilor politici asupra rolului important pe care serviciile speciale îl joacă în viaţa multor cetăţeni; 2) a promova mai intens aceste servicii în rândul utilizatorilor şi 3) a dezvolta modalităţi mai eficiente de furnizare a acestor servicii.

Bibliotecile mobile din Thailanda

Poolsook PRIWATRWORAWUTE
Biblioteca Universitară Thammasat, Bangkok

Biblioteca mobilă este înfiinţată pentru servirea utilizatorilor care nu pot merge la biblioteca publică din cauza distanţei mari, a lipsei de timp, a cheltuielilor de deplasare, din cauza necunoaşterii existenţei bibliotecii publice, precum şi a lipsei deprinderilor de lectură. Distanţa este o cauză importantă care îi determină pe utilizatori să nu meargă la bibliotecă. Multe biblioteci publice, pe care oamenii le pot utiliza gratuit, se află la mare distanţă; ei trebuie să plătească pentru mijloacele de transport care duc la bibliotecă, preţul călătoriilor şi al benzinei fiind destul de mare.

Totodată, mulţi oameni care iubesc cărţile şi lectura, cărora le plac informaţiile noi, nu cunosc biblioteca, mai ales biblioteca publică, care există pentru a oferi cunoştinţe şi servicii tuturor categoriilor de persoane, indiferent de sex şi de vârstă, în mod gratuit. Lipsa deprinderii lecturii este o altă cauză care îi determină pe oameni să nu dorească a merge la bibliotecă.

Prin crearea bibliotecilor mobile se sprijină promovarea lecturii şi combaterea analfabetismului. Astfel,

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

oamenii pot folosi cunoștințele dobândite pentru creșterea calității vieții.

Biblioteca mobilă poate fi organizată de sectoarele publice sau private, care înțeleg valoarea și utilitatea ei pentru comunitățile aflate la distanță. Prin bibliotecile mobile sunt oferite cunoștințe, informații, date sub formă de cărți, reviste, alte materiale tipărite, CD-ROM-uri, materiale audio-vizuale, cum ar fi filme, diapozitive, videobenzi, toate acestea în slujba oamenilor care locuiesc la mari distanțe de bibliotecă, pentru ca ei să aibă șanse egale în dobândirea cunoștințelor, îndemânărilor și a experiențelor umane.

Biblioteca mobilă promovează, totodată, dragostea pentru carte, necesitatea păstrării și cunoașterii valorii ei pătrunzând în multe comunități: școli, fabrici, spitale, hoteluri, temple, stații de cale ferată, instituții de reabilitare, spații de lectură din sate.

Există multe formate ale serviciilor bibliotecii mobile și mai multe tipuri de vehicule care pot fi folosite.

– **Biblioteca mobilă – pachet de cărți**. Se fac pachete de 10 – 25 cărți, care se trimit la sate. Aproximativ 10 pachete pentru fiecare sat. Satul respectiv este răspunzător pentru materialele trimise și pentru circulația lor astfel ca toată lumea să aibă șansa de a le citi.

– **Biblioteca mobilă – coș de cărți**. În districtul Kukunt, provincia Srisakes, un bibliotecar, care avea casa lângă piață, a dorit să-i ajute pe negustori să citească cărți. A pus niște cărți într-un coș și le-a oferit negustorilor împrumut, gratuit. Metoda s-a extins.

– **Biblioteca mobilă – barcă cu motor**. Acest serviciu este bun pentru oamenii care trăiesc pe țărmul râurilor. În barcă există spațiu de lectură, rafturi cu cărți, reviste, ziare, materiale audiovizuale împreună cu echipamente. Acest tip de bibliotecă mobilă trebuie bine administrat din cauza bugetului mare care este folosit pentru procurarea și întreținerea unei ambarcațiuni de cursă lungă și a serviciilor de campus. Barca merge din loc în loc și se întoarce în aceleași locuri în decurs de 7 zile. Oamenii își pot prelungi termenul de împrumut al cărților sau le pot restitui și lua altele. Sistemul de circulație este similar celui din biblioteca generală. Cititorii trebuie să plătească o taxă pentru cărțile nerestituite în termen.

– **Bibliobuzul**. Acest tip de bibliotecă trebuie, de asemenea, bine administrat și planificat pentru că implică un buget mare pentru organizarea serviciilor. Resursele și serviciile sunt asemănătoare celor bibliotecii mobile – barcă cu motor. În unele zone îndepărtate se folosesc vagoanele în locul autobuzelor.

Alte modalități și mijloace: **biblioteca mobilă în căruță; biblioteca mobilă – geantă de cărți; biblioteca mobilă în tren; biblioteca mobilă pe triciclu; biblioteca mobilă pe motocicletă**. În sudul Thailandei, unii bibliotecari și-au folosit automobilele personale.

Centrul de Promovare a Educației Informale, Departamentul Educației Non-formale din Ministerul Educației răspunde de 854 biblioteci publice din toate provinciile, cu excepția Bangkok-ului care se află în subordinea *Administrației Metropolitane Bangkok*, unde există 20 biblioteci publice.

În prezent, *Centrul de Promovare a Educației Informale* deține un bibliobuz și sunt prevăzute încă șase. Obiectivele principale ale serviciului de bibliobuz sunt: organizarea activităților de învățare și încurajare a copiilor, tinerilor și publicului general pentru acumularea cunoștințelor din diferite tipuri de materiale de studiu și îmbunătățirea calității vieții copiilor defavorizați, a tinerilor și oamenilor din zonele de slum, din micile întreprinderi și din șantierele de construcții din Bangkok. Bibliobuzul se confruntă cu o problemă, aceea a locului de parcare.

Bibliotecile mobile ale *Secției bibliotecilor publice din Divizia de Recreație, Departamentul Asistenței Sociale al Administrației Metropolitane Bangkok* oferă servicii prin bibliobuz pentru oamenii din zona metropolitană Bangkok. Există acum nouă bibliobuze. Primul bibliobuz a început să funcționeze în 1991 iar ultimele două în 1999. Scopul bibliotecilor mobile este acela ca biblioteca publică să ajungă în comunitățile celor defavorizați, inclusiv pentru copii.

În bibliobuze sunt disponibile cărți din toate domeniile, reviste, benzi-video, aproximativ 4.000 – 5.000 volume în total. Pentru primul bibliobuz există mai mult de 1.000 utilizatori înscriși care pot împrumuta 2 cărți pentru 7 zile. Taxa este 1 baht pe zi de exemplar. Problemele care afectează serviciul sunt lipsa șoferului și uneori defecțiunile autobuzului.

Thailanda este o țară în curs de dezvoltare, nu prea bogată. A oferi diferite tehnologii pentru dezvoltarea activității bibliotecilor nu este ușor, mai ales în bibliotecile publice. Situația bibliotecilor Thai nu este bună, concluzionează autorul materialului. Ele sunt la un nivel inferior în comparație cu alte tipuri de biblioteci. Lucrul acesta se poate explica prin faptul că cele două instituții oficiale, *Ministerul Educației* și *Administrația Metropolitană Bangkok*, care răspund de bibliotecile publice și de bibliotecile mobile, au multe instituții în subordine iar bibliotecile nu sunt în fruntea priorităților. Totuși, mulți administratori locali au încercat să realizeze ceva în această privință. Se speră ca, în viitor, situația bibliotecilor să fie mai bună. (rezumat *Sergiu GĂBUREAC*)

(Sursă: IFLA, Buletinul Secției Biblioteci pentru Persoanele Dezavantajate, aprilie 2003)
Traducere de Ortansa ENĂȘESCU

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Din istoricul literaturii didactice în București

D.D. Pătrășcanu. Interferențe literare și pedagogice

Paul GRIGORIU
Profesor consultant,
Biblioteca Pedagogică Națională "I. C. Petrescu", București

"Îl găseam în bibliotecă, alături de rafturile cu volume și de vitrinele cu antichități. Îmi arăta o colecție de monede vechi: de aur, argint și de bronz, cu steme și slove diferite. Apoi, pumnale cu lamele încrustate și cu mânerul de fildeș. Icoane străvechi – cu ramele și cu mâinile sfinților de argint. Metanii de chihlimbar, pistoale cu cremene, oale preistorice... Pătrășcanu nu era din rândul scriitorilor izolați în artă ca într-un turn de fildeș. El avea altă părere despre misiunea scriitorului". (M. Sevastos. *Amintiri de la "Viața românească"*. Ediție în întregime refăcută, București, Ed. pentru literatură, 1996, p. 137)

Nevoile de înnoiri culturale se fac simțite în urma schimbărilor economice și politice. Gusturile și mentalitățile evoluează, iar viziunea asupra societății se schimbă încet dar sigur. La noi, după primul război mondial, democratizarea învățământului a dus la afirmarea generației interbelice de intelectuali. Atunci s-au remarcat și manualele de istorie semnate de profesorul D.D. Pătrășcanu. Comentariile biografice și didactice referitoare la acest scriitor reverberează luminile și umbrele unor adevăruri înțelese cu relativă profunzime și luciditate, alterate uneori de opiniile ideologice și literare contemporane. Privirea critică conține implicit o localizare istorică, iar mișcările culturale și ideologice se suprapun și, nu de puține ori, ele se confundă. Iată de ce studiul de față încearcă să reliefeze cum judecata contemporanilor este relativă, preferințele cititorilor se schimbă de la o perioadă la alta, iar noul spațiu spiritual afectează practic perspectiva asupra moștenirii culturale. D.D. Pătrășcanu nu este neapărat "contemporanul nostru" dar trebuie recitit prin *intuirea legăturilor dintre tradiție, inovație, clasic și modern*. Reconstituirea momentelor majore, semnificative din viața unei personalități poate fi considerată și un studiu de pietate. Este și o posibilitate prin care încercăm să ne recuperăm într-un mod deloc conformist un segment din trecutul cultural. Argumente edificatoare ne oferă și manualele. Se înțelege că o cercetare autentică, profundă, a literaturii didactice trebuie să fie modernă ca metodologie și stilistică, analitică și interpretativă. Sunt aspecte care cer discursului istoriografic să fie elaborat la diverse niveluri cu stricte aplicații în nuanțări. Tradiția și înnoirea sunt ipostaze ale unui singur fenomen în care continuitatea și ruptura coexistă permanent în mult mediatizatele perioade de premodernism, modernism cât și în postmodernism. Istoria, în general, este convingătoare numai însoțită de examenul critic, de adevărata critică de valoare. În ultimă instanță, nu analiza istorico-literară contează, ci prezența ideilor în conștiința cititorilor. Semnalul în spațiul didactic sperăm să intereseze nu atât prin noutatea interpretării, cât prin modul de raportare, deopotrivă, la biografia și opera didactică a scriitorului D.D. Pătrășcanu, cunoscut autor de schițe umoristice și dramaturg. [1] În acest caz, unitatea viață – operă vizează o perspectivă cuprinzătoare dar relativă, fără a face concesii inerției tradiționale. Dacă relativismul în comentarii se schimbă, rămân totdeauna talentul, harul care impun în cultură valoarea, ea nefiind înnăscută se obține, iar cerințele contemporane nu se aplică perioadelor trecute. În fond, istoria consemnează ce s-a întâmplat realmente și rareori presupune ce ar fi putut să se întâmple.

Viața lui Dimitrie D. Pătrășcanu a început la 8 octombrie 1872 în comuna Tomești de lângă Iași. Părinții, agricultori, aveau în arborele genealogic răzeși deținători de dregătorii locale. Născut și crescut în peisajul de coline și văi, de păduri, podgorii și râuri domoale, a cunoscut truda "muncitorilor" de pământ, a simțit comuniunea din-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

tre om și natură. De atunci configurația psihică a viitorului scriitor a fost determinată de factori geografici și sociali. Educația primită în familie și în școala primară s-a pliat ulterior cu frământările istorice din prima jumătate a veacului trecut. Ca numeroși alți tineri moldoveni, foarte buni la învățătură, a luat calea Iașului pentru a-și face studiile liceale și universitare. Pasiunea și competența tânărului studios găsesc aprecierea universitarilor A.D. Xenopol, Aron Densușianu, Al. Philippide, Șt. Vârgolici și Petre Răşcanu. [2] La Xenopol, studenții erau uimiți de faptul că autorul primei sinteze a istoriei românilor nu afirma nimic fără documente, citate, fișe, însemnări și alte izvoare istorice care argumentau expunerea științifică lipsită de patetism; totul era prezentat într-un stil convingător și închegat. În cultivarea culturii naționale întemeiată pe mitologia și creația populară s-a remarcat profesorul Densușianu, bun cunoscător al literaturii clasice, unul dintre primii noștri critici literari de profesie, autorul unei lucrări de istorie a limbii și literaturii române în care-și exprima atitudini și aprecieri personale indiferent de opiniile oficiale. La formarea conștiinței de neam, pe baza cunoașterii în profunzime a originii, unității și continuității poporului român au contribuit substanțial și cursurile lingvistului Philippide; opera fundamentală a vieții sale, *Originea românilor*, are ca repere prelegerile și studiile introductive din perioada profesoratului. Studentul Pătrășcanu a reținut și munca didactică, cu largă și durabilă influență poliglotă a bătrânului profesor Vârgolici, filofrancez, absolvent al Școlii Normale Superioare din Paris, atestat doctor în litere și filosofie tot în capitala Franței; traducător din greacă, latină, franceză, engleză, germană și spaniolă, el a transmis posterității bune manuale școlare. Tineretul studios de la Universitatea "Al. I. Cuza" din Iași a fost consiliat cu bune intenții să nu-și risipească forțele în prea multe domenii și să încerce o specializare precis demarcată; asemenea îndemnuri le primea de la profesorul de istorie universală, Răşcanu, director la Școala Normală Superioară unde era un adevărat pedagog.[3] Explica simplu și atrăgea prin sistematizare didactică, iar în aprecierea și evaluarea cunoștințelor facilita răspunsurile prin întrebări auxiliare. Manualele de istorie universală pentru învățământul secundar semnate de profesorul Petre Răşcanu, depășite după 1920 ca informație, au servit ca model pedagogic scriitorului Pătrășcanu. În timpul studenției (1893 – 1897) la Facultatea de Litere și Filosofie (secția istorie-filosofie) viitorul scriitor și profesor D.D. Pătrășcanu s-a evidențiat prin studii de amănunt analizate riguros în perimetrul cultural românesc și universal; paralel, s-a specializat în pedagogie și didactică la Școala Normală Superioară. Înzestrat cu un temeinic bagaj de cunoștințe și cu flexibilitate în interpretări, a obținut licență în științele istorico-filosofice cu mențiunea *Magna cum laude*.

Alături de pleiada dascălilor noștri, la universitatea ieșeană se făceau cunoscuți prin convingeri ideologice și acțiuni concrete studenți foarte buni la învățătură, cum erau Constantin Stere și Garabet Ibrăileanu. [4] Primul, întors din deportarea siberiană, a terminat Facultatea de Drept sprijinit material de mișcarea socialistă. Stere, prin orizontul larg al preocupărilor, prin sensibilitate și talent oratoric, prin idealuri umaniste spre care năzuia, a influențat concepțiile social-democrate existente în gândirea lui Pătrășcanu. Cu inteligența-i sclipitoare, basarabeanul C. Stere, luptător "înarmat" cu idei general-democrate și adeptul măsurilor radicale, a fost om politic, doctrinar, universitar și rector, jurist și legislator, sociolog, eseist, filosof și romancier; el s-a numărat, alături de Ibrăileanu și alți intelectuali, printre teoreticienii poporanismului și fondator al periodicului "Viața românească". Urme nesterse în cultura premodernă și modernă a lăsat și istoricul literar Garabet Ibrăileanu; de el legă prietenie până la sfârșitul vieții D.D. Pătrășcanu. Împreună au urmat cursuri paralele atât la facultate cât și la Școala Normală Superioară. Din liceu, Ibrăileanu era prieten cu socialistul Raicu Ionescu-Rion și colabora în presă ("Școala nouă") cu Panait Mușoiu: în vremea studenției publica în "Munca" și "Lumea Nouă", frecventa cu Pătrășcanu conferințele de la Cercul de studii al Clubului social-democrat. La sfârșit de secol (1899), dezamăgiți de brutalitatea unor lucrători protestatari solicitanți de avantaje exagerate, mulți intelectuali, printre care Stere, Ibrăileanu și Pătrășcanu, au adoptat o doctrină de dreapta, fără să renunțe la susținerea în plan teoretic a claselor dezmoștenite, îndeosebi țărănimea. În scurte cuvinte, așa au luat ființă curentul de stânga în mișcarea liberală și poporanismul în literatură. [5] Pragmatic, ei au susținut cele două idei-forță care l-au călăuzit toată viața pe democratul Stere și anume: exproprierea în favoarea țărănimii și votul universal.

După absolvirea facultății, D.D. Pătrășcanu începe cariera didactică la Focșani, apoi la Bacău. Făcându-se remarcat printr-o bună pregătire profesională și prin multă pasiune, a fost transferat profesor de istorie la Liceul "Matei Basarab" din București (1908). Om de condei, debutează în literatură la "Viața românească" în 1906. A scris literatură în stil vioi, într-o limbă românească curată, surprinzând uneori prin inventivitate lexicală. Cei exigenți în estetica literaturii considerau că folosea: *"... expresiile umile sau triviale, supunând stilul literar unui proces de regresiune către formele generale ale limbii, către locul comun, către expresia consacrată"*. [6] Este menționat și faptul că nuvelistul aducea noi contribuții prin consemnarea vorbirii curente, dar mijloacele literare erau puțin numeroase, iar modelul autorului a fost I.L. Caragiale. La rândul lor, alți istorici și critici literari apreciau la Pătrășcanu comicul de nuanța bufoneriei. [7] Relativ recent, profesorul D. Micu îi consideră umorul jovial și suculent, descins, asemenea multor scriitori din epocă, din Caragiale. Uneori, comicul este pe un fond amar sau relevă moravuri și mentalități abominabile; asemenea proză conține ideologia poporanismului ce se dizolvă în umanitarism și democratism. [8] Propulsarea literatului din Tomești-Iași în vizorul cercurilor de specialiști reclamă și cercetarea tematicii revistei "Viața românească", revistă la care a colaborat literar și politic. În acest sens trebuie înțeleasă tematica periodicului concepută modern, variată și interesantă. În programul editorial, accentul cădea pe necesitatea integrării fenomenului cultural românesc în

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

circuitul celui universal – în acest fel revista se disocia de izolaționismul cultural-național propagat de sămănătorism. Deosebirile de concepții (sociologice și politice) față de sămănătorism au declanșat polemici de idei ce s-au finalizat în favoarea poporanismului. Făcând un bilanț al publicisticii din "Viața românească" până în toamna anului 1916, când a fost interzisă de autorități, rezultă că Pătrășcanu a cunoscut în redacția revistei scriitori de seamă cum erau Goga, Coșbuc, Jean Bart, Agârbiceanu, Galaction, Elena Farago, Iosif, Anghel, Hogaș, Topârceanu, Eftimiu, Cincinat Pavelescu, Arghezi, Cocea, Minulescu. Destinul a dăruit României învățați care să-i sintetizeze aspirațiile prin operele lor în mintea și sufletul urmașilor, incluzând printre colaboratori oameni de știință cum erau Al. Philippide, A.D. Xenopol, V. Pârvan, V. Madgearu, Gr. Antipa, C.I. Parhon; primii doi erau profesorii preferați de Pătrășcanu în vremea studenției. Din primul comitet de redacție, conservatori ai idealurilor socialist-utopice au rămas Izabela Sadoveanu, Constantin Graur și Paul Bujor.

Dacă în ultimul deceniu din veacul XX s-a vehiculat extrem de frecvent ideea rescrierii istoriei, sperăm să nu surprindă revenirea la oameni și fapte, chemați acum la "masa umbrelor". Firește, există doze de subiectivism determinate de evoluția mentalităților și a intereselor actuale, iar întoarcerea la trecut cere înnoirea demersului istoriografic în derularea sa obiectivă. Concret, este vorba de activitatea lui D.D. Pătrășcanu în timpul primului război mondial, eveniment petrecut în urmă cu peste optzeci și ceva de ani. [9] În Bucureștiul ocupat de trupele germane comandate de feldmareșalul von Mackensen, a rămas alături de locuitorii asupriți o parte din familia Brătianu (Pia și Lia, Sabina Cantacuzino și soțul, dr. C. Cantacuzino). Tot sub ocupație, I. Bianu, I. Bogdan și Al. Tzigara-Samurcaș au salvat manuscrisele și Biblioteca Academiei Române. În spitalele de la "Școala centrală de fete", Azilul "Elena Doamna" și Azilul "Elena Oteteleșeanu", medicii Mina Minovici, Șt. Minovici și Victor Babeș erau ajutați de surorile Brătianu, surorile Delavrancea, prințesa Martha Bibescu, doamnele Odobescu, Greceanu, Cantacuzino și Râmniceanu. Retrăgându-se la Iași, oficialitățile au păstrat în teritoriul ocupat vremelnic anumite servicii care să reprezinte interesele statului și ale familiei regale. Rechizițiile și încercările de germanizare forțată au fost însoțite de arestări, domicilii forțate, foamete, frig și primele bombardamente efectuate de aeroplane (zeppeline). Nemulțumirile bucureștenilor s-au manifestat prin demonstrații, împotrivire la numeroase rechiziții și boicotarea spectacolelor în limba germană. Alte forme de protest care loveau și oportuniștii "semnatari" ai pactului nedemn cu dușmanii, au fost spectacolele în limba română, organizate în Parcul Oteteleșeanu, la Teatrul Național, Teatrul Liric, iar vara, la Restaurantul "Monte Carlo" din Cișmigiu concertau orchestre românești. Grijile populației traumatizată, pe lângă alte necazuri, de epidemii (tifos exantematic, variolă, febră tifoidă și anghină difterică) erau atenuate, în limita posibilităților, de germanofilii conservatori P.P. Carp, Titu Maiorescu, Al. Marghiloman și Al. Tzigara-Samurcaș – ultimul reprezenta interesele Curții regale, fiind o vreme și prefect al Capitalei, numit de guvernul de la Iași și acceptat de ocupanți. [10] Învățământul de toate gradele funcționa parțial începând din 1917, iar în viața culturală se resimțea influența nefastă a Puterilor Centrale (Germania și Austro-Ungaria). Conducerea germană [11] a permis numai editarea publicațiilor potrivnice Antantei, cum erau "Gazeta Bucureștilor" și "Lumina", ultima scoasă într-o limbă curat românească de C. Stere. În asemenea conjunctură dramatică pentru români, D.D. Pătrășcanu, Ioan Slavici, I.N. Teodorescu alias Tudor Arghezi, I.C. Filitti, Grigore Antipa susțineau interesele cotropitorilor, în timp ce opozanții alianței cu Puterile Centrale, familia Brătianu, Ion Pillat, C. Rădulescu-Motru, C. Bacalbașa, Vasile Cancicov, Martha Bibescu, Gh. Bogdan-Duică, Mina Minovici și alte personalități publice erau lipsite temporar de libertate. [12] A fost, omenește vorbind, peste putință ca social-democrații [13] să reziste ispitelor neutralității la care statul român a trebuit să renunțe în 1916; la capătul "tunelului" nu se zăreau "luminile" desăvârșirii unității naționale la care năzuiau toți românii. În viața noastră politică s-au produs noutăți neașteptate odată cu înfrângerile militare suferite pe ambele fronturi, cedări teritoriale, retragerea în Moldova și amenințarea cu pierderea statutului de stat independent. Gruparea poporanistă, prin intermediul "Vieții românești", publică studii, articole și note prin care denunță antigermanismul guvernanților și apără tendențios cultura și civilizația germană. Răspunsul a venit fără multă întârziere – suspendarea apariției revistei. Vârful de lance al opoziției față de continuarea războiului alături de Antanta (Anglia, Franța, Rusia, Italia) a fost Constantin Stere, liberal de stânga și fost sfetnic al lui Ionel Brătianu în conceperea doctrinei moderne. Fără să fie veleitar dornic de afirmare sau grăbit spre onoruri, Stere a fost un radical democrat, un inflexibil luptător împotriva autocrației și expansionismului Rusiei țariste, țară în care petrecuse aproape opt ani în temnițe și deportări siberiene în apropierea Cercului polar. Dar marea deschidere a criticilor adresate conducerii refugiată la Iași s-a realizat, desigur, prin articole publicate în cotidianul "Lumina", la câte a colaborat și D.D. Pătrășcanu, considerat de contemporani "aghiotantul" lui Stere. Ecranul pe care se proiectează conflictul în cauză scoate în prim-plan violența principiilor lui Stere, veșnic în stare de nemulțumire și impunându-se în fața prietenilor și colaboratorilor săi. La rândul său, D.D. Pătrășcanu a împrumutat fără discernământ ideile politice ale lui Stere, fiind astfel omul atitudinilor deschise, deși n-a aspirat la planul înalt doctrinar și consacrare politică. Oricum, acest conflict dintre personalități cunoscute s-a consumat în interiorul vieții politice românești, vizând două opinii diferite referitoare la modalitățile întregirii naționale. [14] Asumându-și o verticalitate morală concretă, Pătrășcanu, și nu numai el, publică în "Lumina" articole dure la adresa fostului său șef de partid I.I.C. Brătianu (Ionel). Plecând de la faptul că valori materiale și spirituale ale țării (tezaurul și alte bogății) se puteau păstra într-o țară neutră, vehemența criticii s-a oprit la suferințele populației, urmarea participării

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

la război alături de Antanta şi renunţarea la neutralitatea ce putea să ne ferească de umilinţe şi dezastrul determinat de pacea încheiată în primăvara anului 1918 cu Puterile Centrale. Omul acesta, ocolind vagul şi suspensia, în parlamentul de la Iaşi a preferat poziţiile răspicate faţă de care lua hotărât atitudine. [15] Intempestiv cum îi era comportamentul în vremea conflagraţiei mondiale, a fost susţinut de confraţi parlamentari la propunerile vizând ameliorarea culturii, în general, şi a învăţământului, în special. [16] Aşa de pildă, cu siguranţa exegetului specialist, a detaliat idealist reformele modernizatoare pentru învăţământul românesc propuse de Simion Mehedinţi, ministrul Cultelor şi Instrucţiunii Publice în guvernul Marghiloman. [17] Votate de un legislativ efemer, într-un moment de incertitudine politică, legile nu s-au transpus în practică. [18] Azi, reconstituirea şi analiza evenimentelor din răstimpul 1916 – 1918 a scos în evidenţă că actele de unire de la Chişinău, Cernăuţi şi Alba-Iulia au dus la consacrarea internaţională (1919 – 1920) a statului unitar România Mare. [19] Odată cu asemenea evenimente memorabile în istoria poporului român, viaţa politică a lui D.D. Pătrăşcanu s-a stins asemenea unui "foc de paie", iar grupul reprezentat de mentorul Constantin Stere a fost stigmatizat ca "trădător", grevat de erori în calcule de prognoze politico-militare clădite pe sincere elanuri patriotice. Cazul lor nu a fost niciodată judecat de o instanţă abilitată pentru a pronunţa o sentinţă - cu toate acestea, în restul vieţii, cei mai mulţi au trăit în recluziune. Pătrăşcanu n-a mai primit catedra profesorală, având greutăţi şi în obţinerea pensiei. A revenit la redacţie în rezolvarea problemelor adminstrativ-financiare ale revistei "Viaţa românească", reapărută în 1920. Acum în tematica periodicului, despărţit definitiv de liberali, se distingeau noile cerinţe specifice doctrinei sociologice-ţărăniste în care accentele cădeau pe arta, idealul moral al scriitorilor, funcţia formativă a literaturii etc. Treptat, Pătrăşcanu îşi va dedica restul vieţii în redactarea cărţilor şcolare, restrângându-şi preocupările publicistice în paginile "Adevărului literar şi artistic". Târziu, un fost coleg de cancelarie la Liceul "Matei Basarab" îl considera prea cinstit, prea demn ca să se umilească, purtând resemnat povara condamnării politice fără să fi avut satisfacţia reabilitării în viaţa pământească. Judecând cu înţelegere omenească şi indulgenţă camaraderească, fostul său coleg de breaslă îl caracteriza astfel: *"Pătrăşcanu a fost victima temperamentului său: sincer în credinţele sale, onest în atitudinile sale, dar pătimaş până la orbire, incapabil de o discuţie obiectivă, intolerant pentru ce nu intra în cercul convingerilor din care-şi făcuse crezul. Era dintre fanaticii din care se recrutează luptătorii care nu cunosc tranzacţiile, ci se aruncă în mijlocul vâltorii, din care nu pot ieşi decât triumfători ori zdrobiţi"*. [20] Un alt contemporan interbelic îi haşurează în gri personalitatea literară considerând-o de revistă umoristică, lipsită de satira care biciuie, iar omul politic era apreciat ca lipsit de obiectivitate, imparţialitate şi idei personale. [21] Ştiut fiind că judecata contemporanilor poartă sigiliul relativităţii, este clar că între scăderile triste ale omului şi valoarea operei scrise de el se cuvine să insistăm pe a doua latură întrucât între ele comunicarea nu este perfectă. În asemenea

situaţie delicată, când peste amintirile războiului nu se aşternuse "cenuşa uitării", Dimitrie Pătrăşcanu s-a retras în lumea cărţilor didactice luptându-se cu greutăţile întreţinerii familiei. [22] În ciuda faptului că preţuia literatura, în mecanismele sale interpretative s-a statornicit pedagogia în detrimentul literaturii. Aşa se explică cum atmosfera de dispute şi contestaţiile tinerilor intelectuali dornici de afirmare n-au avut ecouri în gândirea şi preocupările lui Pătrăşcanu. [23] În amurgul vieţii, se agită în sprijinul fiului său, Lucreţiu, urmărit şi închis pentru activităţi de stânga (comuniste). Într-un singur an (1936) a pierdut prieteni statornici, cum au fost Constantin Stere şi Garabet Ibrăileanu. Dimitrie D. Pătrăşcanu a încetat din viaţă la Bucureşti în ziua de 4 octombrie 1937. Într-un substanţial necrolog referitor la trăsăturile decedatului se subliniau următoarele aspecte: *"Om de carte, subtil şi iscoditor, el a ştiut să lumineze sufletele copiilor încălzindu-le. A fost educator din naştere, numai prin darul de a comunica viaţa şi însufleţirea naturii sale expansive şi plină de simpatie omenească elevilor. Nimeni din cei ce i-au fost elevi nu i-a retras simpatia şi nu i-a refuzat încrederea. Cărţile sale, în care se răsfrâng calităţile omului şi ale literaturii, sunt şi azi în mâna copiilor şi elevilor de liceu, continuându-l în sufletul lor"*. [24] Poate gândurile lui iluminate

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

de idealuri dar apăsate de lipsuri şi greutăţi materiale l-au menţinut toată viaţa adeptul social-democraţiei. Dragostea de adevăr, iubirea de muncă şi înclinarea spre problemele sociale l-au "chemat" să ţină cursuri şi conferinţe în faţa celor sărmani, iar în legislativ să solicite democratizarea învăţământului, votul universal, reforma agrară, protejarea proprietăţii mici şi mijlocii. Susţinem fără ezitare că este benefică cunoaşterea trecutului fără să devenim prizonierii lui. Cercetătorul avizat care examinează astăzi cu obiectivitate istoria culturii naţionale găseşte negreşit spaţiul de interferenţă dintre trecut, prezent şi viitor implicând categoric "spiritul critic în cultura românească", cum spunea odinioară Garabet Ibrăileanu.

***

Îndată după sfârşitul primului război mondial statele îşi îndreptau atenţia şi spre şcoală cu un interes sporit faţă de perioada anterioară. La noi se punea problema formării şi consolidării unui sistem naţional de învăţământ, o şcoală democrată capabilă să asigure cultură generală şi pregătire profesională. În cele două decenii interbelice, Eugen Lovinescu, critic şi istoric literar, postulase cu o rară rigoare că România modernă s-a creat ca urmare a necesităţii ideologice venite din contactul cu civilizaţiile avansate *sincronizate* cu tradiţiile autohtone. [25] Lucrarea a produs schimbări de idei privitoare la raporturile dintre *tradiţionalism* şi *europenism*. În intervenţia sa, eruditul politolog Ştefan Zeletin (Ştefan Motăş) a localizat tradiţia şi influenţele în spaţiul politicului şi al învăţământului – el cerea educaţie cetăţenească prin metode intuitive, în folosul societăţii industriale. Faptul că populaţia la noi (în proporţie de peste 80%) o constituia ţărănimea, l-a determinat pe sociologul Dimitrie Gusti, împreună cu colaboratorii săi, să elaboreze un program de referinţă a învăţământului prin care se acorda atenţie deosebită şcolii primare din mediul rural, iar şcoala secundară rămânea rezervată "elitelor" de la sate şi oraşe. Se insista şi asupra activităţilor practice specifice localităţilor rurale şi urbane. Pe fondul ideilor sugerate de profesori-cercetători (Gusti, Petre Andrei, C. Rădulescu-Motru, I.C. Petrescu) au rezultat *sociologia educaţiei* şi *pedagogia vocaţiei*, ambele aplicate în *şcoli experimentale* organizate în spiritul *pedagogiei sociologice*. [26] Noua redimensionare a cerinţelor sociale s-a exprimat în pedagogia ştiinţifică prin curentul cunoscut sub denumirea de *"şcoala activă"*. Principiile activismului sporeau preocupările în pregătirea teoretică şi formarea deprinderilor practice, înlăturau verbalismul, pasivitatea elevilor, cultivau spiritul interesat, iniţiativa şi răspunderea. [27] Noile orizonturi cultural-educative erau cunoscute şi aplicate în conţinutul manualelor şcolare; gândirea pedagogică şi instituţiile şcolare îşi exprimau deschis opiniile în presa de specialitate, la întâlniri regionale, naţionale şi peste hotare. Profesori şi autori de manuale reînnodau firul critic al maiorescianismului în condiţiile unei societăţi ce se dorea modernă. În scrierea istoriei didactice, tineri dotaţi profesional insistau asupra cercetării sociologice a spaţiului spiritual, criticând conservatorismul tematic manifestat de vechea generaţie.

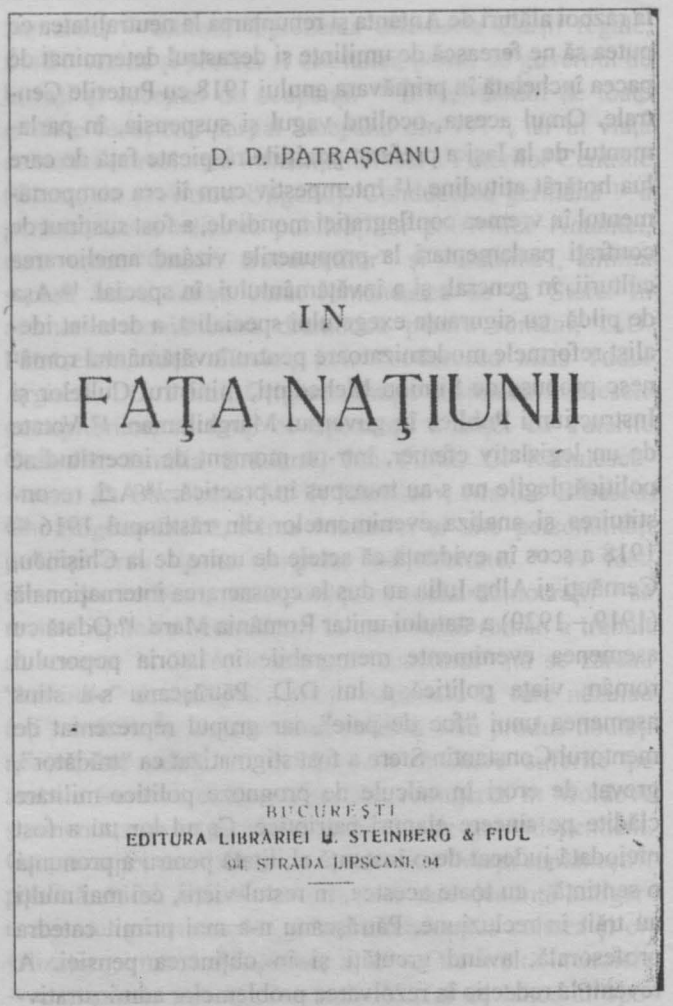
D. D. PATRAŞCANU

IN

FAŢA NAŢIUNII

BUCUREŞTI
EDITURA LIBRĂRIEI H. STEINBERG & FIUL
94 STRADA LIPSCANI 94

Noul deziderat ştiinţific şi didactic ("şcoala nouă") era reprezentat, printre alţii, de C.C. Giurescu şi P. P. Panaitescu. Vechiul demers istoric-evenimenţial ("şcoala veche") se menţinea prin autoritatea lui N. Iorga. Polemica lor s-a limitat în sfera bucureştenilor, diferenţele de opinii, fiind minore, n-au influenţat investigaţiile de profil. [28]

În noul context istoric şi pedagogic, a primit plenitudine examenul critic al metodelor şi procedeelor utilizate în transmiterea şi evaluarea cunoştinţelor. La nivel naţional, se poate vorbi de reluarea şi aprofundarea metodologiei didactice în virtutea unei noi realităţi istorice. În efortul de modernizare se cultivau tradiţiile sincronizate cu elemente de pedagogie comparată ale fenomenului educaţional. [29] Împliniri necesare învăţământului se remarcau şi în pregătirea studenţilor pentru profesorat; în facultăţi şi la seminariile pedagogice universitare se conjugau orientări teoretice şi metodologice. [30] Fără să fie prin excelenţă critică, generaţia interbelică sesiza neîmplinirile sub raportul conceptului de activitate didactică, în general, şi al predării istoriei, în special. Privirile critice cuprindeau, mai mult sau mai puţin detaliat, planurile de învăţământ, programele analitice încărcate, extensia monopolului în editarea cărţilor didactice, cereau renunţarea la descriptivism în favoarea scopului instructiv-formativ al istoriei şi permanenţa conexiunilor între clasic şi modern, între tradiţie şi înnoire cât şi raportul dintre naţional şi universal. [31] Ideile reformatoare au beneficiat de o susţinere adecvată şi aprofundată de I. Găvănes-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

cul, Șt. Bârsănescu și G.G. Antonescu. A fost, fără îndoială, un fapt pozitiv propunerea unor noi tipuri de lecții cu structuri deosebite de cele vechi; cu unele îmbunătățiri, ele își mențin și azi valențele pedagogice și didactice. Această sumară trecere în revistă a câtorva din principalele împliniri ale pedagogiei românești din perioada interbelică evidențiază faptul că la cultura pedagogică din România Mare au contribuit personalități de primă mărime cum a fost Nicolae Iorga. La Iorga, misiunea de moralist s-a manifestat vreme de o jumătate de veac, atât în țară cât și peste hotare. Preocupările savantului au îmbrățișat și istoria didactică, fiind autor de manuale adresate învățământului preuniversitar și universitar. În această ordine de idei, câteva titluri de articole considerăm că sunt edificatoare: *Cum se scrie istoria românilor* (1915), *Zădărnicia împărțirilor obișnuite ale istoriei universale* (1932), *Istoria universală și exigențele prezentului* (1933), *Istorie universală și istorii naționale* (1934), *Folosul uman al istoriei universale* (1923) și *Probleme de istorie universală și românească* (1929). [32] La depășirea limitelor învățământului tradițional, resursele pedagogice au păstrat și perfecționat virtuțile cuvântului scris, ale imaginilor iconografice și cartografice. Astfel, transformarea calitativă a pluralismului educațional din învățământul alternativ de la sfârșitul secolului al XIX-lea s-a produs și prin tipărirea de cărți de lectură, albume, atlase și dicționare destinate învățământului. [33] Operativitatea punerii în valoare a instrumentelor auxiliare manualelor a presupus o relativă promptitudine decizională oficială și alta personală – realizările n-au fost în toate cazurile dublate de un cuantum adecvat de cunoștințe, datorate în primul rând stadiului de informare, documentare și cercetare de specialitate.

La curent cu tendințele de implicare a învățământului în progresul societății, D.D. Pătrășcanu, din primii ani de profesorat (1889 – 1907) la Liceul "Principele Ferdinand" din Bacău, nu s-a lăsat atras de experiențe sofisticate de largă cuprindere. Dimpotrivă, n-a ezitat să-și structureze clar activitățile fără a lăsa loc ambiguităților. S-a prezentat excelent la examene (definitivat și capacitatea de profesor secundar) fiind considerat cu *"... aptitudinea didactică cerută unui bun profesor de istorie, potrivit cu cerințele programelor în vigoare, având și o frecvență cât se poate de regulată"*. [34] Profesor și diriginte, el considera că școala secundară era chemată să pregătească tineretul pentru viață, în mijlocul națiunii sale, să-i făurească un ideal de viitor cetățean, pentru propășirea țării. De reținut că printre elevii lui s-au numărat literați și publiciști, cum au fost G. Bacovia și Mircea Canciov. Destinul acestui profesor a rămas exemplar prin abnegația nețărmurită față de disciplina îndrăgită cât și prin etica sa profesională și civică; aproape necunoscut a rămas faptul că paralel cu profesoratul, o vreme, a condus școala de adulți din Bacău, unde se completau cunoștințele tinerilor lucrători în diferite sectoare ale orașului. Soția – Lucreția, fruntașa unui comitet local de inițiativă, organiza spectacole pentru cornpletarea bibliotecii Societății Culturale "Vasile Alecsandri"; erau acțiuni social-democrate prin care nu se urmăreau înlesniri și privilegii personale. Transferat prin merite în București a început cercetările de specialitate în vederea elaborării manualelor de istorie universală. Dorea să ofere reconstituiri mai complete, mai cuprinzătoare, să înlăture pe cât posibil toate fisurile existente în literatura didactică de profil. Transplantul de spiritualitate franceză i-a fost benefic în strădaniile devenirii sale în istoria didactică. Prima încercare de istorie universală a fost primită de specialiști cu substanțiale reproșuri de fond și formă; era un semnal de alarmă față de superficialitate și un îndemn de staționare îndelungată în biblioteci și la masa de lucru.[35] Ampla și corosiva recenzie, cu accente ditirambice, a determinat autorul să revizuiască și să completeze cartea. Deplin conștient de dificultățile reclamate de disciplina istoriei în cadrul metodologiei și sobrietății pedagogice, Pătrășcanu a ținut seama de cerințele vremii în elaborarea manualelor și anume: *respectarea programei analitice, organizarea materiei în ordine cronologică, cu accent asupra personalităților, gruparea lecțiilor pe capitole, descrierea obiectivă prin respectarea adevărului istoric, accesibilitatea expunerii, lecturi sau caracterizarea unor perioade și personalități, explicarea termenilor noi, ilustrații și hărți (unele în culori), taxa timbrului didactic de 5% pentru Casa Corpului Didactic.* O comisie centrală a Ministerului Instrucțiunii, formată din specialiști exigenți, cu largi și profunde disponibilități spre interdisciplinaritate, aviza lucrările didactice. La fiecare disciplină existau manuale alternative încă din timpul ministeriatelor Haret. Nu de puține ori voci, mai mult sau mai puțin avizate, puneau sub semnul întrebării metodologia acribiei științifice în aprobarea cărților didactice. În acest climat competitiv, harta culturală a României interbelice menținea tradiționalismul alături de tendințe inovatoare, având la miijloc istoria ca disciplină utilizată permanent de cei îndreptățiți dar și de restul.

D.D. Pătrășcanu a făcut parte, după 1918, din categoria istoricilor cantonați într-un perimetru tematic precis delimitat, în care s-a simțit "la el acasă" evadând arareori în literatură. Preocupările de a valorifica didactic cunoștințele de istorie universală au fost reitinerate, tipărind singur manuale pentru istoria antică, medie, modernă și contemporană, toate în mai multe ediții aprobate de Ministerul Instrucțiunii. Vreme de aproape două decenii a trăit o miraculoasă plenitudine intelectuală pe tărâm didactic și o marginalizare socială și politică. În editarea manualelor a fost o competiție fără nici un fel de restricții. Printr-o libertate spirituală care stăpânea gândirea din constelația pedagogiei moderne, profesori de vocație au elaborat manuale cu tendințe spre originalitate. Cu o nouă înțelegere a relațiilor dintre național și universal au scris lucrări didactice C. Rădulescu-Motru (psihologie), S. Mehedinți (geografie), D. Gusti și I. Zamfirescu (sociologie, etică), I. Simionescu (botanică, zoologie, geologie), E. Lovinescu (lb. latină), Gh. Popa-Lisseanu (lb. latină, lb. greacă), Șt. Bârsănescu (pedagogie, metodică), Gh. Nedioglu (lb. română), Anina Rădulescu-Pogoneanu (lb. franceză), Toma Gh. Bulat (istorie bisericească), Nichifor Crainic ș.a. (cărți de citire, curs primar). Seduși de tematica generoasă trecută în programe, autorii, cu detașată înțelegere, au oferit cunoștințe dez-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

voltate în consistență dar unele afirmații fiind restrânse, se pretează la multe interpretări. Pătrășcanu, recunoscut drept o autoritate cu preocupări statornice în domeniul istoriei, a fost contemporan cu remarcabili academicieni, cercetători și profesori, la rândul lor autori de cărți didactice. Fără pretenții de a ne aroga paternitatea ierarhiei valorice sau de altă natură, nominalizăm și istorici care sunt consemnați la loc de cinste în literatura didactică; dintre ei amintim pe N. Iorga, I. Lupaș, C.C. Giurescu, P.P. Panaitescu, V. Papacostea, Sc. Lambrino, O. Tafrali, A. Oțetea. Deplin conștient de dificultățile reclamate de disciplina istoriei universale, dar și de perspectivele oferite de cultura și civilizația popoarelor, Pătrășcanu, cu sobrietatea și profesionalismul său, de care nu făcea paradă, dar de la care n-a abdicat niciodată, a impus un stil în redactarea lucrărilor de acest gen, ridicând ștacheta cerințelor pedagogice și literare. În condițiile actuale, este de dorit să fie cunoscute și urmate. Azi, discutarea unor manuale alternative a fost dusă la limitele sale extreme, ele însele ridicole. Singurele opinii "la obiect" au fost ale profesioniștilor. Soluțiile de bun simț (legitime) nu pot să fie decât ale celor care le folosesc, cu etica lor profesională. În perioada de care ne ocupăm, scrierea istoriei era dominată de *spiritul istorisismului*, care, după cum se cunoaște, este mai puțin analitic. Nici Dimitrie Pătrășcanu nu avea altă linie de gândire; un adevărat scormonitor de biblioteci în cea mai bună tradiție a școlii ieșene unde se formase, a recuperat mult din valorile istoriei universale. Aducea noi informații biografice interesante – chiar dacă nu operative, cele critice nu se consemnau de regulă în cărțile pentru învățământul secundar. Avea un stil personal de a biografia concret în caracterizarea oamenilor politici. Prin câteva idei, prin câteva linii, oferea portretul în sinteză esențială, interioară a personajului; pentru exemplificare redăm caracterizarea împăratului Iosif al II-lea: *"Împăratul luminat și foarte bun la inimă. A călătorit mult și, în Franța, a legat prietenie cu filosofii sociali de la sfârșitul veacului XVIII. Din nefericire, reformele lui n-au izbutit, de aceea a pus să i se scrie pe mormânt: «Aici odihnește Iosif II, care a fost nenorocit în tot ce-a făcut»".*[36] Fără spirit polemic, combativ, autorul prezenta personajele așa cum au rămas în istorie. Reconstituind biografiile oamenilor de seamă, din prudență, s-a limitat la o simplă derulare de fapte, punctând fără amănunte meandrele vieții lor, bazându-se pe demersul istorico-literar condiționat de coordonate specifice fiecărui ins. În acest sens, merită să menționăm caracterizarea psihică și fizică trecută sub portretul omului politic Clemenceau: *"Personalitate foarte puternică, mai mult decât oricare altul a pregătit victoria în războiul din urmă. Se trăgea dintr-o familie de medici și el însuși a practicat medicina. În vremea războiului fu prim-ministru, iar Tratatul de la Versailles e aproape opera sa. Aici a fost fără milă, voind să desființeze statul german. Mustățile groase, fălcile aproape pătrate și privirea lui ciudată i-au adus porecla de «Tigrul». A murit în 1929, în vârstă de 88 de ani, lăsând cu limbă de moarte să fie îngropat în picioare".*[37] Multă vreme profesor de liceu (1898 – 1916), mânuitor al unui stil atractiv, limpede, cu construcții logice, convingătoare, lipsite de divagații, înțelegea că istoria însumează, pe lângă evenimente și date, evoluții normale pe făgașul vieții economice, sociale, politice și culturale. Prin erudiție, charismă și spontaneitate, cunoștințele captivau atenția cititorilor. Seria de manuale școlare lipsite de meticulozitatea care frânează orizontul cunoașterii și abordând o metodologie de prezentare proprie l-a deosebit de ceilalți confrați. Lecțiile din manuale erau expuneri constante, cu variații în formulări care exprimau serii geopolitice și culturale corespunzătoare concepțiilor istorice și filosofice ale mentorului său, academicianul A.D. Xenopol. Îl seduceau deopotrivă disecarea aspectelor generale și speciale, după cum rezultă și din fragmentul următor: *"Palestina este un podiș așezat la miazăzi de Fenicia, cuprins între Marea Mediterană și râul Iordan. E o regiune muntoasă, străbătută de prelungirile Libanului; dar munții ei sunt puțin înalți și lipsiți de măreție. Multe din piscurile lor sunt vestite. Carmelul cu viile lui îmbelșugate, adăpostul profetului Ilie; Taborul, cu minunea Schimbării la față, Sionul, Golgota unde a pătimit Mântuitorul. Spre răsărit de Marea Moartă, se întind munții Galaadului, cu vârful Nebo, unde a murit Moise, după ce mai întâi și-a aruncat o dornică privire asupra Țării Făgăduinței".*[38] Privite astfel, cărțile sale didactice definesc mai exact nota personalității cărturarului, cultura și finețea lui interpretativă, argumentația științifică strânsă cu migală de-a lungul anilor. Cuprinzând întreaga istorie universală, profesorul a fost un creator al întregului, nu al fragmentului istoric, cu reflecții turnate în forme didactice care exprimau "mersul" istoriei generale.

Dimitrie D. Pătrășcanu a scris cu har pedagogic, a posedat o curiozitate permanentă să fie la curent cu noutățile, să conserve tradiția, totodată să călăuzească mințile elevilor spre cultură și spiritualitate universală de largă respirație, vitale formării oricărei individualități. Cu echilibru psihic, n-a confundat planurile existenței cu cele educaționale și n-a răzbunat eșecurile politice în activitatea didactică. El nu vedea în elevi o societate amorfă, ci universuri mentale care așteptau să fie descoperite și formate. O micromonografie a itinerariului său didactic parcurs în răstimpul 1920 – 1937 se poate citi doar în filigran în nenumăratele pagini ale operei pedagogice; lipsește o analiză sistematică și obiectivă. Dacă orizontul ideatic al literaturii didactice românești s-a îmbogățit cantitativ și calitativ, pe tărâmul social-politic contactul cu cele mai noi idei ale vremii s-a soldat cu opinii favorabile, temporar, ideologiilor extremiste de dreapta și de stânga. În această direcție, antinomia dintre manualele de istorie universală era mai puțin tranșantă și reconciliabilă pe plan științific. Așa de pildă, Pătrășcanu, după ce recunoștea bolșevismul născător de haos, teroare și dictatură sângeroasă în URSS, concluziona la superlativ realizarea lucrărilor de utilitate publică și așezămintele sociale cum nu se găseau altele în lume. Partinic, autorul pleda în favoarea social-democrației, susținătoarea evoluției pașnice și împotriva luptelor violente cu clasele stăpânitoare. Incriminate în totalitate au fost fascismul italian și nazismul german, iar propunerile marxismului le caracteriza prin neconcordanță cu realitatea. Nutrind o veritabilă

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

credință în valorile umane, și-a manifestat respectul sincer pentru ele, considerând sindicalismul o armă puternică în apărarea celor mulți, iar presa "a patra putere în stat", cu largă răspândire printre cei oropsiți de puterea politică dominantă. [39] O modalitate de sinteză dintre tradiție și modernitate întâlnim la profesorul Pătrășcanu și în conținutul manualului de istorie națională redactat în ultimii ani de viață. Spre deosebire de restul manualelor sale, în cartea dedicată poporului român autorul s-a remarcat printr-o ținută intelectuală interioară vecină apropierii sufletești și deschisă afinităților patriotice, atât de necesare în legăturile dintre formatori și elevi. În similitudine cu expunerile din celelalte manuale, și aici lecțiile nu inhibau sentimentele, ele conduceau spre rigoare, precizie și spre lirismul solicitat în plămădirea fragedelor caractere. Impresionante sunt investigația de specialitate și capacitatea de a selecta dintr-un vast material documentar faptele ce-i ofereau construcția didactică. Prin conținutul lecțiilor, tinerii erau solicitați să gândească, să formuleze întrebări, să comunice idei clare prin mobilitate mentală, dialog interesant potrivit canoanelor elaborate de "școala activă". Înlăturând factologia inutilă în favoarea dialogului argumentat, stăpânirea străină în Basarabia era prezentată astfel: *"În timpul ocupațiilor străine, și mai ales ale celor ruseşti, suferințele românilor au fost neauzite. Ruşii jăfuiau tot avutul locuitorilor, cerând necontenit provizii și bani, iar pe țărani îi înjugau ca pe vite, să care proviantul rusesc. Apoi bătuseră și bani falși, cu care își plăteau mărfurile cumpărate. Când o delegație de orășeni se plânse generalului Kutuzoff că «li s-au luat tot ce aveau», acesta le-a răspuns: «Vi s-au lăsat ochii ca să plângeți»"*. [40] Bogăția și varietatea informațiilor reliefează că orice talent se poate situa pe un postament clasic plasat într-un cadru actual. Formele de evocare sugerează un film variat și "viu", o frescă în linii mari și repezi, aruncată pe pânza istoriei – el reprezentând diverse aspecte semnificative. Mobilitatea spirituală l-a îndepărtat de expuneri aride, iar suplețea pedagogică s-a evidențiat în toate manualele sale și prin diversitatea ilustrațiilor și a hărților, la care se adăugau explicarea cuvintelor noi (un substanțial dicționar de termeni și evenimente istorice).

Cunoscând valurile ideologice și frământările politice din societatea românească, autorul de care ne ocupăm nu s-a lăsat atras de compartimente care suprasolicitau unele aspecte "de moment" ale eșafodului uman. Vârsta și experiența politică amară îl staționau la imaginarul metodologic tradițional al *pozitivismului istoric* constituit la sfârșit și început de secol (XIX – XX). Discursuri "la modă" adresate tinerilor [41] entuziaști erau rostite de la catedre universitare de filosofie și teologie (Nae Ionescu, Nichifor Crainic) cu o artă în mare măsură *sincronizată* cu fenomene noi europene. [42] În contrast, conținutul cărților școlare semnate de Pătrășcanu n-a fost nici apologetic, nici demolator; printr-un concurs de împrejurări coordonatele vieții lui s-au împletit cu istoria literaturii didactice, impunându-se cu deplină competență pe locul cuvenit în ansamblul autorilor de lucrări didactice din prima jumătate a secolului al XX-lea. Personalitate indubitabilă în

scrierea manualelor, opera lui literară și didactică este o semnificativă conviețuire între resursele gândirii și activitățile cotidiene. Pe tărâmul vieții politice a fost un luptător pentru dreptatea socială, un imprudent influențat de mentori spirituali care i-au înșelat uneori judecățile, glosând prea sigur pe seama altora și pe ruinarea vieții sale; s-a lăsat călăuzit numai de infinitul său respect pentru țară, fiind lipsit de "instinctul de putere". Odată cu înaintarea în vârstă, nervul critic s-a limitat la concepțiile social-democratice. Fiecare om are destinul lui și un raport interior cu propriul lui destin. Azi, cine se mai pronunță atât de tranșant față de părerile exprimate în urmă cu peste opt decenii? Nimeni nu semnează un contract pe viață, ci e liber să-și schimbe opiniile. Sunt cazuri când nici legislația nu are imunitate față de factorii politici și ai centrelor de putere. În cazul de față, este vorba de a reliefa omul și opera delimitate în timp, iar judecata posterității are datoria să țină seama de fapte izvorâte dintr-o naivitate politică, părtinitoare și deci reducționistă; atitudinea "eroului" a fost conjuncturală cu evenimentele de pe frontul românesc, atât și nimic mai mult. Politica a fost pentru el un simplu incident, a rămas scriitor și profesor de înaltă ținută profesională și științifică. În tot ce a scris, la acest cărturar se vede tinerețea spirituală și dorința de muncă. Un schimb de opinii comportă o revalorizare și o reinterpretare a operei și a omului spre întâmpinarea concepțiilor prezente și viitoare. Consătenii din Tomești-Iași au atribuit școlii numele lui D.D. Pătrășcanu – o durabilă și indispensabilă rezistență și continuitate a cuvântului scris. Poate în București și Bacău se vor afirma asemenea inițiative. Fără să idealizăm până la mit și legendă, fiecare personalitate trebuie cunoscută în "lumini și umbre" așa cum a fost în epoca respectivă. Când omul și opera aparțin cul-

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

turii şi în egală măsură vieţii politice, să ne gândim că poate de aceea poetul tradiţionalist-ortodox, controversatul Nichifor Crainic, şi-a intitulat retoric una din poezii *Unde sunt cei care nu mai sunt?* [43]

Note:

1. D.D. Pătrăşcanu, *Opere alese*, 2 vol. /Iaşi/, Ed. Junimea, 1971 – 1972. Ediţie şi prefaţă de Viorica Farcaşiu, *Dicţionarul scriitorilor români. M-Q*, Bucureşti, Ed. Albatros, 2001. Coordonatori Mircea Zaciu, Marian Papahagi, Aurel Sasu.

2. Ionel Maftei, *Personalităţi ieşene*, 2 vol., Chişinău, Ed. Universitas, 1992 – 1993.

3. Ilie Popescu-Teiuşan, *Pedagogi şi oameni de şcoală din România. Mic dicţionar*, Bucureşti, Ed. Didactică şi Pedagogică, 1975.

4. Marin Bucur, *Istoriografia literară românească*, Bucureşti, Ed. Minerva, 1973.

5. Z. Ornea, *Studii şi cercetări*, Bucureşti, Ed. Eminescu, 1972; idem, *Poporanismul*, Bucureşti, Ed. Minerva, 1972; Al. Săndulescu, *Ionel Teodoreanu. În memoria lui Ion Apetroaie*. În: "Adevărul literar şi artistic", An XII, Nr. 650-651, 2003, pp. 12 – 13.

6. Tudor Vianu, *Arta prozatorilor români*, Bucureşti, Ed. Lider, f.a., p. 281. Ediţie îngrijită de Geo Şerban.

7. George Călinescu, *Istoria literaturii române. Compendiu*, Bucureşti, Ed. pentru literatură, 1968. Prefaţă de Al. Piru.

8. Dumitru Micu, *Istoria literaturii române. De la creaţia populară la postmodernism*, Bucureşti, Ed. Saeculum, 2000.

9. Şerban Rădulescu-Zoner, Beatrice Marinescu, *Bucureştii în anii primului război mondial 1914 – 1918*, Bucureşti, Ed. Albatros, 1993; D.D. Pătrăşcanu, *Vinovaţii 1916 – 1918*, Bucureşti, Ed. Lumina, 1918.

10. Al. Tzigara-Samurcaş, *Mărturisiri silite*, Bucureşti, Tipografia Convorbiri literare, 1920.

11. Guvernământul Imperial al Cetăţii Bucureşti, Komandatura şi poliţia militară germană, Siguranţa generală germană şi Cartierul General al Armatei lui Mackensen.

12. Sabina Cantacuzino, *Din viaţa familiei Ion Brătianu*, Bucureşti, Ed. Albatros, 1996. Ediţie de Elisabeta Simion.

13. Dintre ei, amintim pe C. Stere, D.D. Pătrăşcanu, C. Dobrogeanu-Gherea, Ecaterina Arbore şi I.C. Frimu.

14. Tabăra proantantistă numeroasă şi conducătoarea ţării (guvern liberal) şi mica grupare progermană-austroungară aflată în opoziţie. Ambele năzuiau la revenirea României în hotarele sale firești.

15. D.D. Pătrăşcanu a fost deputat liberal în câteva legislaturi – în ultima (mai – octombrie 1918) a sprijinit guvernul conservator Al. Marghiloman, organizatorul alegerilor electorale la care liberalii refuzaseră participarea.

16. Dintre parlamentari, menţionăm selectiv pe Marghiloman, Stere, Simion Mehedinţi, C. Rădulescu-Motru, I. Petrovici, Al. Rosetti, Al. Averescu, Mircea Cancicov şi Ioan Inculeţ (Basarabia).

17. D.D. Pătrăşcanu, *În faţa naţiunii*, Bucureşti, Ed. Librăriei H. Steinberg şi fiul, 1925. Lucrarea are forme rectificate ale trăirii, scrutează lucid trecutul în care autocenzura poate interveni în proporţii apreciabile. În asemenea cazuri de literatură subiectivă, cititorul trebuie să adopte o anume circumspecţie impusă de însăşi substanţa lor personală.

18. Gabriela C. Cristea, *Reforma învăţământului. O perspectivă istorică (1864 – 1944)*, Bucureşti, Ed. Didactică şi Pedagogică, 2001.

19. Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*, ediţia a III-a revizuită şi completată, Bucureşti, Ed. Univers Enciclopedic, 2002.

20. Constantin Kiriţescu, *Făclii stinse... Portrete de dascăli*, Bucureşti, Ed. Cartea Românească, 1938, p. 147.

21. Vasile Savel, *Contemporanii. Schiţe şi portrete literare*, Arad, Ed. Diecezane, 1920.

22. Soţia, Lucreţia, fiii Dimitrie şi Lucreţiu, fiica Eliza, căsătorită (1933) cu Petre Pandrea (Petre Marcu) – sociolog, critic literar şi de artă, filosof, avocat şi jurnalist (vezi Petre Pandrea, *Memoriile mandarinului valah*, Bucureşti, Ed. Albatros, 2001. Ediţie de Andrei Pandrea).

23. Ne referim la serialul *Itinerariul spiritual* publicat de Mircea Eliade precum şi la faimosul manifest *Crinul alb* semnat de Petre Marcu Balş (alias Petre Pandrea) şi alţi doi colegi de generaţie (unul fiind I. Nestor, ulterior profesor universitar şi apreciat arheolog). Ambele au văzut lumina tiparului în "Gândirea", devenită a lui Nichifor Crainic. Conţinutul lor dezvăluie criza spirituală tipică tineretului interbelic. Conflictul dintre generaţii a stimulat producţia editorială.

24. Izabela Sadoveanu, *La moartea lui D.D. Pătrăşcanu (Personalitatea dispărutului)*. În: "Adevărul literar şi artistic", seria III, an XVIII, nr. 884, 14 noiembrie 1937, p. 7.

25. E. Lovinescu, *Istoria civilizaţiei române moderne*, Bucureşti, Ed. Minerva, 1997. Ediţie de Z. Ornea.

26. Ion Gh. Stanciu, *Şcoala şi doctrinele pedagogice în secolul XX*, ediţia a II-a revăzută, Bucureşti, Ed. Didactică şi Pedagogică, 1995.

27. Al. Zub, *Istorie şi istorici în România interbelică*, Iaşi, Ed. Junimea, 1989; Paul Grigoriu, *In memoriam Constantin C. Giurescu. Repere biografice, domenii de manifestare*. În: "Studii şi articole de istorie", vol. LXVII, Bucureşti, 2002.

28. I.C. Petrescu, *Şcoala activă*, Bucureşti, Ed. Didactică şi Pedagogică, 1973. Ediţie de Anghel Manolache.

29. Ştefan Bârsănescu, *Unitatea pedagogiei contemporane ca ştiinţă*, Bucureşti, Ed. Didactică şi Pedagogică, 1976; F. Collard, *Metodologia învăţământului secundar. Metodologie generală. Metodologie specială: limba maternă, limbi vii, istorie, geografie*, ediţia a II-a, Bucureşti, Tipografia România nouă, 1922. Traducere de I. Isbăşanu.

30. Paul Grigoriu, *Din activitatea Seminarului Pedagogic Universitar*. În: "Studii şi articole de istorie", vol. LXVI, Bucureşti, 2001.

31. Constantin Kiriţescu, *Şcoala română într-o răscruce istorică*, Bucureşti, Ed. Fundaţia pentru Literatură şi Artă, 1943; I. Lupaş, *Probleme şcolare. Critici şi sugestii*, Bucureşti, Ed. Cugetarea P. Georgescu – Delafras, 1936.

32. N. Iorga, *Generalităţi cu privire la studiile istorice*, ediţia a IV-a, Iaşi, Ed. Polirom, 1999. Ediţie de Andrei Pippidi şi Victor Durnea.

33. I. Lupaş, *Lecturi din izvoarele istoriei române*, Cluj, Ed. Cartea Românească, 1928; N.A. Constantinescu, *Albumul istoriei românilor cu lămuriri pe scurt asupra evenimentelor însemnate*, Bucureşti, Ed. Cartea Românească, 1927;

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

P.P. Panaitescu, Elisabeta Ioan, *Atlas istoric pentru învățământul secundar*, ediția a II-a, Craiova, București, Ed. Scrisul românesc, 1935; G.G. Lecca, *Dicționar istoric, arheologic și geografic al României*, București, Ed. Universul, 1937.

34. Constantin Călin, *D.D. Pătrășcanu, profesor la Bacău*. În: "Ateneu", an 15, nr. 2, iunie 1978, p. 4.

35. Em. Panaitescu, *Istoria antică în învățământul nostru. Analiza unei cărți de școală*, București, Tipografia profesională Dim C. Ionescu, 1915. Extras din Buletinul Seminarului Pedagogic Universitar din București.

36. D.D. Pătrășcanu, *Istoria evului mediu și modern (476 – 1789) pentru clasa VI secundară (băieți și fete)*, ediția a II-a, București, Ed. Cultura românească, 1935, p. 409.

37. Idem, *Istoria contemporană pentru clasa VII secundară*, ediția a II-a, București, Ed. Cultura românească, 1935, p. 313.

38. Idem, *Istoria veche pentru clasa IV secundară (băieți și fete)*, ediția I, București, Ed. Cultura românească, 1929, p. 39. Manual recomandat spre aprobare de I. Andrieșescu și Victor Motogna (recomandare trecută *"În loc de prefață"*).

39. În *Istoria contemporană*, *op. cit.*, sunt sintetizate marxismul, bolșevismul, fascismul, hitlerismul, sindicalismul și presa ca a patra putere în stat.

40. D.D. Pătrășcanu, *Istoria românilor pentru clasa IV secundară*, ediția a II-a, București, Ed. Cultura românească, 1937 – 1938, p. 227.

41. Îi numim pe Mircea Eliade, Petre Pandrea, Emil Cioran, Petre Țuțea, Mircea Vulcănescu, Constantin Noica.

42. Mircea Vulcănescu, *Nae Ionescu. Așa cum l-am cunoscut*, București, Ed. Humanitas, 1992. Ediție de Alexandru Badea; Z. Ornea, *Anii treizeci. Extrema dreaptă românească*, ediție revăzută, București, Ed. Fundației Culturale Române, 1996.

43. Nichifor Crainic, *Poezii antume și postume*, București, Ed. Roza vânturilor, 1990, p. 31. Ciclul cu versuri inedite create în temnițele Aiudului. Cuvânt înainte de Nedic Lemnaru.

Biblia de la București

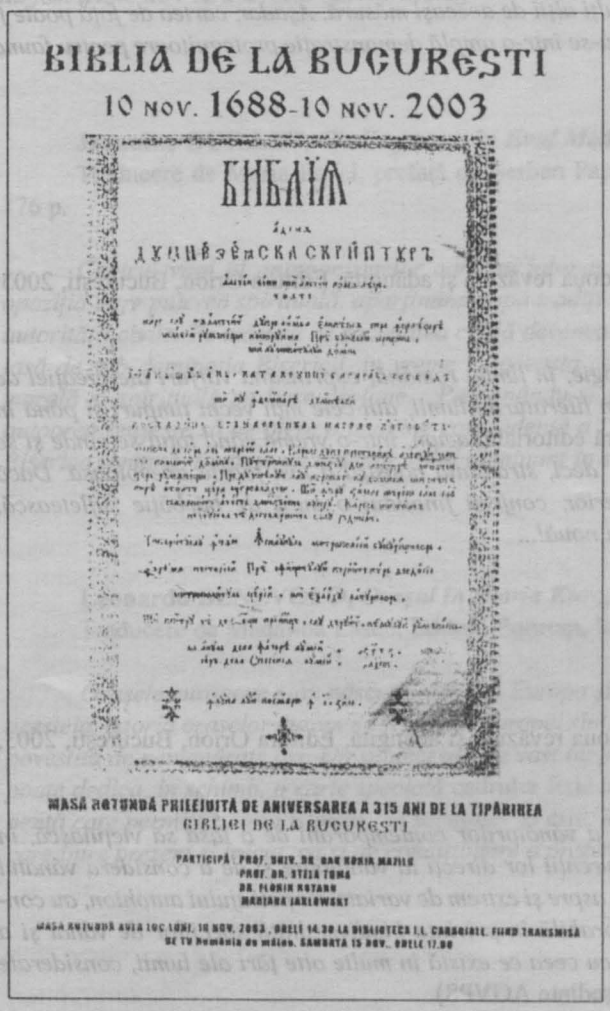
BIBLIA DE LA BUCUREȘTI
10 NOV. 1688-10 NOV. 2003
БИБЛІА
MASĂ RotUNDĂ PRILEJUITĂ DE ANIVERSAREA A 315 ANI DE LA TIPĂRIREA
BIBLIEI DE LA BUCUREȘTI
PARTICIPĂ: PROF. UNIV. DR. DAN HORIA MAZILU
PROF. DR. STELA TOMA
DR. FLORIN ROTARU
MARIANA JARLOWSKY
MASA RotUNDĂ AVEA LOC LUNI, 10 NOV. 2003, ORELE 14.30 LA BIBLIOTECA I.L. CARAGIALE. FIIND TRANSMISĂ DE TV România de mâine, SÂMBĂTĂ 15 NOV., ORELE 17.00

Luni, 10 noiembrie 2003, la sediul Bibliotecii "I.L. Caragiale", a avut loc o masă rotundă prilejuită de împlinirea a 315 de ani de la apariția *Bibliei de la București*.

Lucrare care încununează în mod plenar epoca de început a literaturii române, *Biblia de la București* se constituie într-o piatră de hotar a culturii române, la care aceasta se va raporta în dezvoltarea sa ulterioară. Această operă, socotită ca fiind tradusă din limba greacă de un grup de cărturari adunați în jurul domnitorului comanditar, a fost "dăruită neamului românesc" de către Șerban Cantacuzino și cu "îndemnarea dumnealui Constandin Brâncoveanul, mare logofăt".

Prezentarea cărții, stabilirea rolului său istoric și cultural și a contextului european în care apare au fost realizate într-o manieră atractivă și antrenantă de invitații la masa rotundă: prof. univ. dr. Dan Horia Mazilu, prof. dr. Stela Toma, dr. Florin Rotaru, director general al Bibliotecii Metropolitane, precum și studenți la masterat în literatura română veche.

Discuțiile au fost deschise de prof. univ. dr. Dan Horia Mazilu, care în alocuțiunea sa a fixat hotarele spirituale între care se înscrie apariția *Bibliei de la București*, condițiile practice de apariție, rolul acesteia în literatura română.

Prof. Stela Toma a completat informațiile, aducând profunzime și claritate. O fericită intervenție au constituit precizările făcute de dr. Florin Rotaru, care a fixat rolul *Bibliei de la București* în cadrul politicii culturale a lui Șerban Cantacuzino, continuată neabătut de către succesorul său, Constantin Brâncoveanu.

O continuitate a cercetărilor cărții vechi românești este anunțată de referatele masteranzilor în literatura română veche, fapt remarcat cu satisfacție de prof. univ. Stela Toma.

(*Florin PREDA*)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Catalog

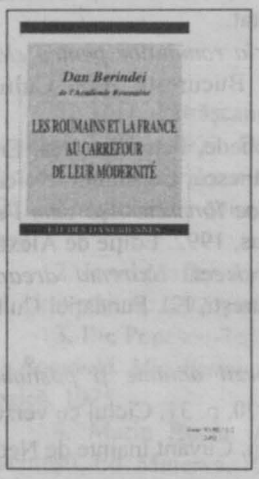

Dan BERINDEI de l'Académie Roumaine, *Les Roumains et la France au carrefour de leur modernité*

Etudes Danubiennes, Paris, tome XVIII / 1-2 / 2002

Depuis plus d'un demi-siècle, je me suis intéressé aux rapports historiques entre la Roumanie et la France. Deux de mes arrières grands-pères, l'un de mes grands-pères, mon père et mon fils ont fait leurs études en France. Ce grand pays et cette grande nation a toujours représenté pour ma famille une seconde patrie. Ma thèse de licence a été consacrée, au début de 1945, aux jeunes Roumains se trouvant à Paris, lors de la Révolution de février 1848, et à l'implication de certains d'entre eux aux événements révolutionnaires...

***Cinegetica*, I**

Antologie de Radu Cârneci, ediția a doua revăzută și adăugită, Editura Orion, Bucureşti, 2003, 399 p.

... Această antologie, având o tematică atât de insolită, cuprinzând o gamă largă de genuri literare – poezie, proză, teatru, aforisme – adună între coperțile sale semnături celebre, de la Xenofon, Ovidiu, Fedru, Avianus, la Gaston Phébus, Goethe, Blake, Hugo, de la Turgheniev, Odobescu, Kipling, la Sadoveanu, Hemingway, Voiculescu și mulți alții de aceeași măsură. Așadar, cartea de față poate fi citită și ca un manifest ecologic, constituindu-se într-o amplă demonstrație proteguitoare pentru fauna de pe uscat, cea din văzduh și din ape...

***Cinegetica*, II**

Antologie de Radu Cârneci, ediția a doua revăzută și adăugită, Editura Orion, Bucureşti, 2003, 331 p.

Cinegetica – *este, iată, prima antologie, în limba română, cuprinzând vârfuri ale creației de inspirație vânătorească (și pescărească) din literaturile lumii, din cele mai vechi timpuri și până în zilele noastre. Ambiționând această* aventură editorială, *acum, într-o vreme când totul se vinde și se cumpără, am mers împotriva curentului și, deci, strădania noastră a fost foarte anevoioasă. Dacă greutățile, spre împlinirea unui scop superior, conferă finalului o aură de bărbăție sufletească, atunci, aceasta ni se potrivește de minune și nouă!...*

***Cinegetica*, III**

Antologie de Radu Cârneci, ediția a doua revăzută și adăugită, Editura Orion, Bucureşti, 2003, 367 p.

... Înțelepciunea înaintașilor noștri și a vânătorilor contemporani de a lăsa să viețuiască, în număr limitat, marii prădători, de fapt concurenții lor direcți la vânătoare și de a considera vânatul plantivor cu adevărat sălbatic, ca și condițiile aspre și extrem de variate ale peisajului autohton, au contribuit esențial la o situație deosebit de favorabilă în privința biodiversității speciilor de vânat și a vigoarei vânatului din România, comparativ cu ceea ce există în multe alte țări ale lumii, considerate "mai civilizate". (dr. ing. Neculai Șelaru, președinte AGVPS)

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Petre PANDREA, *Călugărul alb*

Cuvânt înainte de Victoria Dragu-Dimitriu, ediție îngrijită de Nadia Marcu-Pandrea, Editura Vremea, București, 2003, 352 p.

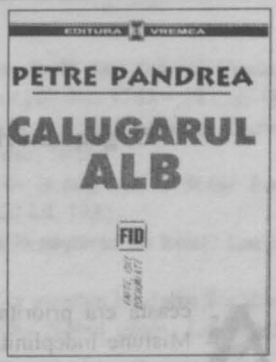

... Călugărul alb *este mai mult decât o relatare cronologică și exclusivă a experienței Vladimireștilor, întrețesută cu pagini de jurnal agrest, este și consemnarea confruntării celui care scrie cu toate furtunile timpului, cu sărăcia extremă, cu suferința pricinuită de asasinarea lui Lucrețiu Pătrășcanu, cumnatul său, și cu toate consecințele unei asemenea înrudiri, cu spaima de a-și vedea soția prăbușită de durere și copiii marcați de nenorocirile prezente și viitoare. Pagina se umple cu întrebările sfâșietoare și veșnice ale mandarinului, nesigur, neliniștit, singur în fața neantului: "Ce mă menține în viață?", "Rob saturnalic sau patrician sardanapalic?", "Unde am ajuns? Și ce este o faptă bună fără o credință religioasă, fără dragoste creștină, fără nădejde în învierea morților?..."* (Victoria Dragu-Dimitriu)

Petru GROZA, *Adio lumii vechi! Memorii*

Editura Compania, București, 2003, 504 p.

Memoriile tatălui meu, la a căror redactare am asistat, au fost în cea mai mare parte dictate și apoi transcrise în intervalul 1947 – 1957, în puținele răgazuri pe care i le lăsau ocupațiile impuse de funcțiile sale în stat. Citea adesea din aceste texte celor din familie și colaboratorilor apropiați. Dorea să fie publicate și avea grijă, în același timp, să nu expună lucruri prea legate de viața personală sau de personaje care jucau un rol în viața politică a țării. Dacă apariția memoriilor nu a fost agreată înainte de 1989, sînt bucuros că se poate realiza astăzi dorința tatălui meu și a familiei noastre... de a transmite noilor generații și istoricilor interesați imaginea autentică a vremurilor așa cum au fost trăite de Petru Groza. (Liviu Groza)

Jeannine QUILLET, *Cheile puterii în Evul Mediu*

Traducere de Maria Pavel, prefață de Șerban Papacostea, Editura Corint, București, 2003, 176 p.

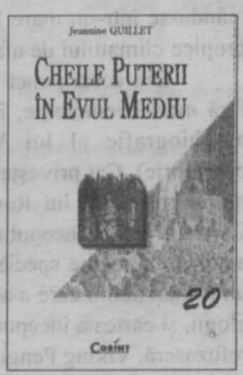

Centrul vital al antagonismelor care au jalonat istoria societății medievale l-a constituit opoziția între puterea spirituală, aparținând după tradiție Bisericii, și puterea seculară, aparținând autorității civile. Pe măsură ce societatea civilă devenea conștientă de structurile sale, a căutat să iasă de sub dominația Bisericii, în vreme ce aceasta din urmă încerca să-și sprijine autoritatea morală și spirituală pe baze profane... Propunându-și să examineze ansamblul acestor procese, autoarea reușește să ne ofere o imagine concludentă a "cheilor puterii" pe care și-a fundamentat Biserica romană, timp de un mileniu, rolul dominant în societatea apuseană. (Corint)

Leonardo BENEVOLO, *Orașul în istoria Europei*

Traducere de Mădălina Lascu, Editura Polirom, Iași, 2003, 264 p.

Orașele europene s-au născut o dată cu Europa și, într-un anumit sens, au determinat nașterea acesteia. Istoria orașelor europene și istoria Europei sînt, în mare măsură, o unică aventură care a fost povestită de nenumărate ori. Un subiect atît de vast nu poate fi epuizat doar într-o singură carte... Se poate dedica, în schimb, o carte specială cadrului fizic *al orașului. Acesta are un caracter de permanență care permite citirea istoriei "în secțiune" și este, în momentul actual, un canal unic de comunicare între prezent și trecut, ca și de condiționare a prezentului asupra viitorului.* (Leonardo Benevolo)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Agenda culturală

Calm la Frankfurt

Organizatorii au oprit scăderea afluxului de public la cel mai mare Salon de carte din lume. Literatura franceză de ficțiune s-a ridicat la cote de succes

Alain SALLES

Aceasta era prioritatea organizatorilor: stoparea crizei. Misiune îndeplinită pentru Volker Neumann și echipa sa: frecventarea Salonului a crescut cu 8,7%, având 288.887 vizitatori, după doi ani de declin. Salonul de carte de la Frankfurt, care s-a desfășurat între 8 și 13 octombrie, a luat amploare de eveniment. A fost o ediție a recordurilor. S-a prezentat cel mai amplu volum din lume despre Muhammad Ali la Taschen și o colecție de semnături, omologată de *Cartea recordurilor – Guiness Book*.

Vineri, 10 octombrie, câștigătorul Premiului Nobel pentru literatură, Günter Grass, susținea un interviu în fața a doar o sută de persoane, în timp ce la o distanță de numai câțiva pași o mulțime din ce în ce mai numeroasă se înghesuia în jurul unei mese lungi cu cărți. De fapt era vorba de o singură carte, dar prezentată în 52 de ediții diferite. În capul mesei, pe o estradă, Paulo Coelho dobora recordul de ediții în limbi diferite pentru o singură carte: *Alchimistul*. Voci feminine se ridicau pentru a anunța: "Macedonia", "Taiwan", "Brazilia", amintind de concursul *Eurovision*.

Această agitație nu putea să placă la toată lumea. Editorii vin – plătind din greu – pentru a face afaceri. Teama participanților este că vor vedea manifestarea de la Frankfurt transformându-se într-un mare Salon al cărții germane, nu întotdeauna propice climatului de afaceri.

Din acest punct de vedere am asistat la o ediție calmă, fără mari evenimente, în afara agitației cauzate de un proiect autobiografic al lui Woody Allen ("Le Monde" din 16 octombrie). Cât privește ficțiunea, interesantă este povestea primului roman al lui Ron McClarty, *The Memory of Running*. Cartea a fost la început refuzată de aproape 70 editori. Autorul, actor de comedie specializat în înregistrarea cărților, a realizat un roman audio care a aterizat la Stephen King. Acesta i-a adus elogii, și cartea a început să-i intereseze pe toți cei care înainte o refuzaseră. Viking Penguin a obținut drepturile de editare a acestui roman al călătoriei unui american obez de-a lungul și de-a latul Statelor Unite pentru o sumă mai mult decât consistentă. În Franța o va publica Albin Michel. Ceva vâlvă au mai făcut *Memoriile* generalului Clark în *La Politique de la vérité* de Joseph Wilson, într-un moment când numeroșii contestatari ai războiului din Irak au declanșat polemica, acuzând guvernul de minciună.

De acest moment de relativă slăbiciune a literaturii americane de ficțiune au profitat europenii, în special francezii. După succesul internațional al lui Michel Houellebecq, Frédéric Beigbeder sau Catherine Millet, și-a croit drum ideea că și literatura franceză se poate vinde. Astfel, marele editor spaniol Anagrama a realizat cele mai bune trei vânzări în 2002 cu acești trei autori. Și patronul său, Jorge Herralde, care deja relansase literatura franceză în 2000, urmărește cu atenție ce se petrece la Paris. "Anul acesta am cumpărat mai multe cărți franceze decât anglo-saxone", explică el.

Surpriza a venit, încă înainte de Frankfurt, din vânzarea drepturilor pentru noul roman al lui Dai Sijié la Knopf pentru 225.000 dolari, cifră excepțională pentru un autor francofon în SUA. Anne-Solange Noble, directoarea drepturilor pentru străinătate la Gallimard, a explicat în "Livres Hebdo" din 10 octombrie că "nici un contract n-a fost negociat la mai puțin de 40.000 euro" pentru Germania, Spania, Marea Britanie și Italia. Ea speră să vândă cartea amintită în treizeci de țări, precum *Balzac et la petite tailleuse chinoise*, care s-a ridicat între cele mai mari vânzări din Statele Unite.

Eric-Emmanuel Schmitt a făcut drumul la Frankfurt pentru o ședință de dedicații la *Oscar et la dame rose* (Albin Michel), care a intrat pe lista celor mai ridicate vânzări din Germania, unde a fost publicată de editorul elvețian Ammann. Anne Carriere era mulțumită pentru Fatou Diome, iar Denoël a vândut drepturile de editare pentru *Un amour sans résistance* de Gilles Rozier, în cinci țări europene.

Dar cele două vedete ale delegației franceze au fost *Mammiferes* de Pierre Mérot (Flammarion) și *Les Ames Grises* de Philippe Claudel (Stock). Pierre Mérot a beneficiat de o bună presă și de dubla recomandare a lui Frédéric Beigbeder și Michel Houellebecq. El a entuziasmat o rețea de editori independenți, precum Canongate sau Grove/Atlantic, Anagrama, Feltrinelli (Italia), Hanser (Germania), Vasalucci (Olanda). Philippe Claudel a profitat de o excelentă reclamă, fiind cumpărat la Knopf, în Statele Unite. El este totodată vândut în Marea Britanie, Spania și Italia. Francezii sunt mulțumiți de acest Frankfurt calm.

Clancy, Moore, sub aceeași cașchetă

Editorul american HarperCollins pune în evidență pe standul său portrete mari ale autorilor săi de "blockbuster", adică a celor cu cele mai mari cifre de vânzări. În 2002, fostul patron al IBM îi aducea în prim-plan pe David Beckham și Michael Crichton. Anul acesta, Madonna este flancată de doi bărbați în negru, purtând aceeași cașchetă: de o parte Tom Clancy, autorul de thriller-uri ce glorifică Pentagonul și serviciile secrete americane; de cealaltă Michael Moore, pictorul Americii lui George Bush. Detaliu: cartea precedentă a lui Michael Moore, *Mike contraatacă*, a fost pe punctul de a nu fi publicată de HarperCollins, căci zugrăvea America în imagini urâte, considerate inoportune după 11 septembrie 2001. Un an mai târziu el a devenit un alter-ego al vânzărilor pentru Tom Clancy. Și un ultim detaliu: HarperCollins este o filială, precum *The Sun* sau *Fox News*, a imperiului lui Rupert Murdoch, News Corp.

(Preluat din "Le Monde", 17 octombrie 2003)

Traducere de Radu VLĂDUȚ

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Calendar

decembrie 2003

♦ 1 decembrie. **Ziua Națională a României**

♦ 1 decembrie 1918. 85 de ani de la difuzarea manifestului **"Către popoarele lumii"**, de către Marele Stat Național, organism de conducere provizorie a Transilvaniei

♦ 2 decembrie 1918. 85 de ani de la moartea lui **Edmond Rostand**, dramaturg francez (1 apr. 1868 – 2 dec. 1918)

♦ 4 decembrie 1883. 120 de ani de la nașterea lui **Nicolae Cartojan**, profesor și istoric literar (4 dec. 1883 – 20 dec. 1944)

♦ 4 decembrie 1883. 120 de ani de la nașterea poetului **Laszlo Tompa** (4 dec. 1883 – 13 mai 1964)

♦ 4 decembrie 1913. 90 de ani de la nașterea lui **Vlaicu Bârna**, poet (4 dec. 1913 – 11 mart. 1999)

♦ 4 decembrie 1923. 80 de ani de la nașterea sopranei **Maria Callas** (4 dec. 1923 – 16 sept. 1977)

♦ 4 decembrie 1933. 70 de ani de la nașterea lui **Eugen Ivanov**, fizician, membru corespondent al Academiei Române

♦ 5 decembrie 1923. 80 de ani de la moartea lui **Maurice Auguste Barrès**, scriitor și om politic francez (19 aug. 1862 – 5 dec. 1923)

♦ 7 decembrie 1863. 140 de ani de la nașterea lui **Pietro Mascagni**, compozitor și dirijor italian (7 dec. 1863 – 2 aug. 1945)

♦ 8 decembrie 1868. 135 de ani de la nașterea lui **George Norman Douglas**, scriitor, om de știință și diplomat scoțian (8 dec. 1868 – 9 feb. 1952)

♦ 8 decembrie 1868. 135 de ani de la nașterea lui **Roka Tokutomi**, romancier și eseist japonez (8 dec. 1868 – 18 sept. 1927)

♦ 8 decembrie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Toma George Maiorescu**, scriitor și publicist

♦ 11 decembrie 1803. 200 de ani de la nașterea lui **Hector Berlioz**, compozitor francez (11 dec. 1803 – 8 mart. 1869)

♦ 11 decembrie 1918. 85 de ani de la nașterea scriitorului rus **Aleksandr Soljeniţîn**

♦ 12 decembrie 1863. 140 de ani de la nașterea lui **Edvard Munch**, pictor norvegian (12 dec. 1863 – 23 ian. 1944)

♦ 12 decembrie 1933. 70 de ani de la nașterea pictorului **Viorel Mărginean**

♦ 12 decembrie 1983. 20 de ani de la moartea actorului **Amza Pellea** (7 apr. 1931 – 12 dec. 1983)

♦ 13 decembrie. **Ziua Tipografilor Români**

♦ 13 decembrie 1693. 310 ani de la moartea Mitropolitului **Dosoftei**, cărturar, poet și traducător (26 oct. 1624 – 13 dec. 1693)

♦ 13 decembrie 1948. 55 de ani de la moartea lui **Zaharia Bârsan**, prozator și dramaturg (11 ian. 1878 – 13 dec. 1948)

♦ 14 decembrie 1503. 500 de ani de la nașterea lui **Michel Nostradamus**, medic și astrolog (14 dec. 1503 – 2 iul. 1566)

♦ 14 decembrie 1863. 140 de ani de la nașterea lui **Ion Vidu**, compozitor, dirijor și folclorist (14 dec. 1863 – 7 feb. 1931)

♦ 14 decembrie 1918. 85 de ani de la nașterea actorului **Radu Beligan**

♦ 15 decembrie 1888. 115 ani de la nașterea scriitoarei și pianistei **Cella Delavrancea** (15 dec. 1888 – 1991)

♦ 17 decembrie 1493. 510 ani de la nașterea lui **Paracelsus**, medic și alchimist elvețian (17 dec. 1493 – 24 sept. 1541)

♦ 17 decembrie 1843. 160 de ani de la nașterea reginei Românici, **Elisabeta** [Carmen Sylva] (17 dec. 1843 – 1 feb. 1916)

♦ 18 decembrie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Victor Bârlădeanu**, dramaturg și publicist

♦ 18 decembrie 1993. 10 ani de la moartea actorului **Gheorghe Cozorici** (16 iul. 1930 – 18 dec. 1993)

♦ 19 decembrie 1848. 155 de ani de la moartea lui **Emily Brontë**, poetă și prozatoare britanică (30 iul. 1818 – 19 dec. 1848)

♦ 20 decembrie 1768. 235 de ani de la nașterea lui **Veniamin Costache**, poet, cărturar și traducător (20 dec. 1768 – 18 dec. 1846)

♦ 20 decembrie 1828. 175 de ani de la moartea lui **George Baronzi**, poet și prozator (28 mai 1796 – 20 dec. 1828)

♦ 20 decembrie 1853. 150 de ani de la nașterea lui **René Bazin**, romancier francez (20 dec. 1853 – 20 iul. 1932)

♦ 20 decembrie 1933. 70 de ani de la nașterea lui **Lehel Lorincz**, pictor

♦ 20 decembrie 1968. 35 de ani de la moartea lui **John Steinbeck**, scriitor american, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură în 1962 (27 feb. 1902 – 20 dec. 1968)

♦ 21 decembrie 1908. 95 de ani de la inaugurarea **Fundației și Bibliotecii "Alexandru și Aristia Aman"** din Craiova

♦ 22 decembrie 1823. 180 de ani de la nașterea lui **Jean Henri Fabre**, naturalist francez (22 dec. 1823 – 11 oct. 1915)

♦ 22 decembrie 1898. 105 ani de la nașterea lui **Virgiliu Monda**, medic și scriitor (22 dec. 1898 – 2 mai 1991)

♦ 24 decembrie 1798. 205 ani de la nașterea lui **Adam Mickiewicz**, poet polonez (24 dec. 1798 – 26 nov. 1855)

♦ 24 decembrie 1863. 140 de ani de la moartea lui **William Thackeray**, romancier englez (18 iul. 1811 – 24 dec. 1863)

♦ 24 decembrie 1928. 75 de ani de la moartea lui **Nicolae Leonard**, tenor (13 dec. 1886 – 24 dec. 1928)

♦ 25 decembrie 1898. 105 ani de la moartea lui **Georges Rodenbach**, poet simbolist belgian de limbă franceză (10 iul. 1855 – 25 dec. 1898)

♦ 25 decembrie 1938. 65 de ani de la moartea lui **Karel Čapek**, scriitor ceh (9 ian. 1890 – 25 dec. 1938)

♦ 25 decembrie 1963. 40 de ani de la moartea lui **Tristan Tzara**, poet și prozator francez de origine română (16 apr. 1896 – 25 dec. 1963)

♦ 26 decembrie 1888. 115 ani de la nașterea lui **Kan (Hiroshi) Kikuchi**, romancier și dramaturg japonez (26 dec. 1888 – 6 mart. 1948)

♦ 27 decembrie 1948. 55 de ani de la nașterea actorului francez **Gérard Depardieu**

♦ 28 decembrie 1868. 135 de ani de la nașterea prozatoarei **Bucura Dumbravă** (28 dec. 1868 – 30 ian. 1926)

♦ 28 decembrie 1923. 80 de ani de la moartea lui **Gustave Alexandre Eiffel**, inginer francez, realizatorul celebrului turn parizian ce-i poartă numele (15 dec. 1832 – 28 dec. 1923)

♦ 29 decembrie 1873. 130 de ani de la nașterea lui **Ovid Densușianu**, poet, critic și istoric literar (29 dec. 1873 – 9 iun. 1938)

♦ 29 decembrie 1898. 105 ani de la nașterea lui **Tudor Șoimaru**, dramaturg, prozator și publicist (29 dec. 1898 – 18 sept. 1967)

♦ 29 decembrie 1903. 100 de ani de la nașterea lui **Sergiu Dân**, prozator și traducător (29 dec. 1903 – 13 mart. 1976)

♦ 29 decembrie 1923. 80 de ani de la nașterea lui **Mimi Maxy-Șaraga**, pictoriță

♦ 29 decembrie 1928. 75 de ani de la nașterea lui **Nicolae Țic**, scriitor și publicist (24 dec. 1928 – 12 mart. 1992)

♦ 29 decembrie 1978. 25 de ani de la moartea lui **Zoltan Franyo**, poet, publicist și traducător (30 iul. 1887 – 29 dec. 1978)

♦ 30 decembrie 1863. 140 de ani de la nașterea lui **Ion Gorun**, scriitor, ziarist și traducător (30 dec. 1863 – 30 mart. 1928)

♦ 31 decembrie 1903. 100 de ani de la nașterea lui **Ilarie Voronca**, poet francez de origine română (31 dec. 1903 – 5 apr. 1946)

♦ 31 decembrie 1968. 35 de ani de la moartea lui **Sabin V. Drăgoi**, compozitor și folclorist (6 iun. 1894 – 31 dec. 1968)

NOTĂ: Rubrică realizată cu sprijinul Serviciului Informare Bibliografică al Bibliotecii Metropolitane București

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

Contents

Veronica ALDEA, Adriana GAGEA, Angela OPREA – Bucharest 'Studio 42' Library 2

Bucharest History in 1944 'Gazeta Municipală' 5

Patrimony 9

1941 First Edition – 2003 Anastatic Edition of G. Călinescu's History of Romanian Literature 10

Centenary – Ilarie Voronca 12

Contemporary Autographs – *Toma George MAIORESCU – 75* 14

Ioan PÎNZAR – 'I.G. Sbiera' County Library in Suceava 16

INTAMEL Annual Conference, Rotterdam, September 2003 20

IFLA Section of Libraries Serving Disadvantaged Persons – Library and Information Services to Disadvantaged Users in UK, Sweden, and Thailand 22

Paul GRIGORIU – D.D. Pătrășcanu. Literary and Pedagogic Interferences 26

The Bible of Bucharest – 315 Years 35

Catalogue 36

Alain SALLES – Calm at 2003 Frankfurt Book Fair 38

Calendar 39

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

București, str. Take Ionescu nr. 4
sector 1, cod poștal 79711
Tel/Fax: 211.36.25; 212.83.11
E-mail: abidob@email.ro
ISSN 1454-0487

Director: Florin ROTARU
Director artistic: Mircea DUMITRESCU
Redactor șef: Ion HOREA
Secretar de redacție și Culegere text: Iulia MACARIE
Tehnoredactare computerizată: Elisabeta BENYI
Marian TĂNASE

CUPON

ABONAMENT LA
"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"

Numele .....
Prenumele .....
Adresa .....
Cod..... Telefon.....
Solicit abonarea la revista **"Biblioteca Bucureștilor"** pe o perioadă de ..... luni.
Adresa: București, Str. Take Ionescu nr. 4, sector 1, cod poștal 79711.
Anexez chitanța de plată a sumei de ..... lei în contul dvs.
nr. 2511.1-3771.1/ROL BCR sector 1.

Asociația noastră ABIDOB și Biblioteca Metropolitană București sunt singurele reprezentante din România, în calitate de membre, în asociațiile INTAMEL și EBLIDA începând cu anul 1998. Astfel, revista noastră este unica publicație care vă oferă ultimele noutăți din Comunitatea internațională a bibliotecilor.

Administrația noastră face, prin plata directă sau prin mandat poștal, abonamente la revista lunară **"BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR"**. Costul unui număr este de 20.000 lei. Cheltuielile de expediere sunt suportate de abonat la primirea publicației. Pentru străinătate: America de Nord, America de Sud, Africa, Asia, Australia, Europa, Asia Mică (Israel, Țările Arabe) – 8 $ per exemplar.

Tipărit la Tipografia "SEMNE '94"

Redacția revistei "BIBLIOTECA BUCUREȘTILOR" respectă opțiunile autorilor cu privire la normele ortografice

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

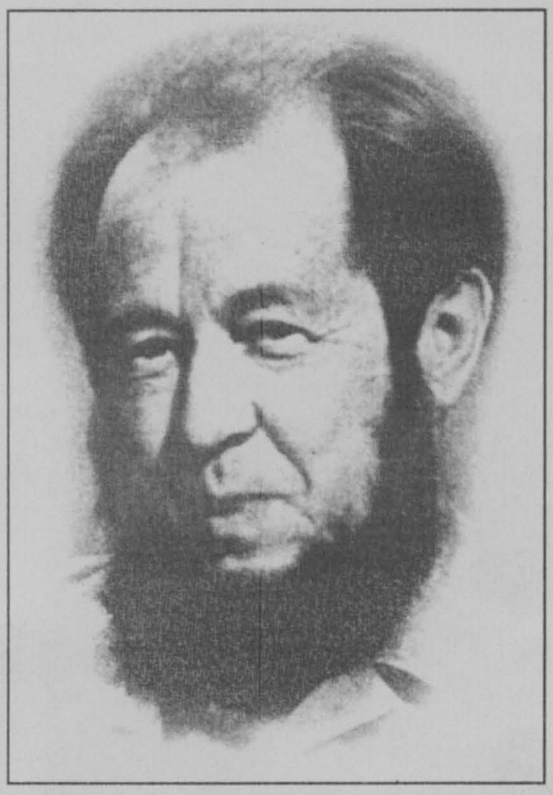

ALEKSANDR SOLJENIȚÎN

85 de ani de la naştere

"... Probabil există, şi de data aceasta, erori în previziunile şi calculele mele. Multe lucruri, chiar apropiate, încă îmi scapă; Mîna Celui Prea-înalt mă va corecta încă în multe lucruri. Dar aceasta nu mă mîhneşte. Aceasta mă şi bucură, aceasta mă şi întăreşte în credința că nu concep şi nu conduc eu totul, că eu nu sînt decît o sabie bine ascuțită atîrnînd deasupra forței impure, o sabie vrăjită, capabilă s-o taie în bucăți şi s-o împrăştie în cele patru vînturi.

Ajută-mă, Doamne, să nu mă frîng lovind! Să nu alunec din mîna Ta!"

"Vițelul și stejarul"

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro

RADU BELIGAN

85 de ani de la naştere

"Iubesc teatrul, care este arta de a povesti **opoziţiile.**
Teatrul te învaţă să-l iubeşti pe celălalt.

Nu cred că un interpret se poate realiza dintr-o dată fără experienţă de scenă şi de viaţă.
Nu cred că zorul de a te impune e neapărat rodnic.
Din cauza nerăbdării, Orpheu a pierdut-o pe Euridice.

Aţi văzut vreodată un mare actor jucând un rege?
Pe lângă el, ai impresia că regii adevăraţi nu prea au talent".

https://biblioteca-digitala.ro / http://bibmet.ro